PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 150 lir

Leto XXX. Št. 164 (8870)

TRST, torek, 16. julija 1974

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

V NEDELJO DOPOLDNE SE JE ZAKLJUČILA MEDNARODNA KONFERENCA O MANJŠINAH

Obveza za popolno zaščito Slovencev ob upoštevanju njih skupnih zahtev

Poročevalci komisij so strnili izsledke preko 300 poročil in drugih prispevkov
Za prvo komisijo poročal Pittana, za drugo Tuissant Hočevar in za tretjo Pizzorusso

V nedeljo dopoldne se je s plenarno sejo zaključilo mednarodno zasedanje o manjšinah. Zadnji je na tej seji spregovoril predsednik pripravljalnega odbora dr. Michele Zanetti, ki je prečital zaključno poročilo, v katerem so tudi nekatere stvarne obveze glede reševanja vprašanj slovenske narodnostne skupnosti ter obveza, da se na izsledke konference opozorijo odgovorni mednarodni organizmi in vlade, od katerih je odvisna varnost in mir v Evropi.

Tako poročilo predsednika Zanettija kot tudi pismo, katerega so podpisali slovenski udeleženci konference, zaradi važnosti objavljamo v celoti na drugem mestu.

Konferenca se je zaključila s čitanjem poročila predsednika in poročil treh poročevalcev, ki so sledili delu komisiji, v katere je bila konferenca razdeljena. Poročevalci so morali opraviti obsežno delo, saj so morali strniti kar okrog 300 poročil in pričevanj, ker je bilo na konferenci po zadnjih uradnih podatkih prisotnih 835 oseb, od skupno 967 vpisanih.

O delu prve komisije, ki se je ukvarjala z jezikom, je poročal prof. Pittana, ki je ugotovil, da je bilo delo te komisije najbolj obiskano, saj je na njej bilo podanih kar 120 poročil. Komisija se je ukvarjala z vprašanji jezika, šol, kulture in sredstev množičnega obveščanja. V poročilu je rečeno, da se lahko poseji delijo na dve veliki skupini. V prvi gre za posege, ki se nanašajo na konkretno stanje neke jezikovne skupnosti, v drugi pa je govora o splošnih jezikovnih problemih.

Številni govorniki so podčrtali pomen razgovora med narodi in nujnosti, da je treba ošibiti tudi jezikovni pritisk, ki je povezan s političnim in gospodarskim, saj dokazuje zgodovina, da so ogrožene jezikovne skupnosti pripravljene tudi prijeti za orožje, da branijo svoje duhovno bogastvo. Govora je bilo o obsežni problematiki jezikovnega pouka, o vprašanjih mladine ter so bile v zvezi s temi problemi zanimive izkušnje, ki so jih podali jugoslovanski predstavniki. Zanimive so bile povezave, ki obstajajo med jezikovnimi in religioznimi vprašanji. V moderni družbi, za katero so značilne komunikacije, je tudi bistveno vprašanje, da se omogoči uporaba sredstev množičnega obveščanja tudi jezikovnim skupnostim, kar je lahko odločilno za njih razvoj in za njih obstoj. Obstajajo sedaj nova tehnična sredstva, ki omogočajo uporabo TV v ta namen. V tej zvezi je bilo govora tudi o periodičnem tisku in o založništvu.

V poročilu o delu te komisije so bili nato podrobno našteti posegi posameznih jezikovnih skupin, ki so poročali pogosto o zelo dramatičnem položaju njih skupnosti. Te skupnosti so pod pritiskom in v krizi za-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ob zaključku mednarodne konference o manjšinah v pomorski postaji v Trstu, med govorom predsednika pripravljalnega odbora in pokrajinske uprave dr. M. Zanettija

ENOTNO PISMO IZROČENO PREDSEDNIKU ZANETTIJU

Zahteve vseh slovenskih predstavnikov prisotnih na konferenci o manjšinah

V pismu so podrobno obrazložene zahteve slovenske narodnostne skupnosti po globalni zaščiti

Gospod
dr. Michele ZANETTI,
predsednik Mednarodne konference
o manjšinah

Trst

Spoštovani gospod predsednik,

Udeleženci Mednarodne konference o manjšinah, pripadniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, izrekamo tržaški pokrajini priznanje za sklicanje te konference. Obenem Slovenci tržaške, goriške in videmske pokrajine izražamo zadovoljstvo, da se je ta konferenca vršila pri nas, ker nam je dala možnost večje udeležbe in številnejših pričevanj, tako da bodo znanstveniki in vsi tisti iz inozemstva in države, ki se bavijo z manjšinskimi vprašanji, podrobneje spoznali položaj, v katerem živi naša narodnostna skupnost.

Raje bi seveda videli, če bi se mi, Slovenci na tej konferenci po skoraj 30 letih, odkar se je končala druga svetovna vojna, pohvalili s pozitivno bilanco in bi tako dali pobudo drugim, kako naj se rešujejo vprašanja narodnostnih manjšin. Žal smo morali na tej konferenci pričevati predvsem o težavah, ki smo jih imeli v teh desetletjih, o neprimernih pravicah in tudi pritiskih, ki so nam povzročili veliko narodnostno škodo. Izredno težak je položaj nas Slovencev v videmski pokrajini, kjer nam odločujoče politične sile in oblasti ne priznavajo nobene narodnostne pravice.

Ne bi bili pravični, če ne bi ob tej priliki ugotovili, da so politične sile, ki imajo vso povojno dobo odločujočo besedo, vsaj na Tržaškem in Goriškem, v skrajno majhni meri pa v videmski pokrajini, prispevale k spremembi sovražnega vzdušja do Slovencev, sprejele nekatere ukrepe in začele resneje obravnavati vprašanja slovenske manjšine v Italiji, kar dokazuje tudi ta konferenca. Kljub temu trdimo, da se je ta proces začel pozno in tudi napovedi teh sil za bodočnost ne kažejo, da so pripravljene hitreje ukrepati.

Če Slovenci kljub vsemu danes potrjujemo našo prisotnost v teh krajih v najrazličnejših oblikah, pomeni, da smo v to zemljo neločljivo zakoreninjeni, kar nam daje moč za naš več kot stoletni boj za narodnostni obstanek in uveljavitev. Prav tako je omeniti prispevek tistih organizacij in sil v italijanski družbi, ki so nam v našem boju ob strani.

Sodimo, da konferenca, ki je toliko prispevala k spoznavanju splošne problematike, pokazala, kako manjšinsko vprašanje rešujejo drugod, nam Slovencem in nam naklonjenim silam pa dala možnost prikazati naš položaj, našteti naše zahteve in povedati, kako in kdaj je treba še odprta vprašanja reševati, se ne more zaključiti brez našega poziva, da posredujete vsem merodajnim dejavnikom sledeče naše ugotovitve in zahteve:

Razen zakona z dne 19. julija 1961, štev. 1012 in zakona z dne 22. decembra 1973, štev. 932, ki ustanavljata in urejujeta šole s slovenskim učnim jezikom le v tržaški in goriški pokrajini, ne pa tudi v videmski in zakona z dne 31. oktobra 1966, štev. 935, ki odpravlja prepoved dajati otrokom tuja imena, ni bila izdana nobena druga državna norma za ureditev pravic slovenske narodnostne skupnosti, medtem ko so bile ustavne določbe v precejšnji meri uresničene v zvezi z nemško in ladinsko manjšino na Južnem Tirolskem in francosko manjšino v Dolini Aoste.

Ustanovitev avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine s posebnim statutom ni formalnopravno spremenila odnosa do slovenske narodnostne skupnosti. V desetih letih življenja deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine sta bila namreč sprejeta le dva zakona, ki zadevata slovensko manjšino v deželi, in sicer zakon, ki izrecno imenuje v deželnih zakonih slovensko manjšino, ter zakon, ki določa prispevke občinam v zvezi z dvojezičnim poslovanjem. Kljub temu se še danes ne upošteva, da je bila ustanovljena dežela s posebnim statutom predvsem zaradi prisotnosti slovenske narodnostne skupnosti in bi torej morala prav dežela biti pristojna za reševanje naših vprašanj.

Spričo neizpolnjenih obveznosti je nezadovoljstvo Slovencev upravičeno, ker ugotavljamo, da predvsem pri osrednjih organih države ni bilo doslej politične volje, da bi se naša vprašanja v celoti rešila.

Pripadniki slovenske narodnostne skupnosti hočemo in imamo pravico postati enakopravni državljani v smislu 2., 3. in 6. člena ustave na vseh področjih zasebnega, skupnega in javnega življenja. Zaradi tega smo podpisani prepričani, da zastopamo stališče in izražamo želje naše narodnostne skupnosti v deželi Furlanija - Julijska krajina, ko terjamo:

1. Takojšnjo ukinitev vseh, predvsem fašističnih zakonov in upravnih ukrepov, ki kršijo pravico italijanskih državljanov slovenske narodnosti ali pa pravico slovenske

(Nadaljevanje na 8. strani)

CIPRSKA REPUBLIKA PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO

Grški častniki strmoglavili vlado predsednika Makariosa

Nasprotujoče si vesti o usodi ciprskega predsednika - Turška vojska v pripravnem stanju - Vsestranska obsodba državnega udara

NIKOZIJA, 15. — Po nekaj dneh dokajšnje napetosti med ciprsko vlado predsednika Makariosa in atenskimi polkovniki je ciprska nacionalna garda, vojaška organizacija, ki jo vodijo grški častniki, strmoglavila demokratični režim, ki je bil vzpostavljen po odhodu britanske oblasti. Vesti, ki prihajajo z otoka so zelo nejasne in pomanjkljive. Ciprski radio, ki so se ga polastili uporniki, je sporočil, da je predsednik Makarios mrtev, ni pa povedal, kako je umrl. Z druge strani pa prihajajo vesti iz diplomatskih krogov, da je Makarios živ in da se je umaknil iz Nikozije.

Zmešnjava je vsekakor na višku. Po poročilih iz Turčije, ki je med drugim oklicala stanje pripravnosti za svoje oborožene sile, naj bi upornikom uspelo zasesti samo predsedniško palačo in pa poslopje radijske postaje, ki neprestano oddaja pozive in vojaško glasbo.

Kakorkoli že so vojaki oklicali novega predsednika vlade Nicolasa Georgiadesa, ki je znani pomočnik zloglasnega pokojnega generala Grivasa, vodje fašistične organizacije EOKA-B, ki se bori za priključitev Cipra Grčiji in ki jo grški polkovniki podpirajo bodisi z dokajšnjimi finančnimi sredstvi, bodisi z orožjem in vojaškimi kadri. Georgiades, čigar borbeno ime je «Sampson» je lastnik časopisa «Machi», ki verno odraža stališče atenskih polkovnikov. Georgiades je že prisegel pred škofom Genadiosom, ki ga je Makarios pred časom izključil iz vlade, ker si je prizadeval za priključitev Cipra Grčiji in je podpiral teroristično dejavnost EOKA.

Zadnji spor med Makariosom in atensko vlado je nastal zaradi prisotnosti grških častnikov, ki so vežbali ciprsko narodno gardo. Makarios je zahteval od Grčije, naj častnike, približno 600, nemudoma odpokliče v domovino. Ciprski predsednik je tudi obtožil grško vlado in predsednika Gizikisa, da podpirata teroristično dejavnost organizacije EOKA, katere namen je bil likvidacija predsednika Makariosa in pridružitev Cipra Grčiji.

Državni udar je odnose med Atenami in Turčijo še zaostril. Kot rečeno je Turčija proglasila stanje pripravnosti, njen ministrski predsednik Ecevit pa je izrazil upanje, da bi Ciper ostal neodvisna republika in da ne bi prišla pod grško oblast.

Vest o državnem udaru je odjeknila tudi v New Yorku v krogu Združenih narodov, ki imajo med drugim nekaj vojaških čet na otoku. Iz poročila, ki ga je svetovni organizaciji posredovalo poveljstvo mirovnih sil OZN na Cipru je razvidno, da so pri predsedniški palači bili ostri boji, da je prišlo do streljanja tudi v drugih predelih otoka in da je mednarodno letališče zaprto za promet.

Pobudo grških častnikov je obsodila tudi jugoslovanska vlada, ki med drugim pravi, da brutalni napad na vlado predsednika Makariosa ogroža mir in varnost na področju Sredozemlja in v Evropi sploh. Oborožena intervencija in neposredna udeležba častnikov tujih oboroženih sil kršita osnovna načela mednarodnega prava in listine Združenih narodov.

Tajnik KPI Berlinguer je naslovil na zunanjega ministra vprašanje, da bi zvedel, kakšno je stališče italijanske vlade do državnega udara na Cipru in do domnevnega umora predsednika Makariosa.

Svojo obsodbo je izrazila tudi Sovjetska zveza, ki je označila državni udar kot fašistični poskus, da bi spremenili otok v oporišče atlantskega zavezništva.

Po zadnjih vesteh iz krogov švedske vlade ter po izjavah kanadskega zunanjega ministra Sharpa, ki naj bi dobil zagotovilo v tem smislu od generalnega tajnika OZN Waldheim kaže, da je nadškof Makarios živ in da se je zatekel v kraj Pafos, od koder bo organiziral odporništvo proti novim fašističnim oblastem, ki so zavladale na otoku.

Predsednik Makarios

Asad pride v SFRJ

BEOGRAD, 15. — Na vabilo predsednika Tita bo predsednik sirske republike Hafez El Asad v drugi polovici julija prispel na čelu državno - partijske delegacije na prijateljski in uradni obisk v Jugoslavijo.

Državni udar na Cipru

Novica o dogodkih na Cipru pravzaprav ne bi smela presenetiti sveta. Petnajstletna zgodovina neodvisne ciprske države je bila vsa izpolnjena z nenehnimi notranjimi nemiri, v katere so se ves čas vpletale prenekatere sile tudi od zunaj.

Nastanek ciprske samostojnosti je bil sad protikolonialističnega boja, in prav nadškof Makarios, ki naj bi bil to pot žrtev državnega udara, je bil najvidnejši pobudnik tega boja. Prav zato so ga Angleži za leto dni poslali v internacijo. Toda razpadanje kolonializma na velikem prostoru, od Daljnega vzhoda pa vse tja do zahodnih obal Afrike, je prineslo tudi temu strateško tako pomembnemu otoku neodvisnost.

Vendar je Ciper čakala vrsta težav, ki so povzročale, da deželica nikoli ni mogla zaživeti v miru. Poglavitni pečat vsem petnajstim letom neodvisnega Cipra daje še dandanes nerešen spor med ciprskimi Grki in Turki. Grška težnja je bila vzpostavitev take vladavine, kjer bi Turki bili zgolj narodna manjšina. Turki pa so, nasprotno, vztrajno težili doseči povsem enakopraven položaj nasproti Grkom. Spor je dobil take oblike, da je spregovorilo orožje in morale so priti enote Združenih narodov, da so vzdrževale ločnico med grškim in turškim delom otoka.

Druga rana, ki je razjedala ustaljenost Cipra, je bila vedno tleča težnja Grčije in tudi samih ciprskih Grkov, da se Ciper priključi Grčiji. Nadškof Makarios, ki je bil sprva sam za priključitev, je uvidel, da je samo neodvisnost Cipra jamstvo za mir na otoku. Zato se je odločil za neuvrščen položaj Cipra v mednarodnih odnosih in je bil eden izmed redkih državnikov, ki je osebno sodeloval na vseh dosedanjih konferencah neuvrščenih držav.

Za razumevanje samega položaja in razmer na Cipru pa bi kazalo ugotoviti nekaj pomembnih dejstev. Prvo je to, da sodi Ciper k strateško najbolj pomembnim otokom na Sredozemlju. Odtod nenehno zanimanje mnogih zunanjih sil za to državico. Morda ni nikjer kot samo na Cipru stanje, ko je na razmeroma majhnem prostoru in v eni sami državi nekaj raznih vojska stalno navzočih. Ciper ima lastne vojaške sile. Poleg tega pa imata obe narodnostni skupnosti, grška in turška, še posebne lastne vojaške organizacije. Na Cipru je po sporazumu o njegovi neodvisnosti velika Britanija zadržala pravico, da vzdržuje na otoku vojaška oporišča z lastno vojsko. Po istem sporazumu imata tudi Grčija in Turčija pravico imeti stalno določeno število lastnega vojaštva na Cipru. Končno, že nekaj let obstajajo na Cipru tudi enote Združenih narodov. Torej vojske več kot preveč. Prav to pa označuje vso zapletenost razmer na Cipru. Prav gotovo je strateški pomen otoka vedno privlačeval pozornost velikih sil. Atlantska vojaška zveza nikoli ni skrivala svojih želenj po čimvečji navzočnosti na otoku. Sovjetska zveza je s prav tako zavzetostjo pazila, kaj vse se dogaja na otoku. Spor med Grčijo in Turčijo — ta se je zdaj zaostril spričo Turške namere, da črpajo nafto v Sredozemskem morju — je močno vplival na stanje na Cipru. Dodajmo še novo razvrščanje vplivnih območij po začetnem razreševanju krize na Bližnjem vzhodu, pa bo očitno, da je Ciper čedalje bolj vabljiva točka za mnoge sile.

Prihodnost otoka je zdaj zavita povsem v negotovost. Tisto pa, kar je jasno že zdaj, je resnica, da bi vsakršna sprememba, ki bi imela za posledico izginotje neodvisnega in neuvrščenega Cipra, bila težka grožnja miru in ustaljenosti na Sredozemlju.

DRAGO KOŠMRLJ

GOVOR PREDSEDNIKA ZANETTIJA

Velika odgovornost in važni rezultati

Treba je najti primerne oblike, da skupno delo ne bo razpršeno

Ob zaključku konference je predsednik Zanetti imel naslednji govor:

Gospe in gospodje, dragi prijatelji!

Verjemite: v tem trenutku občutim vso težo dolžnosti, da izvlečem nekaj vsaj začasnih ugotovitev o tako intenzivnem, obvezujočem in kvalificiranem zasedanju mednarodne konference o manjšinah. K njenemu uspehu so svobodno in plodno prispevale stotine udeležencev, ki so se odzvale povabilu, ki sem ga pred štirimi dnevi nanje naslovil v imenu pripravljalnega odbora.

Ne bom se ustavil ob aspektih osebnih in kolektivnih, pogostoma dramatično občutenih pričevanj, ki smo jih tukaj slišali. Niti se ne bom spuščal v komentiranje organizacijskega funkcioniranja konference, za pomanjkljivosti katere prosim vse za razumevanje. Mislim pa, da lahko podčrtam glavne značilnosti naše pobude, ki so bile kolektivno in solidarno izražene na konferenci, pa čeprav z različnimi ocenami in nameni.

Prva značilnost, ki jo je treba poudariti, je mednarodni značaj konference, saj ni dvoma, da zadevajo problemi, ki se tičejo položaja narodnostnih in etničnih manjšin in sploh vseh verskih, družbenih in jezikovnih manjšin, vse države in celotno mednarodno skupnost. Treba se je na kratko spomniti, da že sama mednarodna skupnost ne priznava državam pravice, da zanikajo obstoj neke narodnosti; in da z dokumenti in pogodbami, ki jih morajo vse države spoštovati, obsoja vsako politiko, ki teži k odrekanju priznanja pravic človeka in skupin ali k raznarodovanju le-teh.

To je predpostavka in stalno izhodišče našega prizadevanja. Toda naša konferenca je šla še

(Nadaljevanje na 8. strani)

DANES

Grški častniki so strmoglavili demokratično vlado ciprskega predsednika Makariosa, ki je, po nekaterih nepotrjenih vesteh, v neredih zgubil življenje. Vesti so še zelo nejasne in si nasprotujoče, vojaki pa so vsekakor že oklicali novega predsednika Georgiadesa, ki je že prisegel. Georgiades je znan kot voditelj zloglasne fašistične organizacije EOKA, ki si prizadeva za priključitev Cipra Grčiji.

V parlamentu se danes začne razprava o vladnih davčnih in drugih ukrepih, ki so bili sprejeti, da se «ublaži gospodarska kriza». Vlada in opozicija se bosta prvič spopadli na skupni seji proračunske, finančne in zakladne komisije, ki bo začela proučevati davčne ukrepe. V preteklih dneh so mnoge stranke napovedale, da bodo zahtevale spremembo vladnih ukrepov. Komunisti so danes obrazložili, da bodo vodili boj za stvarno spremembo ukrepov in ne za to, da bi zrušili vlado. Tudi socialisti, čeprav so v vladi, so že povedali, da bodo podprli določene spremembe, da bo davčna obremenitev bolj pravično razdeljena. Vsi se danes zavedajo, da so bili nekateri ukrepi preveč naglo sprejeti, zato so naleteli na odpor ne samo pri delavcih, temveč tudi pri industrijcih in trgovcih, ker vidijo, da preti nevarnost splošnega proizvajalnega nazadovanja.

Egiptovski zunanji minister Fahmi bo v začetku avgusta obiskal ZDA. Palestinski leader Jaser Arafat je na poti v Saudsko Arabijo. V zahodnih krogih (posebno ameriških) skušajo reševati vprašanje krize na Bližnjem vzhodu z ustanovitvijo palestinske države na zahodnem bregu reke Jordana. Jordanska kraljevina še ni podala v zvezi s tem nobene izjave, Izraelci pa zavračalo direktne sogovore s Palestinci. Sovjetska zveza in ZDA previdno sledita dogodkom, ker bi hoteli zavzeti stališče šele potem ko se bo izklesalo vprašanje nove tvorbe palestinske države.

V PARLAMENTU ZAČETEK RAZPRAVE O VLADNIH DAVČNIH IN OSTALIH KONJUNKTURNIH UKREPIH

Komunisti obrazložili predloge, ki jih bodo dali v zbornici in senatu

RIM, 15. — Parlamentarci bodo imeli letos zelo kratke poletne počitnice. Pred parlamentom je nekaj izredno važnih zakonov in zakonskih odlokov, ki bodo zaposlili poslance in senatorje še dlje časa v dolgih in napornih razpravah. Toda najvažnejše vprašanje, ki ga mora parlament rešiti, je potrditev (ali zavrnitev) vladnih zakonskih odlokov o zaostritvi davkov in drugih ukrepov, s katerimi namerava vlada dobiti v letu dni najmanj tri tisoč milijard lir, da «olajša sedanjo hudo gospodarsko krizo».

Prvi spopad o vladnih davčnih ukrepih se bo začel jutri na združeni seji komisij za proračun, finance in zaklad poslanske zbornice. Tri komisije bodo skupno začele proučevati vladne ukrepe. To bo le uvod v širšo razpravo, ki se bo kmalu začela v avli.

Da bo najprej v komisijah in nato v avli vroče, pričajo tudi napovedi komunistične stranke in celo socialistov, da bodo dali vrsto predlogov za spremembo vladnih zakonskih odlokov.

Načelnika komunistične skupine v poslanski zbornici in senatu Natta in Perna sta imela danes tiskovno konferenco, na kateri sta izjavila, da so komunisti pripravljeni na dolgo razpravo v parlamentu o vsebini vladnih ukrepov in opozorili, da se bodo poslužili parlamentarnega pravilnika, če bo prišlo do hujšega spopada. Sicer pa so pojasnili, da nimajo nobenega namena zavirati delo parlamenta in tudi postaviti v težavo sedanjo vlado. Poudarila pa sta, da vladni ukrepi niso sprejemljivi in da jih bo treba v parlamentu korenito spremeniti.

Komunisti bodo zahtevali, da se ukrepi bistveno spremenijo in ne samo popravijo. Zato sta Natta in Perna časnikarjem obrazložila, kaj bodo komunistični parlamentarci zahtevali:

Bencin: ukinitev vseh privilegijev, ki jih imajo petrolejske družbe in uvedbo dvojne cene bencina. Potrošnik naj bi dobil določeno količino, ki jo uporablja za delo po nižji ceni, ostalo pa po višji ceni;

enkratna taksa na avtomobile in motorna kolesa: črtanje najnižje enkratne takse (6.000 lir). Komunisti bodo zahtevali, da se enkratna taksa za ostale avtomobile plača najkasneje do 4. septembra, ko zapade veljavnost zadevnega odloka;

IVA; preureditev plačevanja davka na razno blago, predvsem pa na gradbeni material, da se zagotovi gradbena dejavnost;

primanjkljaj bolniških blagajn: glede tega vprašnja komunistični parlamentarci trdijo, da je vlada poskrbela za ublažitev dolgov bolnišnic, ni pa sprejela nobene odločitve, da bi omejili ogromne birokratske izdatke bolniških blagajn in napravili red v industriji zdravil, s čimer bi lahko prihranili najmanj 20 odstotkov stroškov, ki jih imajo bolniške blagajne za zdravila;

ustanove za razvoj kmetijstva: komunisti ugotavljajo, da je vlada poskrbela samo za denar, s katerim bodo okrepili birokracijo teh ustanov. Ni bil pa sprejet noben ukrep v korist kmetijstva.

Glede neposrednih davkov bodo komunistični parlamentarci zahtevali višji osnovni odbitek na nižje dohodke, glede enkratnega davka na stanovanja pa bodo predlagali, da je treba to vprašanje globlje proučiti, v vsakem primeru pa bodo zahtevali, da se ne obdavčijo zasebna delavska stanovanja. Končno bodo komunisti zahtevali, da se ukine najemanje novih delovnih moči v državno službo in da se zaposli pri finančni upravi 8.500 bivših uslužbencev finančnske uprave, ki po vstopu v veljavo davka na dodatno vrednost (IVA) nimajo več kaj delati in životarijo pri občinskih upravah.

V Bruslju razpravljajo o gospodarski krizi

BRUSELJ, 15. — Tukaj so se danes sestali finančni ministri Evropske gospodarske skupnosti in začeli razpravljati o gospodarski krizi, ki pritiska na evropske države in v svetu. Govorili so predvsem o ukrepih, ki bi jih bilo treba sprejeti, da se zmanjša primanjkljaj plačilnih bilanc nekaterih članic EGS (Italije, Velike Britanije in Francije), da se omeji inflacija, ki pritiska predvsem v Italiji in v Veliki Britaniji in da se sprejmejo določeni ukrepi tudi v ostalih državah, ki imajo aktivno plačilno bilanco za pospešitev potrošnje. V tej zvezi je italijanski zakladni minister Colombo dejal, da bi morale Zahodna Nemčija in države Beneluksa uvažati več potrošnega blaga iz Italije, Velike Britanije in Francije, da se omogoči tem državam zmanjšanje notranje potrošnje, večji izvoz in s tem izboljšanje plačilne bilence. Razprava se še ni zaključila in na njej je prišlo do zelo nasprotujočih si stališč zlasti glede predloga o najetju posebnega posojila skupnosti z jamstvom vseh članic, ki naj bi služilo za pomoč najbolj prizadetim državam.

Spopadi na Kitajskem

HONGKONG, 15. — Po pisanju hongkonškega lista «South China Morning Post», ki navaja kot vir informacij pričevanje skupine potnikov, ki so se pravkar vrnili s Kitajske, je prišlo v nekaterih kitajskih mestih do oboroženih spopadov med nasprotujočimi si političnimi skupinami. Incidenti, o katerih zidni časopisi niso poročali, so izbruhnili v pokrajinah Junan, Hopei, Čekiang, Fukien in Kiansi. Kaže, da spopadi niso terjali človeških žrtev, kar je dokaz, da so bili dokaj omejeni.

Spričo neredov so oblasti zaprle nekatera mesta kot Hančou in Kuming tujcem.

DANES SE SESTANE DEŽELNI SVET

Začetek razprave o osnutku zakona o deželnih posegih za šolske gradnje

Na dnevnem redu so tudi odgovori na vprašanja nekaterih svetovalcev - V peti komisiji se nadaljuje razprava o ljudskih gradnjah

Danes se ponovno sestane deželni svet. Na seji, ki se bo pričela ob 9.30 bodo odborniki odgovorili na nekatera vprašanja svetovalcev. Med temi naj omenimo vprašanji socialista Pittonija in liberalca Traunerja o perečem finančnem stanju tržaške bolnišnice in vprašanje svetovalcev KPI Collija, Cuffara, Donadela, Lovrihe in Bosarija o stanju na geofizikalnem observatoriju v Trstu.

Deželni svet bo nato začel z razpravo o zakonskem osnutku, ki zadeva deželne posege za šolske gradnje, o tem osnutku bo poročal demokristjan Persello. Gre za ukrep, ki ima namen, da poskrbi za prispevke, ki bodo dopolnjevali prejšnje deželne prispevke za šolske gradnje. S tem bo mogoče premostiti krizo, ki je prizadela ta sektor. Že v komisiji je namreč odbornik Dal Mas pojasnil, da je namen tega zakona, da se prepreči nadaljnji zastoj šolskih gradenj in da se dokonča vrsta del, ki bi jih sicer morali prekiniti. Zakon predvideva izdatek 240 milijonov lir za 20 finančnih let, predvideva pa tudi pospešitev birokratskega postopka, ki ga predvideva prvotni zakon za podeljevanje takih podpor. Zakon je v skladu z drugimi deželnimi ukrepi, ki imajo kot namen pomagati krajevnim upravam, ki so se znašle v težavah zaradi zadnjih finančnih restrikcij.

Nadaljujejo se tudi zasedanja stalnih deželnih komisij. Omenimo naj predvsem peto komisijo, ki razpravlja o zakonskem osnutku o ljudskih gradnjah. Odbornik za javna dela Giust je poudaril, da bo zakon zapolnil vrzeli, ki jih osrednje oblasti niso mogle. Istočasno bodo razpravljali o osnutku zakona o nakupu zemljišča za ljudske gradnje, ki so ga predložili komunistični svetovalci.

Vodstvo KD o političnem položaju v državi

V Vidmu se je sestalo deželno vodstvo KD, ki je razpravljalo o trenutnem političnem stanju v državi v zvezi z bližnjim zasedanjem vsedržavnega strankinega sveta. Na sestanku so soglasno izglasovali dokument, ki ga je predstavil deželni tajnik Tonutti. V dokumentu poudarjajo, da mora biti rezultat referenduma o razporoki povod za razmišljanje o spremembah, ki so nastale v državi in v stranki. Stranka se mora približati mladini in delavstvu ter mora ohraniti zvestobo vseh tistih, ki v njej vidijo jamstvo za demokracijo, socialni napredek in gospodarško trdnost. Dokument poudarja, da sedanji politični trenutek terja poglobitev in revizijo dosedanje politike KD. Treba je torej zavzeti jasno stališče o izidu referenduma, o odnosih med strankami levega centra, politiki KPI, gospodarskih in socialnih vprašanjih, politiki deželne decentralizacije, odnosih s sindikati, vprašanju fašističnega nasilja, obrambi človeških pravic, mestu Italije v evropski stvarnosti in o zunanjepolitični usmeritvi, predvsem v odnosih s sosednjimi državami. V razpravo o poročilu so posegli Belci, Bressani, Cian, Comelli, De Mejo, Del Gobbo, Masutto, Metus, Rinaldi, Tombesi in Tomè.

Delo rajonskih konzult

Na občinskem sedežu na Stari istrski cesti 43 se bo drevi ob 20.30 sestala komisija za šolstvo pri rajonski konzulti za področje Valmaure ter Naselja sv. Sergija. Na seji, ki bo javnega značaja, bodo razpravljali o možnosti ustanovitve pošolskega centra v predelu Sv. Sobote. To vprašanje je precej občuteno med tamkajšnjim prebivalstvom, zato komisija vabi na čim večjo udeležbo na seji.

Drevi ob 20. uri se bo na sedežu v Ul. Mauroner 2 sestala tudi rajonska konzulta za Kjadin in Rocol. Na dnevnem redu bo vprašanje zdravstvenih konzorcijev.

● **Tržaška občina sporoča**, da je na oglasni deski v občinski palači v Ul. Marcanton 2 izobešen sklep občinskega odbora št. 1679 z dne 10. julija 1974 o spremembah v seznamih davkoplačevalcev za leto 1974. Priloženih je šest seznamov.

● **Vozila**, ki bodo prišla po Ul. Diaz do Ul. Mercato vecchio bodo morala dajati prednost vozilom po Ul. Mercato vecchio.

JUTRI IN V PETEK NA GRADU SV. JUSTA

Gostovanje varšavskega «Velikega gledališča»

Prizor iz «Coppelie» v izvedbi varšavskega «Velikega gledališča»

Baletni ansambel in Filharmonija «Velikega gledališča» iz Varšave začenja turnejo po Italiji s svojim prvim nastopom v Trstu, v sredo 17. julija. Tržaškim gledalcem se bodo prvega dne predstavili s predstavo «Labodje jezero» Petra Iliča Čajkovskega, v petek, 19. julija, pa bodo nastopili z baletom «Coppelia» Lea Delibesa. Oba nastopa se bosta začela ob 21.15 na Gradu sv. Justa, organizator gostovanja pa je tržaška Avtonomna letoviščarska in turistična ustanova.

V «Labodjem jezeru» bosta nastopila dva znana poljska plesalca. prva baletka Maria Krzyszkowska in Davrinar Blajer.

Turneja po Italiji ni prva turneja tega velikega poljskega ansambla; «Veliko gledališče» iz Varšave je že doživelo velik uspeh na gostovanju v Parizu, Montecarlu, Wiesbadnu, Essnu in Moskvi.

Priprave na tradicionalni Kmečki tabor na Opčinah

Na Opčinah so se včeraj sestali predstavniki SPD Tabor ter Kmetijske zadruge v Trstu, da bi pripravili spored letošnjega kmečkega tabora, ki naj bi bil od 14. do 18. avgusta v openskem Prosvetnem domu. Sklenili so, da bodo letos obnovili razstavo sadja in povrtnin ter lončnic. Ob tem vabijo vse kmetovalce naj se razstave udeležijo ter javijo na sedežu Kmetijske zadruge v Trstu, kjer bodo dobili podrobnejša navodila.

Avtonomna letoviščarska in turistična ustanova — Trst
GRAD SV. JUSTA

Baletni ansambel in Filharmonija «VELIKEGA GLEDALIŠČA» iz Varšave s 120 izvajalci:

Jutri

«LABODJE JEZERO»

celotna izvedba v štirih dejanjih

Petra Iliča Čajkovskega

Petek, 19. julija

«COPPELIA»

tri dejanja Delibesa

ZAČETEK TOČNO OB 21.15. - Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti (tel. 36-372)

Šolske vesti

Vpisovanje na drž. učiteljišču «A. M. Slomšek» v Trstu se zaključi 24. julija, in sicer za dijake, ki se prvič vpišejo na zavod, in za dijake, ki so izdelali v poletnem roku. Dne 20. septembra pa se zaključi vpis dijakov s popravnimi izpiti.

Navodila za vpisovanje so na šolski oglasni deski, kjer je tudi razpored za izpite v jesenskem roku.

Ravnateljstvo državnega trgovskega tehničnega zavoda s slovenskim učnim jezikom «Žiga Zois» — Trst, Vrdelska c. 13/2 — sporoča, da je čas za vpis za šolsko leto 1974-75 do vključno 25. julija t.l.

Ravnateljstvo državnega strokovnega zavoda za industrijo in obrt s slovenskim učnim jezikom — Trst, Ulica Matteotti št. 14 (tel. 765-276), sporoča, da se zaključi rok za vpisovanje dne 24. julija 1974.

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja «France Prešeren» v Trstu, Ul. Guardiella 13/1, sporoča, da dne 24. julija 1974 ob 12. uri zapade rok za vpis za šolsko leto 1974-75. Prošnje sprejema tajništvo vsak dan od 19. do 12. ure.

Ravnateljstvo srednje šole s celodnevnim poukom «F. Levstik» na Proseku z oddeljenimi razredi v Sv. Križu sporoča, da dne 24. julija 1974 zapade rok za vpis za šolsko leto 1974-75.

Izleti

SPDT priredi od 24. do 28. julija planinski izlet z avtomobili v Julijske Alpe. Kdor se ga želi udeležiti naj dostavi svoje ime, ulico in ev. tel. štev. v Ul. Geppa 9 (tel. 31119 ZSŠDI).

Potovalni urad AURORA

priredi naslednje izlete:

27. in 28. julija izlet v Zagreb ob zaključku mednarodnega folklornega festivala. Cena izleta 22.000 lir.

Od 15. do 18. avgusta izlet v Velenje, Rogaško Slatino, Ptuj, Zagreb in na Plitvička jezera. Cena 49.000 lir.

Od 15. do 18. avgusta izlet na Dunaj. Cena 59.000 lir.

Informacije in prijave pri potovalnem uradu AURORA, Ul. Cicerone 4, tel. 29-243.

Včeraj - danes

Danes, TOREK, 16. julija
D. M. KARM

Sonce vzide ob 5.31 in zatone ob 20.51 — Dolžina dneva 15.20 — Luna vzide ob 2.03 in zatone ob 17.01

Jutri, SREDA, 17. julija
ALEŠ

Vreme včeraj: najvišja temperatura 29,4, najnižja 23,7, ob 19. uri 27,7 stopinje, zračni pritisk 1016,8 ustaljen, veter 22 km severovzhodni, sunki 38 km, vlaga 55 odst., nebo 4 desetinke pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 25,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 14. in 15. julija se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo pa je 20 oseb.

UMRLI SO: 73-letni Mario Canciani, 85-letni Giovanni Lorenzi, 73-letna Anna Svab vd. Vecchiet, 70-letna Filippa Maniscalchi vd. Ingrao, 76-letni Pasquale Corazza, 71-letna Giovanna Ivancich por. Sau, 66-letni Giovanni Minuissi, 61-letna Lucrezia Turra por. Antulov, 68-letni Galliano Iellushich, 67-letna Rosa Maria Tonetti, 97-letna Giulia Palmigiani vd. Peluso, 65-letni Teodoro Balbi, 86-letna Maria Crevatin vd. Crevatin, 62-letni Giovanni Delise, 87-letni Giuseppe Franz, 74-letna Amalia Cimarosti vd. Tariupin, 71-letna Paola Belletich vd. Tomaz in 72-letni Antonio Cotlarich, 65-letna Leonilda Brazzati vd. Panizzolo in 84-letni Biagio Burri.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

Rossetti - Emili, Ul. Combi 19; Al Samaritano, Trg Ospedale 8; Tamaro & Neri, Ul. Dante 7.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Godina - Patuna, Trg sv. Jakoba 1; Grigolon, Alla Minerva, Trg V. Giotti 1; Ai due Mori, Trg Unità 4.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec (tel. 228-124), Bazovica (tel. 226-165); Opčine (tel. 211-001); Prosek (tel. 225-141); Božje polje — Zgonik (tel. 225-596); Nabrežina (tel. 200-121); Sesljan (tel. 209-197); Žavlje (tel. 213-137); Milje (tel. 271-124).

Gledališča

ROSSETTI

Danes ob 21. uri ponovitev operete «Pri belem konjičku» v premierski zasedbi. Dirigent Hans Walter Kämpfel, orkester in zbor gledališča Verdi, baletna skupina pod vodstvom Gina Landija.

Vstopnice so na razpolago v osrednji blagajni, Pasaža Protti. Na razpolago so tudi vstopnice za prihodnje ponovitve operete «Pri belem konjičku», medtem ko za opereto «Izgubljena ženska» sprejemajo rezervacije.

Prireditve

Grad sv. Justa: Baletni ansambel in Filharmonija «Velikega gledališča» iz Varšave: jutri ob 21.15 «Labodje jezero» Čajkovskega v celotni izvedbi; v petek, 19. t.m., ob 21.15 «Coppelija» Delibesa. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni pasaže Protti (tel. 36-372).

Kino

Miramarski park — Predstave «Laži in zvoki»: danes počitek.

Ariston — **I.N.C.** 21.30 «La villeggiatura». Igrata Adolfo Celi in Adalberto Maria Merli.

Nazionale 16.00 «Black cesar» (Padrino nero). Barvni film.

Excelsior 16.00 «La città verrà distrutta all'alba». Znanstvenofantastični film v barvah z Jane Carol.

Grattacielo 16.00 «Il ladro di Parigi». Igrata Jean Paul Belmondo in Francoise Fabian. Barvni film.

Fenice 16.00 «Dopo la vita». Barvni film, v katerem igrata Pamela Franklin in Roddy McDowall. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Eden 15.30-22.15 «Il portiere di notte». Barvni film. Igrajo Dirk Bogarde, Charlotte Rampling, Philippe Leroy in Gabriele Ferzetti. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Ritz 16.30—22.15 «Gli sposi dell'anno secondo». Igrata J.P. Belmondo in M. Jobert. Barvni film.

Aurora 16.00 «I professionisti». Barvni film, v katerem igrata Claudia Cardinale in Burt Lancaster.

Capitol 16.30 «Un tranquillo weekend di paura».

Cristallo Ciklus znanstvenofantastične ga filma 15.30 «UFO: Annientare Shado» Barvni film, v katerem igra E. Bishop.

Impero 16.30 «Il girotondo dell'amore». Igrata Helmut Berger in Rommy Schneider. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Filodrammatico 16.30 «I piaceri sessuali della casa delle torture». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 16.30 «Kamikaze». Kein Kobayashi in Juzo Kayame. Barvni film za vsakogar.

Ideale 16.00 «Safari 5000». Emmanuelle Riva in Toshiro Mifune. Barvni film.

Vittorio Veneto 15.30 «Io e lui». Barvni film, v katerem igra Lando Buzzanca. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Abbazia 16.30 «Le 4 croci di El Paso».

Astra Zaprto zaradi počitnic do vključno 19. t.m.

Radio 16.30 «Barquero». Igra Lee van Cleef. Barvni film.

Poletni kino «Ex Soci» 21.00 «Joe Kid». C. Eastwood. Barvni film.

Volta — **Milje** Zaprto zaradi počitnic.

BCKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
ex
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
TRST - UL. F. FILZI 10 tel. 38-101, 38-045

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	649,50
Funt šterling	1563.—
Švicarski frank	216,50
Francoski frank	134.—
Nemška marka	251,50
Avstrijski šiling	35,29
Dinar: debeli	42.—
drobni	42.—

MENJALNICA
vseh tujih valut

Prispevki

Ob 1. obletnici smrti Zdravka Verše daruje teta Marija D'Angelo z družino 10.000 lir za Kulturni dom Prosek - Kontovel.

Namesto cvetja na grob pok. Janka Pestotnika darujeta Bruno in Gracijela 2.000 lir za PD I. Cankar.

POLETNA SEZONA JE NA VIŠKU

Pripekajoče sonce je zvabilo na plažo številne Tržačane

Zelo gost promet po vseh cestah naše dežele - Mnogo turistov v letoviščarskih krajih

Močno poletno sonce je v nedeljo zvabilo številne Tržačane na plaže. V Barkovljah je bilo težko najti prostor ob obali, da o parkirnih prostorih ne govorimo. Natrpane so bile tudi plaže v Sesljanu in v Gradežu. Dolge vrste vozil so se v zgodnjih jutranjih urah zvrstile skozi obmejni blok pri Škofijah, onstran meje pa so Tržačani naleteli na zelo neprijetno dejstvo, 4 kilometre dolgo kolono pred Koprom. Nekateri so se celo vrnili domov, kajti čakanje je bilo le nekoliko predolgo.

Sicer pa se je promet v nedeljo odvijal precej redno. Res je, da je prišlo do zastojev na ključnih križiščih in na mejnih prehodih, posebno v jutranjih in v večernih urah. Promet je terjal tudi nekaj nesreč, ki pa na srečo niso terjale človeških žrtev.

Zelo živahen je bil v soboto in nedeljo promet tujih turistov. To velja predvsem za Kanalsko dolino: čez mejni prehod pri Kokovem je prišlo v našo deželo veliko število tujih turistov, predvsem Nemcev in Avstrijcev, ki so se v veliki meri usmerili v dve največji letovišči v deželi, Gradež in Lignano Sabbiadoro, kjer so zasedeni skoraj vsi hoteli.

Promet je bil zelo gost tudi v bližnji tržaški okolici. Kraške gostilne so bile v nedeljo polno zasedene, številni Tržačani pa so se ustavili v Nabrežini na vinski razstavi ali pa so šli v Dutovlje na praznik terana in pršuta, ki je tudi letos zelo lepo uspel.

Mesto pa je bilo ob popoldanskih urah skoraj povsem prazno. Vzdušje se je razživelo šele ob mraku, ko so Tržačani ob povratku s kopanja ali z izleta zasedli lokale in se ohladili s sladoledom ali z mrzlo pijačo.

Osrednje obdobje poletja — od 15. julija do 15. avgusta — se je tako začelo z lepim vremenom in s pasjo vročino. Res je, da jo marsikdo težko prenaša, a kaj, ko je poletje tako zelo kratko. Sedaj ga lahko uživamo in kaže, da so se Tržačani trdno odločili, da bodo izkoristili vsako sončno nedeljo za množični odhod na kopanje. Vsaj v nedeljo je bilo tako.

● **Da ne bo prišlo do zastojev** v prometu je tržaški župan odredil obvezno dajanje prednosti za vozila, ki prihajajo iz Ul. S. Nicolò na Nabrežje 3 novembre.

Prebivalci Magdalene proti občinskim sklepom glede zasebnih gradenj

Predstavniki raznih krajevnih političnih in sindikalnih organizacij pri Magdaleni, ki so se v četrtek sestali na seji, so obsodili sklep občinskega sveta, ki zadeva lotizacijo zemljišča v Ul. del Veltro za zasebne gradnje. Občina s tem podpira gradbeno špekulacijo, je rečeno v poročilu, ki so ga na četrtkovem sestanku sprejeli, ter ne upošteva stvarnih potreb krajevnega prebivalstva, temveč jih še zaostruje. Nove gradnje v tem predelu mesta bodo omogočile pritok novega prebivalstva v trenutku, ko že za obstoječe prebivalstvo ne zadoščajo ustrezne družbene strukture. Prebivalstvo Magdalene obenem obsoja občinsko upravo, da v tem pogledu ni vprašalo za mnenje šentjakobske rajonske konzulte ter zato zahteva javno srečanje občinskih predstavnikov z urbanistično komisijo konzulte.

Vodja svetovalske skupine socialdemokratske stranke v deželnem svetu Lucio Lonza je naslovil na predsednika deželnega odbora vprašanje, v katerem ga sprašuje za razjasnitev zadeve, ki jo je priobčil dnevnik «Messaggero Veneto» pod naslovom «Nov podmorski kanal» in se nanaša na čiščenje morskega dna v Miljskem zalivu. Kot je znano je ta pobuda SNAM - Aquila precej razburila miljsko prebivalstvo, ki nasprotuje novim naftnim objektom. Čiščenje morskega dna v Miljskem zalivu izvajajo s perspektivo gradnje velikega pomola za pristajanje supertankerjev.

V svojem vprašanju Lonza med drugim pravi, da je tržaška skupnost živela glede vprašanja naftne politike v prepričanju, da bodo v tem levosredinskem vzdušju pristojne oblasti pri načrtovanju upoštevale tudi njeno mnenje.

V nedeljo v Barkovljah: ni bilo prostora za ljudi, še manj pa parkirnega prostora za vozila

NAGRAJENI RAZSTAVLJAVCI VINA V NABREŽINI

Alojz Lupinc za belo vino Almiro Gabrovec pa za črno

Čez dva tedna pokrajinska razstava vin v Repnu

Tudi letošnja razstava in pokušnja domačih vin devinsko-nabrežinske občine je privabila mnogo gostov. Prireditev, kot smo poročali, se je pričela v petek zvečer in se zaključila v nedeljo opolnoči. Vse tri dni, pravzaprav, vse tri večere, je bilo na glavnem trgu v Nabrežini veliko ljudi ne samo iz nabrežinske občine temveč tudi iz Trsta, Gorice, iz Furlanije, iz Jugoslavije ter veliko turistov, ki so v Sesljanu.

Dobra in pristna domača kapljica, kot so jo točili v Nabrežini, privabi vedno mnogo gostov, na letošnji vinski razstavi nabrežinske občine pa je marsikoga privabila in ga več časa zadržala tudi dobra in, lahko rečemo, domača «kuhinja». Obiskovalci na vinski razstavi v Nabrežini niso bili ne žejni ne lačni ,kajti poleg pristne kapljice so imeli na razpolago tudi dober golaž in vampe, odlične kraške pečene piščance, čevapčiče, klobase, sir ter sveže ribe.

Po oceni obiskovalcev so bila vsa vina dobra, nekatera celo odlična in so bila kmalu razprodana.

Vsak večer je bil na glavnem trgu tudi koncert godb na pihala. Prvi dan je igrala domača godba, v soboto je gostovala godba iz Prvačine, v nedeljo pa godba iz Turriaca. Po koncertu je bila na sporedu prosta zabava s plesom. V nedeljo je bila na glavnem trgu tudi tombola.

Po tomboli so po zvodnikih najavili imena zmagovalcev nagrad za domača vina, ki jih je dodelila posebna komisija. Za bela vina je prejel prvo nagrado Alojz Lupinc iz Praprota, drugo Celestin Pertot iz Nabrežine, tretjo pa brata Josip in Leopold Radetič iz Medje vasi.

Za črna vina so prijeli: prvo nagrado Almiro Gabrovec, drugo Stanislav Gruden in tretjo Stanko Žužek, oba iz Mavhinj. Brata Radetič sta prejela še posebno nagrado za črno vino s pretežnimi meri merlotovega grozdja.

Letošnji vinogradniki, kot tudi organizatorji, so lahko zadovojni za svoje delo in trud. Nabrežinska občinska razstava domačih vin je bila letošnja zadnja razstava te vrste, čez dva tedna bo v Repnu še pokrajinska razstava, na kateri bodo sodelovali vinogradniki tržaške pokrajine od Medje vasi pa do Brega in Miljskih hribov.

M. M.

Na sedežu deželnega sveta v Trstu se je včeraj sestalo predsedstvo deželne komisije za višje izobraževanje ter znanstvene raziskave, ki je razpravljalo o predlogi ministrstva za šolstvo glede razvoja višjega izobraževanja in znanstvenih raziskav v Furlaniji - Julijski krajini. Razpravljali so predvsem o metodah dela ter sklenili, da se bodo o tej zadevi posvetovali z vsemi dejavniki, ki se ukvarjajo v naši deželi s temi problemi.

Na pragu nove skupne poti

DUŠE GABRIJELČIČ
in
UČA JURKIČA

želi svojemu nekdanjemu odborniku in njegovi ženi obilo sreče v zakonskem življenju

PD «S. ŠKAMPERLE»
pri Sv. Ivanu

DELO OBČINSKEGA KOMISARIATA ZA HIGIENO

Več primerov mistifikacije v prehrambnem sektorju

Nadzorni organi so prijavili več oseb sodnim oblastem

Intenzivno delo osebja nadzorne službe občinskega komisariata za higieno je v preteklem juniju privedlo do številnih zanimivih in obenem zaskrbljujočih odkritij. Osebje je namreč pregledalo 2.802 prehrambna proizvodna podjetja ali skladišča s prodajno licenco ter poslalo 82 vzorcev raznih konfekcij z jestvinami in pijačami, predvsem takšnimi, ki se v poletnih mesecih hitro pokvarijo, v analizo kemičnemu oddelku pokrajinskega laboratorija za higieno in profilakso, 16 vzorcev pa zdravniško - mikrografskemu oddelku istega laboratorija. Analize so, kot rečeno, privedle v nekaterih primerih do osupljivih odkritij. Odkrili so, na primer, večjo zalogo mesnatih izdelkov v že razkrajajočem stanju. Nadalje so v enem primeru ugotovili, da je imelo ustekleničeno vino višji odstotek alkohola, kot pa je bilo označeno na steklenicah. V drugem primeru so ugotovili, da so bile steklenice vina sploh brez označbe. Bili pa so tudi takšni primeri, ko je trgovec prodajal salame z oznako, da so iz svinjskega in govejega mesa, a so bile v resnici narejene s 25-odstotki konjskega mesa. Analize so pokazale tudi na takšne primere, da je bilo v konzervah namesto olivnega semeno olje ali pa da so bile testenine iz mehke namesto trde moke. Vse te primere je pokrajinski laboratorij prijavil sodnim oblastem.

V istem mesecu je osebje občinskega higienskega komisariata pregledalo tudi več obrtniških podjetij ter zasebnih stanovanj. Skupno so opravili 385 pregledov, od katerih 102 pregleda v stanovanjih, ki so v zelo slabem stanju. Obenem je pokrajinski laboratorij opravil nekaj analiz morske vode, da bi določil stopnjo njenega onesnaženja.

100 milijonov lir za popravila vrtcev

Na predlog deželnega odbornika za šolstvo Dal Masa je deželni odbor odobril izdatek 100 milijonov lir za popravila otroških vrtcev v raznih krajih naše dežele. Med temi sta tudi otroška vrtca v Miljah in na Proseku.

Z ukradenimi ključi skušal vlomiti v stanovanje

Dober spomin 44-letne Giorgine Visintin por. Richter je omogočil, da so zasledili mladega pobalina, ki je poskusil vdreti v njeno stanovanje s ključi, ki so jih ukradli pred dnevi iz avta njenega moža. Bilo je v nedeljo kmalu po 13. uri, ko je večkrat pozvonilo v stanovanju v Ul. Cancellieri 19. Richterjeva, ki se je igrala z otroki, ni odprla vrat. Kmalu nato je tatič, ki je očitno mislil, da ni nikogar doma, začel previdno odpirati vrata, vendar pa se je pravočasno zavedel njene prisotnosti in je pobegnil.

Ravno tedaj se je vrnil domov mož, 44-letni Renato Richter, ki je tatiča zgrabil, vendar mu je ušel. Ko sta se odpravila na kvesturo prijavit poskus tatvine, so jima pokazali več slik «starih» znancev policije in med temi je Richterjeva brez oklevanja prepoznala 18-letnega Franca Mitrija iz Ul. Grandi 7. Ko so ga policisti včeraj našli, je takoj priznal poskus tatvine in dejal, da mu je ključe dal neki prijatelj, ki jih je pred dnevi ukradel iz avta.

AVDITORIJ PORTOROŽ

POLETJE '74

FOLKLORNI ANSAMBEL
« TANEC »
iz Skopja

Ankaran, hotel Adria, 18. julija ob 21.00

Portorož, Avditorij, 19. julija ob 21.00

Koper, Titov trg, 20. julija ob 21.00

PREDPRODAJA VSTOPNIC

dan pred prireditvijo pri blagajni Avditorija v Portorožu in v turističnih poslovalnicah v kraju prireditve.

Telefonske rezervacije vstopnic in vse informacije glede prireditev:

Zavod za turizem, Portorož, Biro za prireditve, Portorož, Avditorij, tel. (066) - 73569

Domnevni ropar se jim je izmuznil

Karabinjerjem je pred dnevi verjetno ušel iz rok eden izmed udeležencev krvavega roparskega napada na vlak pri Rimu, pri katerem je izgubil življenje policist, ki so ga vrgli z vlaka na tračnice. Bazoviški karabinjerji so na trbiški cesti pregledovali avtomobile in so, med drugim, ustavili tudi avto vrste bmw z rimsko evidenčno tablico. Voznik je imel samo osebno izkaznico na ime Savina Zinfollina iz Rima, in so ga zato povabili v vojašnico. Pristal je, toda ko je sedel za volan svojega avta, se je pognal v tako divjo vožnjo, da ga niso mogli ujeti.

Avto so zasledili naslednji dan v Ul. Flavia. Seveda gre za ukraden avto, kot je ukradena in ponarejena tudi osebna izkaznica. Domnevajo, da je neznanec tudi vpleten pri prekupčevanju ukradenih avtov in dokumentov, ter da ima v Trstu prijatelja ali bolj verjetno prijateljico.

Verižno trčenje pri Štivanu: kar šest ranjenih

V nedeljo pozno zvečer se je pri Štivanu pripetila izredno huda prometna nesreča: v petih avtih se je ranilo šest oseb, od katerih sta dva v smrtni nevarnosti. Prometna policija še ni ugotovila točne dinamike nesreče, vendar kaže, da se je nesreča odvila nekako takole: po cesti iz Dola je privozil tržaški ford, ki se je na križišču z obalno cesto ustavil. S sesljanske smeri so privozili trije avtomobili — citroen, fiat 124 in renault — ki so tako silovito trčili, da je renault zagnalo v ustavljeni ford, fiat 124 pa v lancio fulvio, ki je privozila iz tržiške smeri.

Hudo sta se ranila voznik slednjega avta, 53-letni Mario Pavini iz Ul. Aldegardi 58 in njegova sopotnica 52-letna Marcella Gernina — oba iz Trsta — ki sta se potolkla po trupu in udih tako močno, da so ju sprejeli v tržiško bolnišnico s pridržano prognozo. Laže so se ranili še voznik fiata 124 22-letni Fabio Destasi iz Trsta, potnici Assunta Petracca, stara 52 let, Bruna Micleus, stara 18 let, in potnik Giuseppe Strivelli. Povsem nepoškodovana pa sta voznika forda Sergio Tomaz iz Trsta, citroena, Mario Tonzan iz Pierisa, ter renaulta, Armando Berto iz Tržiča.

V jutranjih urah je izdihnil v glavni bolnišnici 72-letni Antonio Cotlarich iz Ul. Scomparini 10, ki ga je v petek ponoči podrla s svojim fiatom 124 29-letna Lodi Delpiccolo iz Ul. Trevisan. Cotlarich, ki je pred nesrečo prečkal cestišče pred svojim stanovanjem, si je prebil lobanjsko dno in zlomil nogi ter utrpel poškodbe v prsnem košu, da so ga v bolnišnici sprejeli v oddelku za oživljanje s pridržano prognozo.

Mali oglasi

ZASEBNIK kupuje starinske slonokoščene, srebrne, porcelanske predmete, kozarce, lesene kipce. Plača dobro. Telefonirati Trst 767-134; možnosti govoriti v italijanščini

Po dolgi bolezni nas je zapustil naš dragi

JANKO PESTOTNIK

Pogreb bo danes, 16. t. m. ob 9. uri iz mrtvašnice bolnišnice Fatebenefratelli v Gorici.

Žalostno vest naznanjajo: sin Boris z družino (odsoten), brat, sestri, svakinja in svak

Trst, Melbourne, 16. julija 1974

PISMO LJUBITELJEV NARAVE

Nov primer iznakaženja Krasa

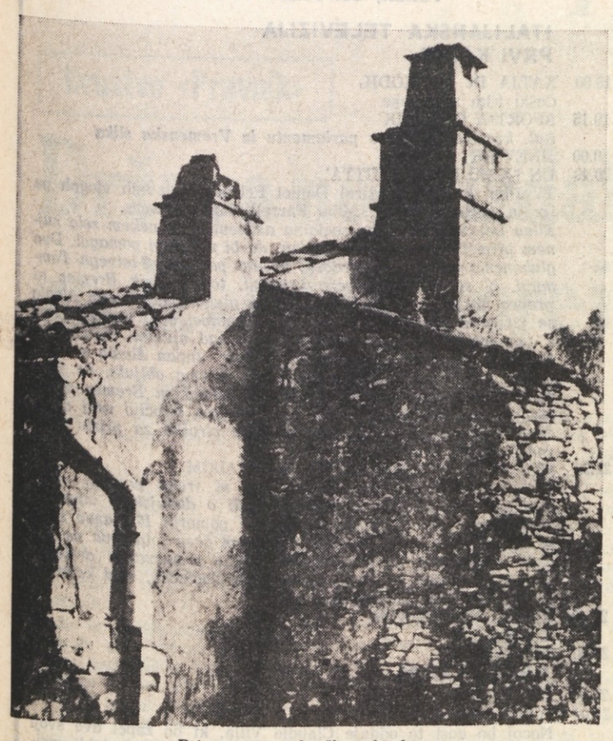

Primer pristne kraške arhitekture

Slika hiše v gradnji na Jezeru, ki so nam jo poslali podpisniki pisma

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Javnost seznanjamo še z enim zgovornim primerom uničevanja naravnih lepot Krasa. Gre za novo zgradbo, ki je zrasla pred kratkim na Jezeru, ravno na tistem čudovitem skalnatem obronku, ki gleda na dolino Glinščice, to je v bližini poti, ki vodi v Botač in je v katastrskem uradu označena s številko 154.

Ali je sploh mogoče, da so zakonodajalci začutili potrebo po obrambi naravnih lepot in v ta namen izdali zakon št. 1497 z dne 29. junija 1939, ki ga dopolnjuje ministrski dekret iz dne 17. decembra 1971, ki označuje področje okrog Jezera kot naravno zaščiteno področje, in se sedaj ne potrudijo, da bi zahtevali spoštovanje omenjenega zakona?

A je sploh mogoče. da pristojne oblasti izdajajo dovoljenje za gradnjo takšnih poslopij, ki občutno iznakazujejo več stoletij nespremenjen ambient?

Z gradnjo dimnika kraškega tipa v ozadju poslopja v holywoodskem stilu, se prav gotovo ne da ohraniti značaja Krasa nepopačenega!

Na ta način tvegamo, da bodo kot gobe po dežju zrasle na tem področju nove hiše, z lepim razgledom na dolino Glinščice. ki bodo osrečile svoje lastnike, ne pa vseh tistih, ki si kot mi prizadevajo, da bi ohranili Kras nespremenjen ter na razpolago vseh, saj je Kras za Tržačane kot je za ribe voda.

Zato vprašujemo pristojne organe, kot so dolinska občina, nadzorništvo za spomeniško varstvo in drugi, če je omenjena zgradba v skladu z vsemi obstoječimi zakoni ter izražamo upanje, da bodo te oblasti v bodoče preprečile vsakršen tak poskus uničevanja naravnih lepot.

Obenem dodajamo, da je postal začetni del omenjene poti, ki vodi v Botač, prostor za odlaganje najrazličnejših smeti. Sledijo podpisi

---

Včeraj malo pred 6. uro zjutraj je 71-letna Paola Tomaz iz Ul. Torrebianca 21 skočila skozi okno prvega nadstropja v geriatričnem oddelku bolnišnice pri Magdaleni. Priletna ženska je utrpela hude lobanjske in telesne poškodbe, zaradi katerih je umrla kmalu po sprejemu v oddelku za oživljanje v glavni bolnišnici.

IZKORISTILI SO PREBITEK LANSKEGA PRORAČUNA

Zaradi splošno zvišanih stroškov in cen so za javna dela dali še 580 milijonov lir

S tem denarjem bodo razširili metanovodsko mrežo - Del denarja tudi za šole, med temi tudi za vrtec v Štandrežu

Kljub obstoječim finančnim težavam je goriška občinska uprava našla začasno rešitev za finansiranje nekaterih javnih del, oziroma za plačilo povečanih stroškov za gradnjo nekaterih že pred časom predvidenih javnih del. Potreben denar, 580 milijonov lir, so dobili iz prebitka lanskega proračuna. V blagajno so namreč dobili 160 milijonov lir, ki jih niso pričakovali, v lanskem letu pa so iz raznih postavk prihranili 420 milijonov lir. Tega denarja niso dali v letošnji proračun, izkoristili ga bodo z lažjim birokratskim postopkom in v potrebnejše namene. Istočasno bodo lahko izkoristili tudi deželno denarno podporo za razne javne gradnje. Dežela je namreč obljubila, da bo finančno pomagala občinam, ki so hudo prizadete zaradi velikih podražitev vseh javnih del.

V začetku članka smo govorili o finančnih težavah občine. Blagajna občine je sedaj «pod ničlo», kar se prej v Gorici ni dogajalo. To predvsem zaradi počasnosti dajanja državne podpore naši občini. Ta je zaprosila državo za milijardo 950 milijonov lir posojila, za kritje lanskega proračuna, zaradi birokratskih težav pa niso v Gorici tega denarja še dobili.

Že omenjenih 580 milijonov lir lanskega prebitka pa bodo porabili tako, da bodo finansirali nekatera javna dela. Največ denarja bodo dali mestnemu podjetju za razširitvena dela metanovodskega omrežja. V ta namen bodo namenili 140 milijonov lir. 47 milijonov lir bodo uporabili za gradnjo nove stavbe za otroški vrtec v Štandrežu, 45 milijonov pa za dodatna dela pri novi stavbi nižje srednje šole v Ul. Puccini. Za potrebe strokovnega trgovskega zavoda bodo porabili 49 milijonov lir, za popravila v zavodu za starčke v Ločniku pa 12 milijonov lir. 22 milijonov bodo namenili kanalizacijskim delom v industrijski coni, 50 milijonov pa za ureditev cest in pločnikov. Za ureditev parkov in nasadov bodo porabili 20 milijonov, za nakup nove opreme za občinske urade pa 40 milijonov lir. Za stroške občinskega tehničnega urada, ki mora pripraviti dokumentacijo za regulacijski načrt, pa bodo dali 30 milijonov lir. Zadnjih 120 milijonov pa bodo imeli na razpolago za večje stroške pri raznih manjših javnih delih.

O tem vprašanju so razpravljali na petkovi seji občinskega sveta v Gorici. Poročal je odbornik za finance Ciuffarin, svetovalci so njegov predlog o porazdelitvi tega denarja soglasno odobrili. Odbornik je tudi povedal, da je v Rimu že pri kraju preučevanje letošnjega proračuna.

Skrčen urnik v tekstilni tovarni v Zdravščini?

Pokrajinsko tajništvo enotne sindikalne federacije tekstilcev je s pismom zahtevalo nujen sestanek z deželnima odbornikoma za industrijo Stopperjem in delo Romanom. To v zvezi z vsebino pisma vodstva tovarne SNIA v Zdravščini, ki obvešča sindikate, da bodo po povratku s poletnih počitnic in do konca tega leta uvedli za vse delavstvo v tovarni skrčen urnik. V pismu ni označeno za koliko naj bi bil skrčen urnik.

Sindikalno vodstvo se tej nenadni odločitvi čudi, ker je vodstvo podjetja, po nedavni dolgi stavki osebja izjavilo, da bodo stroji delovali noč in dan sedem dni v tednu in da bi hoteli uvesti četrto izmeno tudi z novim osebjem.

Drevi seja pokrajinskega sveta

Drevi ob 20.30 bo ponovna seja pokrajinskega sveta. Na dnevnem redu imajo veliko število točk, saj so na petkovi seji izčrpali le del predloženih resolucij. Drevi bi morali odobriti dokončni tekst resolucije v podporo sovodenjski občini v njenem prizadevanju za poimenovanje ulic po slovenskih možeh ter resolucijo v podporo Stalnemu slovenskemu gledališču. Morda bodo drevi razpravljali tudi o dveh resolucijah socialističnih in komunističnih svetovalcev o nujnosti ureditve obmejnih naprav in o prizadevanju za avtocestno povezavo s sosedno Slovenijo.

Na dnevnem redu pa imajo tudi obračune za prejšnja leta ter imenovanja zastopnikov pokrajine v številne komisije in upravne svete. Med temi je tudi imenovanje dveh zastopnikov pokrajine v deželno komisijo za slovensko šolstvo. Politično vodstvo kraščanskodemokratske stranke si prizadeva, da bi bili čimprej imenovani člani komisije za imenovanje novega ravnatelja umobolnice.

Jutri v Doberdobu skupna pevska vaja

Slovenska prosvetna zveza obvešča člane pevskih zborov na Goriškem, da bo jutri v Doberdobu (pred osnovno šolo) skupna pevska vaja. Vaji se bo pridružila tudi doberdobska godba na pihala, ki bo skupno z zborom nastopila v nedeljo v Železnikih. Vaje se bodo pričele ob 21. uri. Pred šolskim poslopjem naj se zberejo ob 20. uri predsedniki vseh prosvetnih društev, da se bodo podrobneje porazgovarjali glede organizacije nedeljskega izleta.

RAZSTAVA GRAFIK IN RISB V GALERIJI «LA BOTTEGA»

V Ul. Nizza v Gorici že dobrega pol leta «posluje» s polno zasedbo umetnostna galerija «La bottega». Iz dosedanjih razstav bi lahko sklepali, da ima galerist prof. Marinotto precej ambiciozne načrte in precejšnjo odločnost, da jih bo tudi uresničil. Prvi izmed teh načrtov je ta, da bi v Gorico pritegnil že priznane umetnike iz drugih pokrajin in tako omogočil večje pretekanje likovne govorice tudi v našem prostoru.

Trenutno (od 4. do 25. julija) je na vrsti razstava grafik in risb. Nastopajo Anglisani, Berber, Carà, Caramori, Carbone, Celiberti, Ceschia, Colo, Daneo, Romeo, De Gironcoli, Malni, Mocchiutti, Monai, Pečanac, Pittino, Schuldess, Steiner. Vsak razstavlja po par grafik ali risb. Že iz samih imen lahko razberemo precej pestro in raznoliko grafično tradicijo. Iz razstavljenih del pa še posebej lahko zaznamo razvojni moment posameznih ustvarjalcev. Gre torej, čeprav v razmeroma majhnem obsegu, za široko panoramo današnje grafike v deželi in deloma tudi z onstran meje (Pečanac, Berber). Gre po večini za že priznane umetnike. Zanimivo je, da so se nekateri od slikarskega izražanja usmerili v grafično po nekem čisto naravnem prehodu, medtem ko zgleda, da je za nekatere grafični poskus ostal le nekaka reprodukcija slike. Izrazit primer je Monaieva grafika, ki v črno-belem ponavlja Istrske spomine mnogo manj prepričljivo kot nekoč v barvah. Čudovito izčiščen pa je v tem pogledu Celiberti, ravno tako Carà, še posebno v iskanju barvnega ravnotežja. Posebno preseneča kot grafik De Gironcoli po svoji izrazni moči in Daneo Romeo po umirjeni intonaciji, prav tako Ceschia in Mocchiutti po svoji doganosti. Posebej velja omeniti Pečanca, ki izstopa s svojo pravljično magijo in pa Berberja, ki ga odlikuje mikavna barvitost.

m. r.

Drevi nastop skupine «I Trovieri»

V okviru društva «Salvemini» bodo drevi ob 21. uri nastopili v mali dvorani UGG člani glasbene skupine «I Trovieri». Naslov njihovega glasbenega recitala je «Non al denaro, non all'amore, nè al cielo». Ta skupina, ki je z uspehom nastopila pred nekaj tedni v Krminu, goji predvsem socialne in protestne pesmi.

Nastopajo s pesmimi genovskega avtorja in pevca Fabrizia De Andreja, kot vzor so si vzeli znano «antologijo Spoon river» ameriškega pevca Lee Mastersa.

V skupini sodelujejo Maria Tereza Blokar, Viviana Doman, Gino Pipia, Cristina Smet, Lucio Rapaccioli, Gianni Goriup, Paolo Cecere, Marco Blokar, Ignazio Romeo, Paolo Rapaccioli, Massimo Cargnel.

Ravnateljstvo slovenskega Dijaškega doma «Simon Gregorčič» v Gorici sporoča, da se bodo prve dni avgusta pričeli

TEČAJI ZA POPRAVNE IZPITE

Za vse informacije se je treba obrniti na upravo doma. Svetogorska cesta (Ulica Montesanto) 84. tel. 83-495. Urad je odprt vsak dan od 10. do 12. ure. Vpisovanje sprejemajo do sobote. 20. julija.

FESTIVAL BO OD 6. DO 8. SEPTEMBRA

Na goriškem folklornem festivalu nastop dvajsetih skupin iz sedmih evropskih držav

Sočasno bo tudi posvetovanje o vlogi folklore - V nedeljo, 21. julija, bo folklorni festival v Čenti

Folklorne prireditve privabljajo vedno veliko ljudi. To je tudi razumljivo, saj se publika na teh prireditvah pošteno razvedri ob lepih in poljudnih pesmih, ob gledanju ljudskih plesov, ki nas popeljejo v preteklost, ko so se predniki vseh današnjih narodov zabavali na preprost način. Zaradi tega je tudi razumljivo, da so razne folklorne skupine, tako poklicne kot amaterske vedno bolj iskane od prireditelj poletnih prireditev. Folkloristi gredo vsako leto na izlete po najrazličnejših deželah in na tem svojem potovanju seveda izkoriščajo večerne nastope v raznih krajih na poti njihovega potovanja. Nič čudnega torej, če je kdor piše te vrstice, pred nekaj leti začudeno zagledal v majhnem mestecu sredi Pirenejev, na francosko-španski meji nekaj kilometrov od Andorre, plakate, ki so vabili na mednarodno folklorno prireditev v kateri so, poleg drugih, nastopali tudi slovenski folkloristi iz Kranja in nato srečal na ulicah mlade ljudi, ki so govorili slovensko.

Tako je tudi z drugimi skupinami. V nedeljo zvečer je na goriškem gradu nastopila folklorna skupina «Danaj» iz Stražnic na Moravskem. Skupina je na turneji po Italiji in se je ob tej priliki ustavila tudi pri nas. Na ljudskem festivalu in v okviru poletnih prireditev v Koprščini nastopa vrsta folklornih skupin tako iz Jugoslavije kot iz drugih držav.

V Gorici je v teku priprava za tradicionalni folklorni festival, ki bo v našem mestu v dneh 6., 7. in 8. septembra. V programu imajo večerne nastope v veliki dvorani UGG, poleg tega pa v nedeljo parado po mestu, na kateri bodo sodelovale tudi številne godbe v narodnih nošah, in zaključno nagrajevanje zmagovalcev folklornega festivala. Skupine bodo letos porazdeljene v tri kategorije: pristna folklora, stilizirana folklorna in obdelana folklora. Nekaj dni prej, od 4. do 6. septembra, pa bo v Gorici mednarodno posvetovanje o vlogi natečajev za ohranjevanje folklore. Na tem posvetovanju bodo sodelovali strokovnjaki iz Italije, Jugoslavije, Sovjetske zveze, Madžarske, Romunije, Češkoslovaške, Francije.

Vabilu za sodelovanje na goriškem folklornem festivalu se je odzvalo štirideset skupin. Komisija goriške Pro Loco, ki ji načeluje dr. Pellis, je izbrala dvajset skupin. Vzrok so finančne možnosti prireditelj, ki ne dopuščajo večjih stroškov.

Sodelovali bodo «Veseli pastirji» iz Maribora in «Preloha» iz Vinice. Več bo na festivalu italijanskih skupin. Nastopili bodo Rezijani ter furlanska skupina iz Pasiana di Prato. Dve skupini nam bosta posredovali sardinsko folkloro (Oliena in Oristano), ena skupina bo iz Pacchiane (Benevento). Iz Umbrije prideta skupini Tagliacozzo iz Trasimeno, francosko folkloro iz Doline Aosta bo prikazala skupina iz Gressoneya. Nastopile bodo še skupine «La castellana» (Ancona), «Mezzana di Primiero» (Trento), «Città di Cantu», «Nevegal» iz Castriona (Belluno).

Prišle bodo tudi skupine iz tujine. Še enkrat bodo prišli mladi Rusi iz Muenchna v Zapadni Nemčiji, francosko folkloro bo zastopala skupina «La sabottèe sauceroise», iz Madžarske pride skupina «Zalaszeltrgoi Nepancegyutz», iz Avstrije skupini iz Lienza in iz Celovca, iz Češkoslovaške skupina «Družba» iz Prencina.

Kdor si želi folklore pred goriškim septembrskim festivalom ima možnost tovrstnega užitka v soboto, 20., in v nedeljo, 21. julija, v Čenti, kjer bo tradicionalna folklorna prireditev z naslovom «Europa dei cuori». Sodelovale bodo skupine iz sedmih evropskih držav, in sicer iz Bolgarije, Češkoslovaške, Poljske, Madžarske, Španije, Švedske in Italije. V nedeljo zjutraj bodo člani teh skupin prisostvovali cerkveni svečanosti v svojih narodnih oblačilih, popoldne pa bo na glavnih ulicah Tarčenta parada z nastopom.

Ko govorimo o folklori, ne moremo mimo naše domače slovenske folklore. V Sovodnjah so pred časom ustanovili folklorno skupino, ki je že z uspehom nastopila in prikazala nekatere slovenske plese. To skupino pa čaka važna in odgovorna naloga: Zbirati v zamejstvu slovensko folkloro, vendarle ne le iz drugih slovenskih dežel, ampak predvsem našo primorsko in v ožjem pomenu besede goriško folkloro. Prepričani smo, da bo ta skupina svojo nalogo izpolnila, tako da se bomo lahko tudi goriški Slovenci lahko ponašali s svojo skupino, kot se lahko s svojimi ponašajo tukajšnji Furlani.

Odhod otrok v počitniške kolonije v Savudrijo in Gorje

Komisija za doraščajočo mladino pri SKGZ javlja, da bodo v četrtek, 18. julija, odpotovali v počitniške kolonije otroci namenjeni tako na morje v Savudrijo, kot v hribe, v Gorje pri Bledu.

Otroci namenjeni v Gorje naj se zberejo na Travniku v zgodnjih jutranjih urah. Odhod bo s parkirnega prostora na Travniku z avtobusom točno ob 7. uri. Točnost je nujna zaradi povezave z vlakom. Povratek bo, prav tako na Travnik, 8. avgusta, ob 15. uri.

V Savudrijo pa odpelje avtobus prav tako s parkirnega prostora na Travniku, ob 9.30. Prosimo za točnost, da se ne bodo otroci vozili po vročini. Povratek je predviden v četrtek, 8. avgusta, ob 12.30 na Travnik.

● **Trgovine** z avtomobilskimi in industrijskimi nadomestnimi deli bodo odslej obratovale po novem urniku, in sicer: v jutranjih urah bodo odprte od 8.30 do 12.30, popoldne pa od 15. do 19. ure. Novi urnik bo veljal do 28. septembra letos.

Obisk nadzornega odbora na sedežu CAFO

Člani pokrajinskega nadzornega odbora z dr. Alderem Bonom na čelu so si ogledali prejšnji dan sedež vzhodnofurlanskega vodovodnega konzorcija v Gradišču. Tu jih je sprejel predsednik tega konzorcija Marangon skupno z nekaterimi župani. Predsednik CAFO je prikazal razvojni načrt konzorcija, ki bo kmalu prevzel v svojo režijo tudi nekatere nove funkcije. Poleg vodovoda, ki ga sedaj upravljajo, bodo kmalu prevzeli tudi metanovodsko mrežo na celotnem krminsko-gradiščanskem področju.

CAFO je sedaj med največjimi konzorciji v naši deželi in vsaj kar se vodovodne mreže tiče ima razširjen svoj delokrog v več kot polovici ozemlja goriške pokrajine. Po pojasnilih na sedežu v Gradišču so si člani nadzornega odbora ogledali nekatere naprave na Krasu in v Brdih.

Zaključilo se je praznovanje na Vrhu

V nedeljo se je na Vrhu zaključilo tridnevno praznovanje, ki ga je priredilo domače prosvetno društvo «Danica». Letošnji piknik je obsegal le zabavno-rekreacijski program. Na Largi se je v nedeljo zbralo veliko ljudi, da bi prisostvovalo srečanju judoistov iz Tržiča, med katerimi sta tudi dva Vrhovca. Zvečer pa je bil na sporedu ples z ansamblom «The Lowers».

Veliko ljudi je bilo na Vrhu tudi v petek (organizatorji so priredili tekmovanje v briškoli, ki se je zavleklo več ur) in v soboto. Ugotoviti moramo, da so Vrhovci imeli tudi letos vse tri dni praznovanja lepo vreme.

OBČINA GORICA

Splošni regulacijski načrt goriške občine.

Varianta štev. 6: Področje med ulicama Cipriani in Garzarolli.

OBVESTILO

V smislu člena 9 obstoječega urbanističnega zakona se sporoča, da bodo akti, ki se nanašajo na varianto štev. 6 splošnega regulacijskega načrta deponirani na tehničnem uradu — v sobi štev. 1 za z zakonom odmerjen čas od 16. julija 1974.

Gorica, 10. julija 1974

GENERALNI TAJNIK
dr. Giulio Senni

ŽUPAN
Pasquale De Simone

OBČINA GORICA

Splošni regulacijski načrt goriške občine.

Varianta štev. 7: Sprememba v namembi voznosti na področju Ulice dei Campi.

OBVESTILO

V smislu člena 9 obstoječega urbanističnega zakona se sporoča, da bodo akti, ki se nanašajo na varianto štev. 7 splošnega urbanističnega načrta deponirani na tehničnem uradu — soba štev. 1 za z zakonom določen čas od 16. julija 1974.

Gorica, 10. julija 1974

GENERALNI TAJNIK
dr. Giulio Senni

ŽUPAN
Pasquale De Simone

Kino

Gorica

VERDI 17.00—22.00 «Il poliziotto è marcio». L. Merenda in R. Conte. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18 .letom.

CORSO 17.00—22.00 «L'uomo in basso a destra nella fotografia». Jean Luis Trintignant. Barvni film.

MODERNISSIMO 17.00—22.00 «L'ultimo buscadero». Steve McQueen in R. Preston. Barvni film.

VITTORIA Zaprto.

CENTRALE Zaprto.

Tržič

AZZURRO Zaprto.

EXCELSIOR 17.30—22.00 «Ringo e Gringo contro tutti». Barvni film.

PRINCIPE 18.00—22.00 «La spina dorsale del diavolo». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Kralj mitraljez», italijanski barvni film, ob 18.30 in 20.30.

SVOBODA «Pustolovec», ameriški barvni film, ob 18.30 in 20.30.

DESKLE Prosto.

RENČE «Dama s kamelijami», ameriški barvni film ob 20. uri.

PRVAČINA Prosto.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna Dudine, Trg sv. Frančiška 4 tel. 21-24.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Lekarna S. Antonio, Ul. Romana, tel. 40-497.

Izleti

Slovensko planinsko društvo priredi 21. julija vzpon na Jof di Miezegnot (2.098 m). Vzpona se bodo udeležili tudi planinci iz Tolmina.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega sina, brata, svaka

Jožeta Miklusa

se najiskreneje zahvaljujemo čast. g. župniku Stanku Premrlu za izraženo tolažbo, pevskemu zboru, darovalcem cvetja in vsem, ki so nam izrazili sožalje in na katerikoli način pomagali ter se udeležili pogreba.

Oslavje, Gorica, 16. julija 1974.

Mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo

V NEDELJO NA VRHNIKI

Proslava 30. obletnice ustanovitve 1. tankovske brigade NOV Jugoslavije

Proslavljali so tudi bivši borci Dolomitskega odreda Navdušujoč nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora

V nedeljo dopoldne je bila pred domom Jugoslovanske armade na Vrhniki, domicilni občini prve tankovske brigade NOV Jugoslavije in Dolomitskega odreda, osrednja proslava 30-letnice ustanovitve prve tankovske brigade, ki se proslavlja kot dan tankista JLA. Proslave so se udeležili nekdanji borci prve tankovske brigade, Dolomitskega in tankovskega odreda NOV in partizanskih odredov Slovenije. Poleg tega še enota JLA, ki nadaljuje tradicije prve tankovske brigade in mladinski odred ter veliko število vrhniških občanov in gostov. Proslave se je udeležil France Popit, predsednik centralnega komiteja ZKS, ki je sprejel raport komandanta postrojene garnizije JLA z Vrhnike, nekdanjih borcev in mladine polkovnik oklopnih enot Stanko Mihalič. Slovesnosti so se udeležili tudi komandant ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnik Franc Tavčar - Rok, predsednik republiškega odbora ZZB NOV Janko Rudolf, član sveta federacije generalpolkovnik Rado Pehaček in drugi predstavniki družbeno - političnega življenja ljubljanske regije in iz Primorske ter delegacija zamejskih Slovencev iz Trsta. Po pregledu enot je odposlanec predsednika SFRJ tovariša Tita generalpodpolkovnik Dušan Čorović izročil visoko odlikovanje, s katerim je odlikoval prvo tankovsko brigado z Redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem.

Visoko odlikovanje je sprejel dr. France Hočevar, nekdanji politkomisar prve tankovske brigade iz časa NOB, ki je nato odlikovanje izročil komandantu polkovniku oklepnih enot JLA Stanku Mihaliču. Za uspešno sodelovanje in izkazano pomoč garnizona JLA Vrhnika od leta 1945 dalje je skupščina občine Vrhnike podelila enoti JLA «plaketo Ivana Cankarja» to je najvišje občinsko priznanje. Sledil je pozdravni govor Janka Rudolfa, predsednika republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki je v svojem izvajanju še zlasti podčrtal pomen sklepov 10. kongresa ZK za nadaljnji razvoj samoupravne socialistične Jugoslavije. Posebno je podčrtal, da je 7. kongres ZZB NOV Jugoslavije, ki je bil pred kratkim v Zagrebu, potrdil odločno pripravljenost milijonskega članstva organizacije Zveze borcev širom po Jugoslaviji, da bo nadaljevala socialistično revolucijo in čuvala ter krepila neuvrščeno socialistično Jugoslavijo. Načelnik uprave oklepnih enot JLA generalpodpolkovnik Dušan Čorović je podrobno opisal razvojno in borbeno pot prve tankovske brigade in drugih tankovskih enot NOVJ od leta 1941 do 1945. Prva tankovska brigada je za časa NOB dosegla veliko pomembnih zmag v Dalmaciji, Hercegovini, Bosni, Liki, Hrvatskem primorju, Gorskem kotarju. Slovenskem primorju in Istri ter v borbi za osvoboditev Koroške. V brigadi so bili borci iz vse Jugoslavije, veliko pa je bilo borcev iz Slovenskega primorja in Istre, ki so se tankistom priključili v Afriki in južni Italiji. Ta brigada je bila v povojnem razvoju vir kadrov za oklepne enote JLA. Te enote so danes monolitne, moralno in politično močne in oborožene z najsodobnejšim orožjem pretežno domačega izvora.

Član sveta federacije generalpolkovnik Rade Pehaček je predvsem govoril o velikem prispevku borcev Dolomitskega odreda v NOB ter je dal javno priznanje generalpodpolkovniku Rudolfu Hriberniku - Svarunu za priobčeno knjigo «Dolomiti v NOB», ki je pravkar izšla v knjižnici NOV in POV republiškega odbora ZZB NOV Slovenije. Knjigo so dobili vsi borci Dolomitskega odreda in aktivisti osvobodilne fronte, ki so delovali na tem področju.

Po slovesnem zborovanju je sledil ogled razstave pod naslovom «Dolomiti v NOB», ki jo je pripravil Notranji muzej in pa muzejske sobe prve tankovske brigade v vojašnici «Ivana Cankarja». Popoldne je bilo skupno kosilo nekdanjih borcev omenjenih treh partizanskih enot, pripadnikov garnizije JLA z Vrhnike, mladinskih odredov in gostov. Nato je je v Močilniku pri Vrhniki sledil drugi del proslave in sicer nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora pod vodstvom Oskarja Kjudra. Člane zbora so predstavniki skupščine občine Vrhnika pričakali s posebno delegacijo že na prehodu državne meje pri Krvavem potoku pri Kozini in so bili deležni vsestranske pozornosti. Člani zbora so pred večtisočglavo množico izvedli enourni program, v katerem so zapeli nekaj slovenskih partizanskih pesmi ,nato pesmi garibaldincev in še nekaj drugih narodnih pesmi. Samostojni koncert Tržaškega partizanskega pevskega zbora je bil deležen viharnega odobravanja prisotnega občinstva. Na koncu programa se je za odlično počutje in sprejem zahvalil predstavnik zbora Žerjal. Sledilo je splošno ljudsko rajanje do pozne noči. Prav posebno moramo dati priznanje organizatorjem proslave, ki so poskrbeli za izvedbo odličnega kulturnega programa in še zlasti za dobro jedačo in pijačo po zmernih cenah, kar pa žal v zadnjem času ni več v praksi.

Albert Klun

* * *

Danes, 16. julija, praznuje jugoslovanska ljudska armada dan tankistov. V počastitev tega dne bo posebna delegacija nekdanjih borcev prve tankovske brigade in sedanje enote, ki nadaljuje tradicije prve brigade, položila vence ob spomenikih v Postojni, Ilirski Bistrici, Rupi pri Lipi na Hrvaškem, v Podgradu, v Dekanih pri Kopru, v Sežani in na Vršiču.

Dietični sladkor
sionon
sladek kot sladkor
sladilo za diabetike
200 g Netto
sionon pridobljen iz na soncu dozorele koruze
PO LICENCI BAYER

OBIŠČITE NAS NA SEJMU «PRIMORSKA RAZSTAVLJA» V KOPRU

droga
PREHRAMBENA INDUSTRIJA PORTOROŽ

V ORGANIZACIJI MLADINSKIH ZDRUŽENJ

Protimilitaristični pohod bo letos v manjši obliki

Demonstracija bo trajala štiri dni

Na seji vsedržavnega združenja mladeničev, ki nočejo obleči vojaške suknje iz moralnih razlogov, ki je bila v soboto in nedeljo v Gorici, so v glavnem razpravljali o civilni službi v raznih javnih ustanovah, do katere imajo po najnovejšem zakonu pravico in dolžnost v zameno za službovanje v vojski. Udeleženci so preučili rezultate podobnih srečanj, precej govora je bilo o službovanju v tržaški psihiatrični bolnišnici, v kateri je včeraj 30 mladeničev pričelo s svojim civilnim službovanjem. Kasneje bo skupina teh mladeničev prišla na delo v goriško občinsko upravo, kjer jih bodo zaposlili v socialnih službah.

Na sestanku so tudi razpravljali o tesni povezavi med delovanjem tega združenja in protimilitaristično aktivnostjo. Kdor ne bo šel v civilno službo, bo aktivno sodeloval na bližnjem shodu v Rimu, kjer bodo podprli radikalnega voditelja Pannello, ki si prizadeva dobiti številne pravice za razne manjšinske skupine.

V naši deželi tradicionalnega antimilitarističnega pohoda letos ne bo. Nekateri krožki pa bodo ta pohod vseeno priredili, vendarle v skrčeni obliki. Pohod bo le od Trsta do Vidma v dneh od 25. do 28. julija. 25. julija ob 18. uri bo manifestacija na Goldonijevem trgu v Trstu, naslednjega dne bo pohod od Trsta do Gorice in zvečer bo v Gorici na prostem zborovanje, 27. julija bo pohod od Gorice do Palmanove, z večernim zborovanjem. Zadnji dan pa bo pohod od Palmanove do Vidma

Umrla je naša draga teta, stara teta, svakinja in sestrična

IDA ČIBEJ vd. BOZZANI

Pokopali smo jo v družinskem krogu dne 15. julija na pokopališču v Gorici. Zahvaljujemo se vsem, ki so počastili njen spomin. Posebna zahvala pa njenemu dolgoletnemu zdravniku dr. Karlu Rutarju in Marijinim sestram.

Gorica, 16. julija 1974

Žalujoče družine Čibej, Uršič, Dietz

Makarios: od pastirja do državnika

Makarios, ki odhaja s svetovnega političnega torišča, se je rodil 1913. leta kot sin preprostega siromašnega pastirja v Panaiji v gorah Cipra. Makarios je njegovo cerkveno ime, kajti njegovo pravo ime je Mihail Muskos. Osnovno šolo je obiskoval in končal v rojstnem kraju in nihče od njegovih vaščanov ni niti od daleč slutil, da bo ta šibek deček z zaplatami na hlačah postal nekega dne njihov voditelj, celo njihov osvoboditelj in na neki način celo pomemben državnik v širšem obsegu, v okviru tako imenovanega tretjega sveta.

Gimnazijo je Mihail Muskos, poznejši Makarios, obiskoval v Nikoziji, nato je stopil v samostan Kiko, kjer se je izkazal kot izreden talent, saj so že tedaj začeli med menihi govoriti, da Makarios ne bo ostal med samostanskimi zidovi, pač pa da bo napredoval. In zares so ga predstojniki kmalu poslali na višje študije v Atene, kjer je poglobil svoje znanje v teologiji, hkrati pa diplomiral tudi na pravni fakulteti. Bilo je to leta 1942, to se pravi, v času, ko je bila Grčija pod tujo fašistično okupacijo. Ko je Makarios končal to bolj teoretično šolo, je stopil v drugo bolj praktično, v življenjsko šolo in to v samem začetku odporniškega gibanja v Grčiji. Že 1942. leta je bil mladi menih član grškega odporniškega gibanja.

Po končani drugi svetovni vojni je Makarios nadaljeval šolanje in sicer v Bostonski univerzi, kjer je študiral sociologijo in tudi teologijo. Na osnovi teh poglobljenih višjih študijev mu je bila odprta nagla pot v cerkveni hierarhiji. Leta 1946 je bil posvečen v duhovnika, toda že dve leti pozneje 1948, pri samih 35. letih starosti je bil že škof. Dve leti pozneje, ko je bil star 37 let, je bil imenovan za ciprskega nadškofa, kar je po tradiciji grške pravoslavne cerkve eden najvišjih položajev v cerkveni hierarhiji.

Vsa ta strokovna usposobljenost pa ni zadoščala za usodna leta, ki so šele prihajala. Nekdo drug bi morda na njegovem mestu zaključil svoje «ambicije» in se zadovoljil z visokim položajem, ki ga je v tako kratkem času dosegel. Toda Makarios se s tem ni zadovoljil, pač pa je svojo duhovno avtoriteto dal v službo osvobodilni borbi. Vtem ko so se gverilci Grivasove EOKA tolkli z britanskimi vojaki po oljčnih gajih ciprskega podeželja in tudi po uličicah Nikozije, se je Makarios bil za svobodo svojega otoka po raznih mednarodnih forumih. Veliko je potoval, mnogo ljudi srečeval, rinil po vseh kuloarjih Združenih narodov in prepričeval prijatelje in znance, državnike zavezniških in tudi sovražno razpoloženih dežel, da ima Ciper pravico do svobode.

Britanci, ki so bili tedaj na Cipru gospodarji, so zato Makariosa prijeli in ga odpeljali daleč v Indijski ocean na neko daljno otočje, kjer bi moral prebiti tri leta internacije, vendar so ga morali pod pritiskom svetovnega javnega mnenja že po letu dni izpustiti, toda prepovedali so mu, da bi stopil na ciprska tla. Tolikšna borba in hkrati tolikšen odmev med ciprskim ljudstvom je nujno privedlo do edinega možnega zaključka: bivši jetnik je stopil k mizi pri kateri so sedeli «gospodarji» Angleži in avgusta 1960. leta je bil Ciper proglašen za svobodno republiko, nadškof Makarios pa je postal njen prvi predsednik.

Makariosu pa ni bilo lahko voditi to majhno deželo, kajti na Cipru živijo tudi Turki in spor med Grki in Turki je bil zelo oster, včasih je spravljal v nevarnost že sam obstoj dežele. Vrhu tega so bile na Cipru stalno žive tudi Grčiji naklonjene sile. In kot bi to ne bilo dovolj, so se v ciprske notranje zadeve vmešavale tudi razne druge sile, kajti Ciper ima svojo strateško vrednost. In med vsemi temi «scilami in karibdami» je Makarios kar dobro vozil, tako, da je v 1968. letu do neke meje pomiril celo Turke in Grke, da so začeli razpravljati o ustavnih spremembah Cipra, da bi se našla pok k sožitju dveh narodnosti. Kljub vsem tem svojim naporom, uspehom in tudi neuspehom je doživel hude ure, tudi atentate, katerih eden je bil v marcu 1970. leta, drugi je bil tudi v maju istega leta in tedaj je Makarios rekel «Vsak dan živim v senci smrti. Toda to me ne more prestrašiti. Vse do tedaj, dokler bom živ, bom odločna ovira tistim, ki naklepajo proti Cipru.»

V nedeljo proti večeru se je na trgu v Nabrežini zbralo izredno veliko ljudi, ki so napolnili trg in najprej prisluhnili koncertu, nato pa krepko segli po dobrotah, ribah, piščancih in vsem dobrem, da ne govorimo o vinu, medtem pa sledili številkam loterije, ki je osrečila nekaj ljudi s kupčkom tisočakov

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Signorettova razstava v galeriji Tergeste

V sedanji oseki informalno abstraktnega slikarstva, ki je v preteklih dvajsetih letih tako rekoč preplavilo in celo odneslo dotedanje likovne usedline s kubizmom vred, pričenjajo pronicati spet na površje zlasti vrhovi figurativnosti, ki se je kot nekakšna reakcija prejšnjega zanikanja dejanske resničnosti, razbohotila v novem realizmu do stopnjevanja resnice v skrajno pretiravanje. Če nam je ta novi tok dal v Trstu Livija Možino, kar zadeva Slovence, je pri italijanskih someščanih dosegel isto raven le na bolj umetniškem bregu likovne tokovnosti Dino Signoretto, ki v galeriji «Tergeste» že tretjič razstavlja.

To so srednje in večje podobe, slikane na platnu s strogo tradicionalnostjo dela starih mojstrov. Vendar jih mojster ne posnema, kajti Signoretto je nadrealist, katerega dela pogojuje novi realizem, pa čeprav so v njem sledovi Dalija in Finijeve, kar pa je pri njegovih letih povsem razumljivo.

Manj razumljivo pa je, odkod ta samorastnik črpa in jemlje spretnost, hkrati pa tudi silo oziroma moč slikarskega navdiha, če ne vzamemo v poštev izredne ljubezni do dela in prirojene nadarjenosti pa tudi še duhovne radovednosti izrednega idealista, ki skuša razvozlati uganko lastnega obstoja v naši prav gotovo močno razrvani in nemirni dobi, ki se odraža tudi v likovni ustvarjalnosti.

Veliko platno, kjer gol človek, ki se z grozo in muko dviga iz onesnaženega morja in gledalcu moli desnico, vtem ko za njegovim hrbtom gori velemesto, bolj na strani pa se v jadru ladje odpira kot nekakšna utvara idiličen širok odrski razgled, v vsem tem, v tem odlično izdelanem platnu je značilna umetnikova izpoved in izpoved tiste njegove generacije, na katero brezbrižno zre iz oblakov klasično lep kip obraza s temo svojih votlih oči, ki mu ne vedo povedati, mu ne znajo prikazati rešitve iz vsesplošne stiske. Nekaj podobnega vidimo ali čutimo v zelo drzni podobi freudovsko ponazorjene spolne sle, kateri tvori hladno ravnotežje pianist s klavirjem na samotni školjki sredi veličastnega miru morja.

Signoretto je prav gotovo najboljši obet glede obnove tržaške figurativne umetnosti. On sam pa je kot tisti slikar iz «Daljnega vzhoda», ki stopi v pokrajino dokončane slike in tam izgine in ga moremo nato najti le, če ga v njej resnično in iskreno iščemo.

M. BAMBIČ

KNJIŽNE NOVOSTI

Vatsjajana:

«KAMA SUTRA»

Napačno je stališče nekaterih, da so ljudje, ki so živeli pred nami, pred stoletji ali tisočletji, vedeli veliko manj kot mi. Res je, da so vedeli za manj dejstev, njihovo nacionistično znanje je bilo ožje, toda zlasti kultura se ni razvijala v neki ravni črti, katere vrh predstavlja sedanje stanje. Celoten kulturni razvoj je poln vzponov in padcev, odstopov in stranpoti. To še v posebni meri velja za erotiko, katero so stari narodi Kitajske in Indije mnogo bolj poznali kot mi, pripadniki tako imenovane zahodne kulture, ki pod vplivom krščanstva smatramo spolnost za tabu in za nekaj grešnega. Tudi vprašanje odnosa in pogleda na žensko je v vzhodnih kulturah mnogo širše, medtem ko je zahodni kulturni pojem ženskosti omejen le na vlogo žene in matere. Kljub naši racionalni kulturi je erotika za nas tabu, nekaj, kar naj ostane čimbolj prikrito. Indijci in Kitajci pa so že od nekdaj s spoštovanjem gojili kult ljubezni, s katerim so se ukvarjali tudi učenjaki. Erotika je za njih neke vrste umetnost, s katero so se seznanjali pri splošnem izobraževanju.

Ena izmed starih knjig, ki vsestransko obravnava vprašanje ljubezni, je KAMA SUTRA, ki jo je pred skoraj dvema tisočletjema napisal indijski modrec Vatsjajana. O njegovem življenju vemo le malo, znano pa je, da mu je bilo ime Melanaga, da je kot bogoslovec živel v enem izmed učilišč v Benaresu in da je kot tak napisal tudi KAMA SUTRO, «nanizansko o ljubezni», kot bi to delo lahko prevedli.

To delo indijskega misleca in filozofa so leta 1883 prvič prevedli v angleščino, pa je delo v takratnem zahodnem svetu vzbudilo več zgražanja kot odobravanja. Avtorju so očitali pohujšljivost, njegovo delo pa označevali kot pornografijo. Ker v indijski in sploh vzhodni kulturi spolnost ni tabu, ker torej tam pojma pornografije sploh ne poznajo, indijski filozof pred 2000 leti ni mogel zagrešiti pornografskega dejanja in so bili očitki moralistov odveč.

Sicer pa KAMA SUTRA ni opolzka pripoved o srečanju med moškim in žensko, temveč je to bolj suhoparen katalog, ki govori o odnosih med spoloma ob najrazličnejših priložnostih. KAMA SUTRA ni priročnik o ljubezenski tehniki, saj erotično tehniko obravnava le v enem delu knjige, knjiga pa jih ima sedem. Veliko bolj govori o odnosih med žensko in moškim v družbi.

Knjiga KAMA SUTRA je ostala v Indiji učbenik dobrih 15 stoletij, čeprav ni nikoli imela ambicij, da bi bila učbenik spolne morale. Tisti, ki torej od dela pričakujejo pornografsko delo v smislu našega kulturnega pojmovanja, bodo razočarani, saj bodo spoznali, da je Kama sutra knjiga o družbenem odnosu med moškim in žensko.

To je nekaj uvodnih besed iz obširnega uvoda knjige KAMA SUTRA indijskega filozofa Vatsjajana, knjige ki jo zdaj slovenskim bralcem posreduje Državna založba Slovenije preko hrvaške založbe Prosvjete.

Knjigo je iz sanskrta prevedla Vesna Krmpotič, v slovenščino pa iz hrvatsko srbskega jezika Tina Porter. Krmpotičeva je napisala tudi obširen uvod, medtem ko so pojasnila delo dr. N. K. Sagarja. Obširno delo indijske kulture bo zdaj na voljo tudi slovenskim bralcem v okusno opremljeni in z likovnimi ilustracijami dopolnjeni knjigi.

Sl. Ru.

OB LETOŠNJEM DNEVU VSTAJE NA SPODNJEM KRASU

Spopad z Nemci in fašisti na svečnico 1944 pri Dovcu

Zbrali se bodo bivši borci Kraške čete - Odkritje spominske plošče na požganem domu v Komnu - Vreme je bilo lepo - Stjenka je sprožil prvi rafal

Za letošnji Dan vstaje slovenskega ljudstva se pripravljajo po vaseh spodnjega Krasa kar na tri spominske proslave pomembnejših dogodkov iz NOB. V soboto zvečer, 20. julija, se bodo po mnogih letih sešli v Tomačevici nekdanji borci Kraške čete, ki so jo ustanovili pripadniki sabotažne skupine že junija 1942. leta. Skupina se je po napadu na sovražno utrdbo pri Devinu reorganizirala v četo, ki je poslej izvedla več uspešnih akcij. Po septembrskem napadu sovražne postojanke pri Repentabru, se je četa 27. oktobra leta 1942 že povečala v tako imenovani Kraški bataljon z okrog 80 borci (po podatkih Maksa Dugolina «Iz naših borb na Krasu» — Borec 1951, str. 25 — 29 ter iz Zbornika VI/4 dok. 70).

Padlo 96 Nemcev

Druga spominska proslava bo naslednjega dne, v nedeljo 21. julija, v Komnu, kjer bodo na ruševinah nekdanje Kadetove domačije odkrili ploščo v spomin na požig Komna dne 15. februarja 1944. Nemci in fašisti so tistega dne, da bi se maščevali nad prebivalstvom, ker nad partizani jim ni uspelo, skoraj do tal požgati to kraško središče ter še tri sosedne vasi: Tomačevico, Mali Dol in Rihemberk, današnji Branik. Borci II. in III. čete Južnoprimorskega odreda so namreč trinajst dni prej, na svečnico, 2. februarja leta 1944, na Žužkovi gmajni v Dovcu pri Malem Dolu napadli motorizirano kolono, pri čemer je bilo ubitih 96 sovražnikov. Le dvema je baje uspelo zbežati. Ploščo požganemu Komnu je brezplačno izklesal šempolajski kamnosek Stanko Žnidaršič. Ob tej priložnosti bo podjetje «Aluminij» v Komnu odprlo svoj nov obrat «Montal», v katerem že izdelujejo sodobne aluminijaste kioske in stavbno pohištvo, medtem ko bo v zadružnem domu priredila razstavo svojih del domačinka iz Svetega akademska slikarka Miheljeva.

Preživeli borci nekdanje Kraške čete in Južnoprimorskega odreda bodo obenem v teh dneh priredili tudi spominsko svečanost pred spomenikom v samem Dovcu, na kraju, kjer je v takratni akciji padlo 8 njihovih tovarišev. Akcija spada vsekakor med najpomembnejše vojaške operacije Južnoprimorskega odreda, ki je v letu 1944 operiral na vsem področju Krasa in na obronkih Vipavske doline.

Po domenku med štabom IX. korpusa in glavnim poveljstvom NOV in POJ je bilo treba razbijati sovražno obrambo in mu onemogočati uporabo komunikacij na črti Jesenice — Trst (Metod Mikuž: Pregled zgodovine NOB Slovenije III. knjiga str. 170). Prav tako je bila akcija važna tudi glede na to, da so tod potekale zveze enot IX. korpusa z narodnoosvobodilnim gibanjem v Trstu. Zato je bilo potrebno te zveze, ki so potekale čez prelaz v Dovcu, zaščititi, da bi jih sovražnik ne oviral.

Odred, ki je bil ustanovljen na božič leta 1943 iz sestava IV. bataljona Kosovelove brigade pri Gabrovici, je v začetku januarja leta 1944 taboril pri Kobdilju. Takoj po bitki v Dobcu, v začetku februarja, so iz dotedanjih odredovih čet ustanovili štiri bataljone s skupno okrog 460 borci. Četrti bataljon je bil sestavljen večinoma iz borcev italijanske narodnosti, iz Trsta in Furlanije. Tudi v tem oziru je torej odred opravljal pomembno poslanstvo.

Tistega dne, na dan svečnice, je napad v Dovcu vodil narodni heroj Anton Šibelja - Stjenka. V obeh četah je bilo le kakih 70 partizanov, ker so morali ostali pripadniki čet v tistih dneh ščititi področje Štjaka, kjer so bile zbrane na svoji konferenci članice AFŽ.

Borci so pričakovali motorizirano kolono, ki je imela priti iz Trsta, preko Komna, namenjena v Rihemberk. Zasedo na pobočju Velikega hriba, med Dovco in Malim Dolom, so postavili že dan poprej. Po informacijah obveščevalcev iz Trsta je bilo rečeno, da bo kolona vozila mimo v prvih februarskih dneh. Sovražniki so namreč spremljali dostavo živeža in plač svojim postojankam v Rihemberku. Tedanji bores II. oziroma Slavkove čete, kakor so jo imenovali po Slavku Krtu, rojaku iz Hruševice in padlemu komandirju prav v bitki tistega dne), tedaj komaj 19-letni Ludvik Kovačič (Hejčkov iz Komna 128), se spominja mnogih podrobnosti poteka akcije.

Prvi dan zasede

Prvega dne so borci ves dan, od ranega jutra do poznega večera, zaman čakali v zasedi. Četi sta se čez noč nahranili in odpočili v skupinah po bližnjih vaseh: v Malem Dolu, Ivanjem selu, Škrbini in drugod. Tretjo četo je tedaj vodil Milko Furlan - Emil. Stjenkov kurir je bil Drago Petelin (Petelinov) iz Tomačevice. Ludvik Hejčkov pa se spominja še drugih borcev, med katerimi sta bila tudi Čeh Valter in Poljak Viktor.

Naslednjega jutra so morali vsi borci biti že na vse zgodaj, v mraku, spet na svojih mestih v zasedi, v Dovcu. Kraju rečejo tako, ker je tamkaj nekaka ozka dolina, ali bolje prelaz na robu Krasa, ob prehodu v dolino Bračedes» z oficirji, potem pa kamion z živežem, nato blindirano vozilo s fašisti in še dva predelana kamiona s ščitniki, v obliki blind, s polno zasedbo. Niso vozili naglo. Izza zaklonov so skrbno skriti partizani lahko vse lepo videli, kajti Žužkova gmajna tostran ceste in tudi Županova iz Cvetroža, na oni strani pod Golerijo, sta bili prav tako goličavi kot dandanes.

Tudi Stjenka je z dolnjega konca zasede imel lep razgled v dovško, da tako rečemo popolnoma golo «korito». Ko so borci zaslišali njegov rafal, je v Dovci kar zabobnelo. Skoraj dve uri je trajala bitka. Zlasti Nemci so se do zadnjega branili. Ko so padali, so se še v zadnjem hipu oprijeli orožja. Prav zaradi te sovražnikove vzdržljivosti je padlo ob jurišu osem partizanskih borcev, medtem ko jih je bilo nekaj ranjenih. Brata Lado in Milko Grbec iz Utovelj pri Sežani sta padla, ko je eden izmed njiju hotel pomagati drugemu. Komandirja Slavka je zadela krogla, ko se je dvignil in vrgel bombo na blindo, ki je nato zgorela. V nevarnosti za življenje je bil tudi Tržačan Aleksij Kuret, katerega je dumdumka zadela v dimlje, pa je na srečo imel žlico v žepu da se je krogla raztreščila na njej, namesto v kosteh. Bilo je še takih, in podobnih prizorov v tisti bitki, ki se je končala z veliko zmago borcev Južnoprimorskega odreda.

Morala visoka

Dan je bil lep, sončen, skoraj pomladanski. Ponoči je bila sicer zapadla velika slana, a ta borcev ni ovirala, saj so bili dobro oblečeni in tudi spočiti. S seboj so imeli po nekaj suhe hrane. Prejšnjega večera so po celodnevnem pričakovanju kolone bili več lačni kot utrujeni. Morala je bila kljub vsemu na višku.

Kako uro pred poldnevom sta se izza ovinka najprej prikazala dva odprta kamiona s po 20 do 25 mož. Bili so Nemci. Takoj izza njih je privozil črni luksuzni «mer-

Dj. PLANJAVEC

NACISTIČNI VOJNI ZLOČINCI V ZDA

NEW YORK, 15. — Tukajšnji dnevnik «New York Daily News» piše, da je prišel do imen 123 bivših nacistov, ki so osumljeni da so bivši vojni zločinci in danes mirno živijo v Združenih državah. Časopis poudarja, da so med temi imeni tudi imena bivših poveljnikov nacističnih koncentracijskih taborišč ter imena nacističnih funkcionarjev in pri tem dodaja, da «mirno in bogato živijo v tej deželi»

Newyorški dnevnik poudarja, da seznam, s katerim razpolaga, sicer še niti od daleč ni popoln, hkrati pa omenja urad za vseljevanje ter razne druge ustanove, ki da za to dobro vedo in hkrati vedo, da je v ZDA na tisoče nemških naseljencev, ki so osumljeni, da spadajo na seznam vojnih zločincev.

V svojem prvem članku, ki ga je objavil včeraj, newyorški časopis pravi, da je teh 123 oseb «obtoženih, da so imele glavno besedo pri smrti sto tisoč oseb». Newyorški dnevnik tudi trdi, da vladne agencije raziskujejo preteklost nekaterih oseb, ki so na seznamu osumljencev. V drugem članku, ki ga je o isti temi objavil časopis danes, pa je govor o tem, da ameriški uradi, ki se ukvarjajo z vseljevanjem, ne proučujejo več problemov nekaterih nacističnih zločincev in da so prekinile raziskovanja o konkretnih primerih nacističnih vojnih zločincev.

V Nabrežini razstavil domačin Viktor Godnič

Slikarska razstava, ki jo je priredil v Nabrežini domačin Viktor Godnič, je privabila veliko ljudi

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Bodite manj sebični in skušajte pomagati svojim sodelavcem. Oprite se bolj na neko iskreno prijateljstvo.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Skušajte se postaviti po robu svoji pasivnosti. Zaradi previdnosti zmanjšajte družinske stroške.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ne iščite svojih sodelavcev med površnimi osebami. Ponovno boste vzpostavili mir v družini.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Zaupane vam bodo nove odgovorne naloge, od katerih je odvisen vaš položaj. Kratkotrajen nesporazum z ljubljeno osebo.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Dan ni primeren za finančne operacije. Bodite zato previdni. Oseba, ki jo ljubite, vas popolnoma razume.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ne dovolite, da bi na vas vplivale osebe, ki jih komaj poznate. Dobrosrčnost, vam bo omogočila veliko zadoščenje.

TEHTNICA od 23.9. do 23.10.) Bolje bo, če se ne udeležite nekega finančnega pogajanja. V čustvenih odnosih je primerna večja diskretnost.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Manjše nevšečnosti v teku jutra. Tudi v čustvenih in družinskih razmerah bo veliko razumevanja.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Nepredvideni dogodki vam bodo omogočili, da dokažete svoje sposobnosti. Prejeli boste lepo darilo.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Imeli boste srečo pri reševanju nekega zapletenega posla. Ne dovolite, da bi vas neka oseba izsiljevala.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne vmešavajte se v razna spletkarjenja in bodite bolj diplomatični. Dobro bo, če boste pomagali prijatelju v stiski.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Uspelo vam bo obvarovati svoje interese, pri čemer vas bo nekdo podprl. V čustvenih odnosih več odločnosti.

RADIO TELEVIZIJA

TOREK, 16. JULIJA 1974

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

18.00 KATJA IN KROKODIL
Češki film za otroke
19.15 ŠPORTNI DNEVNIK
Ital. kronike, Danes v parlamentu in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 UN UOMO PER LA CITTA'
TV film, ki ga je režiral Daniel Petrie, v glavnih vlogah pa igrajo Anthony Quinn, Mike Farrell, Mala Powers.
Ellen Lewis je občinska socialna asistentka. V nekem zelo nujnem primeru se obrne na župana, da bi v zadevi pomagal. Dva gluhonema zakonca, Larrabee, hočeta posvojiti 8-letnega Tommyja, ki se jima je močno prikupil, toda sodnik Bremen ni preveč naklonjen temu, ker sta pač gluhonema. Župan Alcala se pa noče vmešavati v sodnikovo kompetenco, pač pa stopi k zakoncema, da bi se sam prepričal nad njunimi razmerami. Gospoda Larrabee je elektronski inženir. Župan Alcala se sprijatelji z dečkom in gluhonemima zakoncema obljubi, da jima bo pomagal, toda njegovo srečanje s sodnikom Bremenom nima nobenega rezultata, tako da Tommyja izročijo neki drugi družini. Župan Alcala prevzame nase stroške za priziv proti sodnikovemu sklepu . . .
21.35 SREČANJE S SIMONOM WIESENTHALOM
Simona Wiesenthala našim bralcem ni treba posebej predstavljati, saj smo že velikokrat pisali o dunajskem inženirju judovskega porekla, ki so mu nacisti pomorili 16 članov širše in ožje druzine in ki se je v povojnem času lotil lova na nacistične zločince ter v precejšnji meri prispeval k aretaciji raznih esesovcev in drugih nacističnih zločincev, med katerimi je bil tudi sam Eichmann.
22.40 SINOVI PREDNIKOV
Risanka
23.00 DNEVNIK

DRUGI KANAL

20.30 DNEVNIK
21.00 *Toliko govorimo o njih*
Nocoj bo gost te oddaje Claudio Villa, ki bo zapel dve svoji rimski popevki. Eligio Brandolini pa bo na bleščeči tabli «prikazal» besedilo teh pesmi s sličicami iz starega Rima ter razne rimske spomenike.
22.00 *Zvečer pri Francu Cerriju*

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

17.55 OBZORNIK
19.10 PISANI SVET
Kdor je po televiziji spremljal «Pisani svet», se bo prav gotovo spominjal obljube ljubljanske TV, da bodo počitniške oddaje te rubrike nastajale na 7-dnevnem nagradnem izletu, kamor so se ljudje ljubljanske televizije konec junija odpravili z izžrebanimi nagrajenci. Na tem potovanju pa si niso ogledovali le gradov, pač pa so skušali odkriti kar največ lepot in zanimivosti. Prvi dan so se ustavili kar v Ljubljani, druge dne so prišli do Vrhnike in v Cerknico. Nato so si ogledali Rakov Škocjan in Snežnik. In iz vsega tega je nastal «Pisani svet», ki pride danes na spored.
20.00 CESTA IN MI
Danes bo v tej rubriki imel besedo sodnik republiškega senata za prekrške Marijan Golob, ki bo govoril o poostrenih kazenskih sankcijah, o strožjem ukrepanju že zaradi strožjih določb, ki jih prinaša novi zakon o temeljih varnosti v cestnem prometu
Toliko v prvem delu oddaje, v drugem pa bo ljubljanska TV prikazala film «O tehniki vožnje», ki ga je pripravil svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.
20.20 DUET
Ruski baletni film z naslovom «Duet» predstavlja baletnega umetnika od samih začetkov, to se pravi od vaj, do končnega «izdelka» določene baletne vloge. V oddaji bo gledalec spoznal koliko truda, moči in volje je potrebno, da se baletni mojster predstavi s svojo vlogo na odru. V filmu bomo videli lahko dva baletna umetnika — Katerino Maksimovo, slovito sovjetsko baletko in pa koreografa Vladimira Vasiljeva v vseh pripravljalnih fazah iz več baletov.
20.45 RISANKA
21.00 DNEVNIK
21.25 *Propagandna reportaža*
21.40 ABIDOV PRIMER
Sarajevska televizija bo prikazala reportažo o rudarju, ki je bil nekoč večkratni udarnik, danes pa zaradi birokratskih ovir težko uresničuje svoje pravice do minulega dela.
22.10 W. S. REYMONT: KMETJE
Da bi lažje razumeli zaključno oddajo, bomo povzeli kratko vsebino 12. oddaje:
Antek Boryna se končno vrne v svojo vas, v Lipce. Sodbo bo počakal na svobodi. Medtem pa si mora najti delo, da bo poskrbljeno za družino, ki se je ponovno povečala. Premišlja pa hkrati, da bi pobegnil v Ameriko in se rešil ječe, ki ga čaka. Toda Hanka se s tem ne strinja. Antek pa se znova zaplete z Jagno, vendar ogenj ni tako vroč, ker ji očita, da mu ni bila zvesta, ko je bil on v zaporu. In to je tudi res in Jagna mu tega ne more tajiti. Nasprotno, hladna postaja do Anteka, ker ji gre po glavi mladi organistov sin,
23.00 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

21.00 OTROŠKI KOTIČEK: RISANKE
21.15 DNEVNIK
21.30 UJEMITE NAJU, ČE MORETE
23.00 NASELJE ARABATI V ETIOPIJI

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.65 Jutranja glasba; 11.35 Pratika; 12.50 Pihala; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.35 Komorni koncert; 18.55 Južnoameriški ritmi; 19.10 Trst v prozi Borisa Pahorja; 19.20 Tisoč in ena noč: Aladin in njegova čudežna svetilka; 20.00 Šport; 20.35 Mozartova opera «Così fan tutte».

TRST

12.15 Deželne kronike; 14.40 Tretja stran; 15.10 Srečanje z avtorjem; 16.35 Pisan kulturni pregled; 19.30 Deželne kronike.

KOPER

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 17.30, 18.30, 19.30, 21.30 Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.50 Jutranja glasba; 9.00 Plošče; 10.00 Z nami je...; 10.15 Parada orkestrov; 10.45 Glasba in nasveti; 11.20 Od melodije do melodije; 11.30 Z nami je; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Jugoslavija v svetu; 14.15 Plošča; 14.45 Popoldanski glasbeni spored; 15.00 Vrstijo se plošče; 15.45 Orkester Sciascia; 16.00 Operne arije: Boito, Puccini, Verdi; 16.30 Z nami je...; 17.00 Ansambel Dodd; 17.40 Vrstijo se pevci; 18.00 Počitniški vrtiljak; 18.45 Poje baritonist Dario Zlobec; 19.00 Parada orkestrov; 20.00 Domači pevci zabavne glasbe; 20.30 Prenos RL; 21.00 Glasba v večeru; 22.15 Zbori; 22.45 Ansambel Tomas; 23.00 Skladbe Janeza Matičiča.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.30 in 7.25 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje popevke; 9.00 Vi in jaz; 11.30 Izbran program; 12.10 Četrti spored; 14.07 Glasbeni spored; 14.40 Radijska nadaljevanka; 15.00 Program za mladino; 16.00 Sončnica; 17.05 Simfonična, operna in komorna glasba; 17.40 Pisan glasbeni spored; 20.00 Ob 50-letnici radia; 21.00 Italijanski radijski oder: Perchè Gilda è cosi grigia?; 22.20 Ponovno na sporedu z D. Modugnom.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.40 Pevci lahke glasbe; 8.40 Kako in zakaj?; 8.50 Orkester; 9.30 Radijska nadaljevanka; 9.45 Pesem za vsakogar; 10.35 Program z Mikom Bongiornom; 12.40 Alto gradimento; 13.35 Dva komika; 13.50 Kako in zakaj?; 14.00 Plošče; 15.00 Nemogoči intervjuji; 15.40 Glasbeno govorni spored; 17.40 Šaljiva oddaja; 18.35 Kratka zgodovina ital. popevke; 19.55 Plošče; 21.19 Vesel program.

III. PROGRAM

8.25 Mendelssohnove skladbe; 9.30 Koncert za začetek; 11.40 Haendel, Manfredini itd.; 12.20 Sodobni ital. glasbeniki; 13.00 Glasba skozi čas; 14.30 Galuppijeva opera «Il filosofo di campagna»; 15.35 Plošče; 16.30 Glasba in poezija; 17.10 Koncert; 17.40 Jazz; 18.00 Skeči; 18.30 Lahka glasba; 18.45 Poindustrijska družba; 19.15 Petrassi ob 70-letnici; 20.15 Plošče.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 11.00, 14.00, 16.00, 20.30 Poročila; 9.10 Glasbena matineja; 10.05 Nils Olof Franzen: Detektiv Agaton Zajec — V.; 10.20 Naši simfoniki v svetu lahke glasbe; 11.15 Promenadni koncert; 12.20 Z nami doma in na poti; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Po domače; 14.30 Priporočajo vam...; 15.10 Skladbe za mladino; 15.40 «Na poti s kitaro»; 16.40 Iz filmov in glasbenih revij; 17.00 «Vrtiljak»; 17.40 Colette: Živalski dialog — podlistek; 18.10 Tomaž Lorenz - violina, Peter Pears - tenor; 19.00 Aktualnosti; 19.15 Majhni zabavni ansambli; 19.30 V torek na svidenje!; 20.00 «Lahko noč, otroci!»; 20.15 Trio Franca Miheliča; 21.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev; 21.30 Radijska igra — Alain Decaux: Rosenberga ne smeta umreti; 22.47 Melodije; 23.15 Od popevke do popevke; 00.05 Literarni nokturno — Mladi slovaški pesniki; 00.15 Odlomki iz oper, ki jih redko slišimo.

MEDNARODNA KONFERENCA O MANJŠINAH V TRSTU OD 10. DO 14. JULIJA 1974

Posegi udeležencev v vseh treh komisijah

Društvo «Pravnik»

Država noče izdati pravnih predpisov za izvedbo sprejetih splošnih načel

Dr. Drago Štoka je v imenu društva «Pravnik», ki združuje slovenske pravnike v Italiji, v tretji komisiji podal naslednjo izjavo:

Pravni odnos med državo in državljanom temelji na naravnem pravu in mora biti v pravni državi urejen z zakonom. Samo ta določa dolžnosti in priznava pravice. Ni si mogoče zamisliti pravne države, ki ne bi temeljila na zakonih.

Če to načelo splošno velja za odnose med državo in državljanom, mora toliko bolj veljati, ko gre za odnose skupine državljanov, ki tvorijo narodnostno manjšino, napram državi, katera ni predstavnik večine, temveč mora biti nepristranski čuvar zakona napram vsem, tako napram posameznim državljanom kot napram skupinam državljanov. Če ima torej posamezni državljan pravico videti, da so njegovi odnosi z državo urejeni z zakonom, ima enako pravico tudi skupina državljanov, ki tvori narodnostno manjšino. Noben demokrat ne more ne priznavati tega načela, noben demokrat ne more zanikati manjšini te pravice, posebno ne danes, ko se je končno začelo priznavati manjšini napram državi objektivne pravice, ki pripadajo vsem osebam in toliko bolj skupinam oseb.

Toda takšno pojmovanje odnosov med državo in manjšino ni vedno praktično izvajano. V mnogih primerih smo priče dolgih neprestanih bojev in naporov za priznanje pravic, ki jih demokratična zdrava pamet smatra za samoumevne, pa jih vse prepogosto preživeli ostanki nedemokratične miselnosti trmoglavo odrekajo, verujoč, da s tem branijo «pravice» in «koristi» večine. Spregledajo namreč osnovno načelo, ki pravi, da svoje «pravice» ne moremo nikdar braniti z odrekanjem objektivne pravice drugim, kajti takšno odrekanje je kvečjemu zgolj poskus ohranitve nasilja.

Pravna država mora torej poskrbeti za izdajo zakonov, ki so potrebni za pravilno ureditev odnosov med državo in narodnostno manjšino. To se na žalost v Italiji ni zgodilo.

Šele po preveč dolgih trenjih in upiranju je država pristala, da uredi pravice in dolžnosti nemške manjšine s skladno urejenimi zakoni, za katere prepuščamo manjšini sami, da sodi ali so popolni ali ne. Z našega stališča ugotavljamo, da je tedaj bil trenutek in najboljša priložnost, da država reši problem vseh narodnostnih manjšin v Italiji. A država je zamudila to ugodno priložnost in je pustila slovensko manjšino v negotovosti med «da» in «ne». Med «da» ustavne norme, ki proglaša samo načela, in «ne», ki je zaobsežen v pomanjkanju konkretnega zakona.

Pravni položaj slovenske manjšine v Italiji je tak, da nudi nedvoumen primer tega, kaj je nehotenje države, da bi si zastavila in rešila neki problem.

V daljnem letu 1947 je država smatrala za potrebno, da je v ustavo vnesla dve splošni načeli (3. in 6. člen), ki govorita o priznanju pravic manjšin.

3. člen ustave razglaša, da «imajo vsi državljani enako družbeno dostojanstvo in da so enaki pred zakonom ne glede na spol, pleme, jezik, veroizpoved, politično prepričanje, osebni in družbeni položaj».

6. člen dodaja, da «republika s posebnimi normami ščiti jezikovne manjšine».

Praktično od leta 1947 do danes, torej v 27 letih, ni bil — kar zadeva slovensko manjšino — napravljen korak naprej; celo sam statut dežele Furlanije - Julijske krajine ne dodaja v tem kaj bolj določenega. Ostalo je pri programatskih proglasih, katerim niso sledili izvršni ukazi, t.j. konkretni zakoni.

Od leta 1954 predstavniki slovenske manjšine vztrajno zahtevajo, da se to stanje odpravi. Na eni strani se to poudarja, država pa na drugi strani noče o tem nič slišati. Kvečjemu se omeji na to, da sprejme na znanje vztrajne zahteve, toda dejansko smo ostali tam, kjer smo bili leta 1947.

Klasičen dokaz za to je korespondenca med društvom slovenskih pravnikov v Italiji «Pravnik» in državnimi organi.

Novembra 1965 je predsednik «Pravnika» v imenu društva pisal predsedniku ministrskega sveta poslancu Aldu Moru pismo, ki ga je tu koristno povzeti vsaj v glavnih točkah:

«Znano je, da je ustavodajna skupščina z namenom, da popravi človeške posledice ravnanja fašističnega režima z narodnimi manjšinami na svojem zasedanju dne 22. decembra 1947 sklenila vključiti v čl. 3 in 6 ustave italijanske republike izrečne določbe, ki naj bi zagotovile narodnim manjšinam vsestransko enakopravnost in njihove jezikovne značilnosti. Znano je tudi, da so bile te določbe potrjene še v točki X. Začasnih odredb v zvezi z ustanavljanjem dežele Furlanije - Julijske krajine. Znano je končno, da so se v istem duhu ponovile ustrezne podrobne določbe tudi v spomenici o sporazumu od decembra 1954 in v priloženem ji posebnem statutu.

Ne da bi sedaj hoteli utajiti tisto, kar je bilo v tem oziru doslej storjenega in ne da bi hoteli zanikati dobro voljo, da bi se to storilo v skladu z novimi načeli, po katerih se je treba ravnati, ko se načenjajo občutljiva vprašanja, ki zadevajo narodne manjšine, moramo vendar ugotoviti, da so vprašanja, ki so za našo manjšino bistvene važnosti, ostala na zakonodajnem polju v okviru zgolj programatičnih predpisov, toliko kar se tiče republiške ustave, kolikor glede določb Spomenice o soglasju in ustreznega Posebnega statuta.»

Januarja 1966 je predsednik ministrskega sveta odgovoril *«da tvorijo vprašanja, ki jih omenjate, predmet stalne pozornosti s strani pristojnih upravnih organov».* A «pozornost» ni prinesla potrebnih sprememb!

Maja 1969 je bilo naslovljeno drugo pismo na ministra za zunanje zadeve poslanca Pietra Nennija, ki se je pripravljal, da uradno obišče Jugoslavijo. Pismo je ponavljalo pritožbe iz leta 1966. Poslanec Nenni, demokrat in plemenit človek, kakršen je, je odgovoril:

«Strinjam se z vašo sodbo, da bi morale manjšine izpolnjevati koristno posredovalno vlogo med obema sosednima državama. V ta namen je važno, da sta obe manjšini ne samo s formalne strani, pač pa tudi dejansko deležni državljanskih pravic in čimbolj širokih individualnih svoboščin, zajamčenih od demokratičnega režima.» Toda tudi po tem pismu so stvari ostale kakršne so bile prej.

Končno je «Pravnik» septembra 1969 pisal predsedniku republike poslancu Saragatu še eno pismo, na katero je preko tržaške prefekture odgovorilo ministrstvo za zunanje zadeve, ki si je upalo zapisati:

«Zaščita manjšin v Italiji, zajamčena z normami splošnega značaja, vsebovanimi v členu 6 republiške ustave, se praktično uveljavlja, kolikor gre za slovensko etnično skupino, v členu 3 Posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine, ki priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, katera koli je jezikovna skupina, ki ji pripadajo, ob zaščiti zadevnih etničnih in kulturnih značilnosti. Na podlagi te norme, katere namen je ščititi načelo enakopravnosti manjšine, uživa etnična skupina slovenskega jezika demokratične svoboščine in pravice, ki jih pravni sistem zagotavlja vsem državljanom, vštevši pravice združevanja in svobodnega izražanja misli preko tiska, propagande ter lastnih političnih, družbenih in gospodarskih organizacij.

Nadalje je omembe vreden, kar zadeva še posebej zaščito etničnih in kulturnih značilnosti manjšine, zakon z dne 19. julija 1961 štev. 1012, ki urejuje bistveno snov šolskih ustanov s slovenskim učnim jezikom. Znana so tudi jamstva, ki jih Posebni statut, priložen londonski Spomenici o soglasju z dne 5. oktobra 1954, določa za zaščito slovenske etnične skupine v tržaški pokrajini. Uveljavljanje norm, ki se tičejo ravnanja z manjšinami, nadzira poseben organ «Mešani italijansko - jugoslovanski odbor za manjšinsko vprašanje» (člen 8 Statuta), ki se periodično sestaja, letos že šestnajstič, opravljajoč «nalogo, da pomaga in daje nasvete» o vprašanjih, ki se tičejo zaščite manjšinskih etničnih skupin.»

Ta zastavitev, ki jo daje problemu ministrstvo za zunanje zadeve, zastavitev, s katero se praktično zanika obstoj problema, pojasnjuje bolj kot vsaka beseda, da država — t.j. njena birokracija — noče izdati pravnih predpisov za izvedbo splošnih načel republiške ustave, posebnega statuta priloženega londonski Spomenici o soglasju z dne 5. 10. 1954 (za katerega se trdi, da ga parlament nikdar ni odobril in da torej ni državni zakon!) in 3. člena Posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine, ki se tiče slovenske manjšine v Italiji. Dejansko je zanikanje obstoja nekega problema najboljši način, da ni treba obravnavati njegove rešitve!

Za Slovence ostaja tako nerešen osnovni problem: prej omenjene splošne norme niso in ne bodo uresničene, ker se noče izdati ustrezajočih izvršilnih predpisov. Država noče izpolniti svoje osnovne naloge, da bi s primernimi in točnimi zakoni uredila odnose s slovensko manjšino; s takšnim postopanjem pa država ne napravi tega, kar bi morala, da bi lahko od slovenske manjšine zahtevala, da jo priznava za pravno državo.

Takšen je na žalost dejanski in pravni položaj, v katerem se nahaja slovenska manjšina v Italiji napram državi. Če bi hoteli na osnovi izkušenj zadnjih 27 let napovedati bodočnost, bi morali biti do kraja črnogledi. Slovenski pravniki pa le hočemo verjeti, da bo tudi ta konferenca prispevala k temu, da bi italijanska birokracija doumela, da ni v korist države zavlačevati z rešitvijo problema, ki obstaja in ki ne bo prenehal obstajati samo, ker ga državna birokracija noče primerno rešiti. Nasprotno.

Skupina beneških Slovencev med konferenco

Maks Šah

Nerešena vprašanja slovenskega šolstva

Prof. Maks Šah je opravil kratek zgodovinski pregled razvoja slovenske šole v zadnjem stoletju. Začel je pri avstro-ogrski monarhiji in navedel nekaj statističnih podatkov, iz katerih je razvidno, da je leta 1913 obiskovalo slovenske in hrvaške šole v Julijski krajini 66 tisoč otrok s 1.350 učitelji. Te šole so začeli ukinjati že takoj po prehodu tega področja pod Italijo, fašizem pa jih je dokončno zatrl. Še najdlje se je ohranila Ciril-Metodova šola pri Sv. Jakobu, ki je bila dokončno zaprta 22. septembra 1930. Poročevalec je nato omenil slovenske šole, ki so jih med vojno ustanavljali na področjih pod NOB in nato prešel k obdobju pod zavezniško vojaško upravo, ki je izdala odlok o ustanovitvi osnovnih in srednjih šol v materinem jeziku učencev na področjih Gorice, Trsta in Pulja. Nato je prišlo do londonskega sporazuma iz leta 1954, ki je določil, da ostane stanje šol nespremenjeno. V sporazum so bila vključena nekatera zagotovila glede učnega osebja, vendar je bilo tolmačenje teh zagotovil leta in leta sporno. Prof. Šah je končno navedel državni zakon štev. 1012 iz leta 1961, ki pa je zagotavljal slovenske šole le za tržaško in goriško pokrajino, ne pa tudi za videmsko. Zakon je nepopoln, zato je izšel še dopolnilni zakon iz decembra 1973, določila katerega pa se le polagoma izvajajo. Najtežje vprašanje slovenskih šol — je rečeno v poročilu prof. Šaha — je še vedno sistematizacija osebja, zlasti srednjih šol. Prav tako je še vedno nerešeno vprašanje šolskih knjig, prostorov itd. «Slovenci v Italiji — je zaključil prof. Šah — ne zahtevamo privilegijev, želimo le nemoten razvoj tudi na šolskem področju.»

Čitajte in širite PRIMORSKI DNEVNIK

dnevno glasilo boja za narodnostne pravice Slovencev v Italiji.

Vladimir Popin

Pravno urejanje položaja narodnosti v SAP Vojvodini

Vladimir Popin iz Novega Sada je na konferenci v komisiji za ustavnopravna vprašanja govoril o pravni ureditvi položaja narodnosti v avtonomni pokrajini Vojvodini kot v večnarodnostni skupnosti.

Pri obravnavanju vprašanja je treba upoštevati, da je SAP Vojvodina z okrog 2 milijoni prebivalcev, eno narodnostnih najbolj razvejanih področij v državi (poleg pripadnikov jugoslovanskih narodov je še 21,7 odst. Madžarov, 3,7 odst. Slovakov, 2,7 odst. Romunov in 1 odst. Rusinov) in da je zgodovinski razvoj tega področja izredno specifičen. Poleg tega je Vojvodina izrazito imigracijsko področje v državi. Vsak šesti prebivalec Vojvodine se je priselil vanjo v zadnjih 10 letih z drugih področij Jugoslavije.

Za sedanjo ustavnopravno ureditev enakopravnega položaja narodnosti v pokrajini je odločilnega pomena dosežena stopnja razvoja družbenih odnosov in položaj delovnih ljudi v združenem delu in socialističnem samoupravljanju. Jugoslovanski ustavni sistem je jasno določil, da so narodnosti svoboden, enakopraven in konstituiran činitelj jugoslovanske socialistične družbe na vseh ravneh, tj. v federaciji, v republikah, pokrajinah, občinah in v vseh samoupravnih skupnostih. S tem se na osnovi vsebinske spremembe položaja v samoupravnem združenem delu in političnem sistemu, ki raste iz njega, presega klasično, tradicionalno pojmovanje o narodnostnih manjšinah. Na omenjeni osnovi počivajo novi odnosi enakopravnosti med narodi in narodnostmi namesto formalnih, toda vsebinsko nezadostno enakopravnih odnosov med «manjšino» in «večino». Zato naša (jugoslovanska) pravna teorija in praksa ne izvzema vprašanja enakopravnosti narodnosti iz splošnega konteksta narodne enakopravnosti, pri tem pa seveda sprejema vse, kar je potrebno, da se zagotovi polna enakopravnost vsake narodnostne skupnosti in zlasti manjšetvilnih.

Glede na omenjeno značilnost Vojvodine kot izrazito emigracijskega področja, prihaja do postopnih sprememb v prostorski razdelitvi in v številčnem stanju določenih narodnostnih aglomeratov prebivalstva na posameznih področjih. Zaradi tega je bilo pravne norme treba urediti tako, da anticipirajo morebitne bodoče spremembe narodnostne sestave prebivalstva, da bi bilo mogoče na najbolj enostaven način in oslanjajoč se na splošne norme vedno zagotoviti enakopravnost tudi tistim narodnostnim skupinam, katerih pripadniki bi se pojavili v določenem številu v pokrajini ali v njenih posameznih delih. Na ravni pokrajine in s tem vseh njenih organov je zajamčena enakopravnost madžarske, slovaške, romunske in rusinske narodnosti.

Na osnovi splošnih odredb o narodnostni enakopravnosti v ustavah SFRJ in republik so vse družbene samoupravne organizacije — občine, krajevne skupnosti, organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti — dolžne še konkretneje in v skladu s potrebami svoje sredine, regulirati vsa vprašanja enakopravnosti narodnosti.

Izhajajoč iz načela, da narodnostna enakopravnost ni neki posebni «sektor», pač pa stalen sestavni del vseh družbenih aktivnosti in življenja v večnarodnostni skupnosti, čl. 4 ustave SAPV pravi:

«V SAP Vojvodini so narodi in narodnosti enakopravni na vseh področjih življenja, dela in ustvarjanja. Vsakemu narodu in narodnosti se jamči pravica do svobodnega razvoja in izražanja svoje nacionalne posebnosti, jezika, kulture, zgodovinskih in drugih obeležij in da v ta namen ustanavlja organizacije in uživa druge z ustavo zagotovljene pravice.»

To se izraža z ustavnimi jamstvi o svobodi nacionalne opredelitve in nacionalnega razvoja, s polno enakopravnostjo v združenem delu, v zaposlovanju, v dosezanju in delitvi uresničenega viška dela ter v samoupravljanju, v družbeno - političnem življenju, v kadrovski politiki, v enakopravni uporabi jezika in pisane besede, v pravici do vzgoje v materinem jeziku ter pri dosezanju vsega znanja, ki je potrebno za enakopravno življenje in delo v večnarodnostnem okolju, do svobodnega razvoja nacionalnih kultur, znanosti in ustvarjalnosti na sploh, do informiranja v materinem jeziku, do pravice sodelovanja v razvijanju mednarodnega sodelovanje, v okviru katerega se vzdržujejo tudi stiki s kulturo naroda, kateremu narodnost etnično pripada, do pravice do uporabe nacionalnih simbolov, na primer zastave.

Vendar bi bilo preozko in zgrešeno misliti, da so za pravno ureditev enakopravnosti narodov pomembni le tisti sklepi, v katerih se o tem neposredno govori. Zelo pomembni so tudi drugi odnosi, pravice in obveznosti, ki se urejajo z zveznimi, republiškimi in pokrajinskimi ustavami in se nanašajo na enotni družbenopolitični in gospodarski sistem, na družbeno načrtovanje ter na regionalni razvoj, na zaposlovanje in socialno varnost delovnih ljudi, na pravice in svobodo človeka in državljana, na obrambo suverenosti in ozemeljske celovitosti SFRJ in podobno.

Na koncu je treba poudariti, da pravno urejanje enakopravnosti narodnosti v Jugoslaviji in Vojvodini predstavlja za sedanjo stopnjo razvoja celovito izoblikovan sistem pravnih norm, ki so v skladu z osnovnimi ustavnimi opredelitvami socialistične Jugoslavije ter s konkretnimi potrebami večnarodnostne skupnosti, kakršna je Vojvodina. Ta sistem obsega vse ravni družbene organizacije, pravna sredstva, družbene dejavnike ter vsebino oziroma področja uresničevanja enakopravnosti narodnosti. Ta sistem se bo tudi v bodoče izpopolnjeval in izvajal. S tem se bodo uresničevale tudi ustrezne norme mednarodnega prava.

Izkušnje SAP Vojvodine, kot vse socialistične Jugoslavije, kažejo, da se pomembni humani in napredni principi enakopravnosti narodnosti morajo uresničevati in še naprej izpopolnjevati edino na temelju splošne enakopravnosti ljudi v ekonomsko-socialnem, družbenem, političnem, kulturno vzgojnem, jezikovnem in v kakršnem koli drugem pogledu ob polnem medsebojnem razumevanju in solidarnosti v pogojih demokratičnih odnosov, v miru in mednarodnem sodelovanju ter odprtosti.

R. Dolhar - E. Susič - D. Sedmak

Za manjšino je značilen stalen občutek ogroženosti

Psiholog Danilo Sedmak je v drugi komisiji podal poročilo o psihosocialnih aspektih slovenske manjšine v Italiji, ki ga je pripravil v sodelovanju z dr. R. Dolharjem in dr. E. Susičem.

Omenjeni strokovnjaki ugotavljajo, da postavlja slovensko etnično skupnost v Italiji njena številčnost v položaj manjšine, dejstvo, da ta skupnost nima oblasti, pa v podrejenost. Tako ustvarja večina s svojo dominacijo iz naše skupnosti določeno podrejeno manjšino.

Potrebe te manjšine pa so podobne potrebam, ki jih ima večina. Vendar logika oblasti ne dovoljuje večini, da bi obravnavala potrebe manjšine z istim merilom kakor potrebe večine. V prizadevanju, da bi se manjšina prehitro ne samoosvojila, se večina poslužuje vseh razpoložljivih sredstev, od ideologije nadvrednosti prek tolerance do načela priznavanja pravic «po kapljicah». Medtem ko se je fašizem posluževal ideologije nasilja, se je oblast v povojni dobi posluževala ideologije osamljenosti, popolne izključitve od oblasti, getov. Danes pa lahko ugotavljamo, kako se nam dajejo pravice «po kapljicah» v imenu ideologije tolerance. Zato nas ne sme čuditi, da so naše izbojevane pravice predvsem sad medstrankarskih sporazumov v lokalnem merilu in da torej v večini primerov nimajo značaja državnega zakona.

Zato pa se sklicujejo kongresi, so potrebna ljudska štetja, potrebne so definicije manjšine, je treba ugotavljati njene značilnosti. Namesto da bi ugodili stvarnim potrebam manjšine, se skušajo te potrebe organizirati in racionalizirati. Tudi sedanja konferenca pušča popolnoma odprta vprašanja manjšine, tako da bodo procesi asimilacije in diskriminacije nemoteno potekali dalje.

Manjšina ne potrebuje razprav, ampak tak tip življenja, ki predstavlja zanjo isti značaj celovitosti, h kateri teži večina. Če želimo spoznati potrebe pripadnikov manjšine, je dovolj, da gremo mednjo in ni nam treba organizirati kongresov. Kaj hoče manjšina? Svoje osnovne pravice, ki jih ji je nasilno jemal fašizem in ki jih v maskirani obliki danes krati sedanji družbeni sistem. Ko se glavne teme vrtijo okrog dvojezičnih tablic, je absurdno načenjati višje probleme.

Ni torej čudno, če je neki pripadnik manjšine po bombnem atentatu na svetoivansko šolo zapisal, da čuti v sebi bojazen, ki se je ne more otresti, pa naj se ji kakor koli postavlja po robu. Kako naj ne čutijo podobno tudi sedanja in prejšnje generacije, ki so šle skozi fizični in psihični teror procesov, pretepanj, zaničevanj, ponižanj. V naši podzavesti še vedno kljuje bojazen.

Po vsem tem lahko trdimo, da ena izmed glavnih razlik med večino in manjšino je v tem, da ima manjšina neprestan občutek ogroženosti, ki izhaja iz narodove preteklosti in zagrinja kot temna senca sedanjost in prihodnost. To je bojazen pred izginotjem. Vsakdanje življenjske izkušnje slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem nam to bojazen neprestano potrjujejo.

Tudi po tem se manjšina razlikuje od večine in ne samo po številčnosti, dominaciji, po subjektu ali objektu dogajanja.

Pojasnilo

Delegat iz Sarajeva na mednarodni konferenci o manjšinah nas je prosil za objavo naslednjega pojasnila:

V nedeljski številki Primorskega dnevnika z dne 14. julija 1974 so na prvi strani v poročilu o tiskovni konferenci dr. Zanettija navedene narodnostne manjšine, katerih predstavniki so se udeležili konference o manjšinah. Kot narodnostna manjšina v Jugoslaviji so navedeni tudi Muslimani.

Pojasnjujemo čitateljem, da se Muslimani v Bosni in Hercegovini ne smatrajo za narodnostno manjšino, niti se tako obravnavajo ustavno, politično, etnosociološko, zgodovinsko, temveč kot eden od šestih narodov Jugoslavije. Ko je govor o Muslimanih kot narodu so s tem mišljeni bosanski Muslimani, to je tisti, katerih jezik je srbohrvaški in so južnoslovanskega etničnega porekla z lastno formirano nacionalno kulturo. Po številu so tretji narod v Jugoslaviji.

Prosimo čitatelje, da upoštevajo to pojasnilo.

Viljem Prunč

Vindišarska teorija je poskus duhovnega izničenja Slovencev

Koroški Slovenec Viljem Prunč je v svojem posegu obravnaval slovenska narečja na Koroškem in predvsem polemiziral z zagovorniki tako imenovane «vindišarske teorije», ki bi hoteli označbo z «vindišarji» razširiti na celotno slovensko narodnostno skupnost na Koroškem. Prunč je prav tako zavrnil poskus ustvarjanja nekakšnega paralelizma med slovenskimi koroškimi narečji in furlanščino, predvsem pa med zagovorniki «vindišarske teorije» in furlanskimi jezikoslovci. Tak paralelizem ni mogoč

Med drugim je govornik ugotovil, da si zastopniki furlanske etnične skupnosti prizadevajo za ohranitev lastne kulturne dediščine, medtem ko pri zastopnikih vindišarske teorije takega pozitivnega odnosa sploh ni. Prav tako si Furlani prizadevajo, da bi izgradili celoten jezikovni profil — od narečja do višjefunkcionalnih stilov — da bi svoj jezik lahko uveljavili tudi v javnem življenju, medtem ko skušajo zastopniki vindišarske teorije zreducirati slovenščino na Koroškem na drugorazredni jezik, da bi tako po eni strani omogočili nemškim pripadnikom višjih socialnih plasti represijo na osnovi jezikovnih indikatorjev, na drugi pa preprečili pripadnikom manjšine normalno komunikacijo z matičnim narodom. Pri furlanski etnični skupnosti je poleg tega močno prisotna težnja po samo-identifikaciji, medtem ko je za «vindišarje» značilna prav identifikacija s tujim, s tako imenovanim «nemškim kulturnim krogom»

Obstajajo pa še druge razlike: tako je ideja o samobitnosti Furlanov zrasla znotraj manjšine in ustreza njenim težnjam, medtem ko je bila ideja o vindišarjih vnesena v slovensko narodnostno skupnost na Koroškem od zunaj ter včasih celo s silo uveljavljena s strani nacionalistov in nacifašistov večinskega naroda. Končno je za furlansko gibanje značilen odpor proti asimilaciji in torej volja po samobitnosti, medtem ko je značilna za vindišarje volja do asimilacije.

Skratka, je zaključil Prunč, furlansko gibanje odlikuje prizadevanje po ustvarjanju pozitivnih kulturnih vrednot, za vindišarsko teorijo pa je značilen prav negativen, nekulturen pristop do stvarnosti in kulturnih vrednot, stremljenje po duhovnem izničenju slovenskega življa na Koroškem, ki ima svojo paralelo le v znanih prizadevanjih za fizično uničenje Slovencev za časa nacifašizma.

Edi Čermelj

Slovenci neenakopravni tudi glede dušnega pastirstva

Edi Čermelj se je v svojem poročilu o neenakopravnosti slovenskih katoličanov v Trstu skliceval na deklaracijo o človeških pravicah, ki so jo sprejeli Združeni narodi leta 1948, ter na evangelij in na pastoralno konstitucijo, ki zatrjujejo enakopravnost vseh ljudi ne glede na spol, raso, socialni položaj, jezik ali vero ter je menil, da bi morale vse države, posebno pa tiste, kjer so na oblasti «krščanske» stranke, ali kjer imajo te stranke odločilno vlogo, biti bolj občutljive za pravice vsakega človeka in delati bolj v duhu koncilskih dokumentov, da jih bomo lahko še smatrali za krščanske.

Besede pastoralne konstitucije, po kateri «prevelike gospodarske in družbene neenakopravnosti med člani ali narodi ene same človeške družine resnično vzbujajo pohujšanje in nasprotujejo socialni pravičnosti, dostojanstvu človekove osebe, pa tudi družbenemu in mednarodnemu miru», bi morale biti tudi temelj za pravično reševanje dušnopastirskih problemov slovenske narodnostne skupnosti v Trstu. Če že razumemo, a ne odobravamo, da so se stranke, ki se sklicujejo na krščanstvo, izneverile tem načelom, je nedopustno, da je to storila v preteklosti in še danes to dela katoliška Cerkev, je dejal Čermelj. Poročevalec je tudi ugotovil, da je dušno pastirstvo v okoliških vaseh, kjer so Slovenci v večini, kolikor toliko urejeno, medtem ko je pastoralna situacija v mestu samem dokaj pomanjkljiva, čeprav so slovenski verniki v mestu povsod prisotni. Tako je v Trstu več kot trideset župnij, slovenska maša pa je samo v desetih župnijah. Če upoštevamo mestno središče z bližnjo okolico ugotovimo, da je na tem področju samo dvanajst slovenskih maš, medtem ko jih imajo Italijani kar 162. Temu je treba dodati še neprimeren urnik nedeljskih maš v slovenščini, zaradi česar so številni slovenski verniki primorani, da obiskujejo italijanske maše. Čermelj je tudi poudaril, da ni v središču mesta niti enega slovenskega župnika in da so slovenski kaplani iz pravnega vidika popolnoma podrejeni italijanskim župnikom. Poleg tega slovenski kaplani ne razpolagajo z denarjem, ki se nabere pri slovenskih mašah, medtem ko morajo sami poskrbeti za nakup liturgičnih knjig, za nagrade strežnikom itd. Absurdno je tudi dejstvo, da morajo vse župnije, in torej tudi Slovenci, plačevati neprodane številke italijanskega škofijskega tednika «Vita nuova», ki večkrat piše nestrpno o Slovencih.

Edi Čermelj je takole zaključil svoj poseg: «Danes, ko smo še vedno fizično ogroženi in ko vsane fašistične sile pletejo temne niti, da bi nas odpisale, želimo, da zavzame krajevna cerkev jasno stališče do tistih, ki so se v preteklosti — in še danes to delajo — posluževali tudi njenih predstavnikov, da bi nas potujčevali.

Silvino Poletto

Povrniti škodo slov. gospodarstvu

Goriški pokrajinski svetovalec in tajnik Zveze zadrug iz Furlanije - Julijske krajine S. Poletto je v krajšem posegu v okviru komisije za gospodarska in socialna vprašanja manjšin dejal, da je v zgodovinskem razvoju manjšine na našem področju razlikovati tri obdobja, za katera so hkrati značilni tudi svojstveni gospodarski premiki. Prvo obdobje sega do leta 1919 in je zanj značilno postopno uveljavljanje Slovencev na raznih področjih gospodarskega udejstvovanja, med temi zlasti v zadružništvu.

Drugo obdobje obsega čas od leta 1919 do 1922 in je zanj značilen nacionalističen in monopolističen napad na vse gospodarske strukture, ki so jih rodovi Slovencev s težavo uresničili na našem področju. Tretje značilno obdobje pa je čas po drugi svetovni vojni. V tem času se pota tukajšnjih slovenskih skupnosti razhajajo: videmska skupnost se z mirovno pogodbo vključi v državno realnost; goriška skupnost se povrne pod italijansko upravo septembra 1947, tržaška skupnost pa vstopi v novo realnost 1954. leta. Posledice te ureditve so vidne še danes.

Kar zadeva škodo, ki jo je prizadejal slovenskemu gospodarstvu fašizem, jo je Italija dolžna popraviti. Ustrezne ukrepe pa mora sprejeti država, in ne morda deželne ali krajevne uprave. Deželni organi pa lahko odločilno vplivajo na uveljavitev vloge mostu Furlanije - Julijske krajine. V skladu s tem je treba gojiti miselnost, ki je bila značilna že od nekdaj za naše kraje, da so se namreč tu uveljavljale hkrati italijanščina, slovenščina in nemščina.

KOŠARKA

NEPRIČAKOVAN RAZPLET V FINALU SP V PORTORIKU

SOVJETSKA ZVEZA OSVOJILA NASLOV SVETOVNEGA PRVAKA

Sovjeti so v zadnji tekmi premagali favorite ZDA - Jugoslavija osvojila srebrno kolajno - Zaradi slabše razlike v koših Američani komaj tretji

S. JUAN, 15. — Košarkarji Sovjetske zveze so osvojili naslov svetovnega prvaka. V zadnji tekmi so sovjetski košarkarji premagali ameriško peterko z enajstimi točkami prednosti. Na vrhu lestvice so se znašle tako tri ekipe: Sovjetska zveza, ZDA in Jugoslavija. O končnem prvem mestu je tako odločala razlika v koših v medsebojnih srečanjih. SZ je imela razliko v koših +8, Jugoslavija 0, ZDA pa —8. Prvo mesto je tako pripadlo sovjetskim košarkarjem, Jugoslovani so zasedli drugo, Američani, ki so bili veliki favoriti tega prvenstva, pa so se morali zadovoljiti s tretjim mestom.

KONČNA LESTVICA SP

1. Sovjetska zv.	7	6	1	625	509	13
2. Jugoslavija	7	6	1	629	568	13
3 ZDA	7	6	1	694	587	13
4. Kuba	7	3	4	565	599	10
5. Španija	7	2	5	556	640	9
6 Brazilija	7	2	5	522	586	9
7. Portoriko	7	2	5	568	618	9
8. Kanada	7	1	6	564	616	8

TOLAŽILNA SKUPINA

1. Mehika	10
2. ČSSR	9
3. Argentina	7
4. Avstralija	7
5. Filipini	7
6. Srednjeafriška republika	7

LESTVICA NAJBOLJŠIH STRELCEV

1. Wayne Bender (ZDA)	146
2. Urgelles (Kuba)	139
3. Kičanović (Jug.)	137
4. Lucas (ZDA)	133
5 Burden (ZDA)	132
6. Salnikov (SZ)	131
7. Belov (SZ)	107

Sovjetska zveza — ZDA 105:94 (55:55)

SOVJETSKA ZVEZA: Pavlov 6, Paulauskas 11, Miloserdov 6, Saljnikov 38, Bološov 7, Jedeško 4, S. Bjelov 10, Tomson, Boljšakov, Harčenkov 4, A. Bjelov 18, Žigilij 1.

ZDA: Lucas 16, Burden 25, Grote 4, Oleynicq, Short 6, Schmitt, Buckner 6, Gerard 14, Meriweather 5, Boswell 10, Wilkins, Kelley 8.

Tekma med SZ in ZDA je odločala o bodočem svetovnem prvaku. Američanom bi za osvojitev lovorike najboljšega zadostoval tudi poraz z dvema točkama razlike, saj bi imeli tako ugodnejšo razliko v koših.

Sovjetski košarkarji so se zavedali izredno težke naloge, saj so bili pred tekmo Američani, kot edini še neporaženi, veliki favoriti. Tekma je bila zelo hitra. Akcije so se kar vrstile druga za drugo. Košarkarji so bili pri tem neverjetno točni, tako da se je prvi polčas končal z zelo visokim in neodločenim rezultatom 55:55.

V drugem delu so vsi pričakovali pritisk Američanov in popustitev sovjetskih košarkarjev. Zgodilo se je ravno obratno. Pri Sovjetski zvezi je bil Aleksander Bjelov res nekoliko utrujen, v tistih odločilnih trenutkih pa se je razigral Saljnikov, ki je dosegel skupno 38 točk in je tako praktično sam zapečatil usodo Američanov. Sovjetska zveza si je nabrala nekaj točk prednosti, ki jih je obdržala vse do konca.

Če se spomnimo na srečanje med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, med katerim je v drugem polčasu Jugoslavija tudi vodila z 11 točkami razlike in da so osvojili sovjetski košarkarji naslov svetovnih prvakov, smo upravičeno lahko nekoliko razočarani. Tudi «plavi» bi lahko bili po prikazani igri z malo več športne sreče prvi na svetu. Sedaj pa jim ostaja zadoščenje, da so bili edini, ki so premagali svetovne prvake.

Jugoslavija — Španija 79:71 (37:35)

JUGOSLAVIJA: Tvrdič, Kičanović 15, Jelovac 8, Kneževič, Jerkov, Kapičič 4, Slavnič 14, Ćosić 16, Šolman, Plečaš 8, Dalipagič 12, Marović 2.

ŠPANIJA: Brabender 16, Ramos 7, Rodriguez, Cabrera, Santillana 7, Rullan, Iradier, Corbalan 4, Sagi-Vela 7, Luyk 16, Estrada 12, Flores 2.

Kičanović, najboljši jugoslovanski strelec na SP

V zadnji tekmi svetovnega košarkarskega prvenstva so Jugoslovani premagali Španijo. Vendar pa njihova zmaga ni bila tako prepričljiva, kot so mnogi pričakovali. Seveda so bili «plavi» nekoliko demoralizirani po tesnem porazu v tekmi z ZDA, temu pa moramo dodati še dejstvo, da so odigrali v osmih dneh kar sedem srečanj in da so odigrali celo dve tekmi v 16 urah. To je vsekakor preveč tudi za najboljše.

Srečanje s Španijo ni bilo najlepše. Igra ni bila hitra. Tako na eni kot na drugi strani so košarkarji preveč grešili. Jugoslovani so vseeno zaključili polčas z dvema točkama prednosti.

V drugem delu se je prednost še večala s koši Ćosiča (16) in tudi tokrat dobrega Kičanoviča (15). Tudi v tem nastopu je mladi Kičanović potrdil, da je najboljši jugoslovanski košarkar na tem svetovnem prvenstvu. «Plavi» so na koncu nekoliko bolj pritisnili in brez težav zmagali. Zmaga jim je prinesla srebrno kolajno, kar je že velik uspeh.

V ostalih dveh srečanjih je Kuba odpravila Brazilijo, Portoriko pa je premagal Kanado. Kubanci so z zmago osvojili četrto mesto in so tako dokazali, da imajo dobro košarkarsko tradicijo (na olimpijskih igrah v Münchnu so osvojili bronasto medaljo). Portoriko je dosegel v zadnjih dveh tekmah dve zmagi. Tako so se portoriški košarkarji vsaj oddolžili domačim navijačem za začetne neuspehe.

Rezultati zadnjega kola:

SZ — ZDA	105:94
Jugoslavija — Španija	79:71
Kuba — Brazilija	85:80
Portoriko — Kanada	79:72

Prva peterka jugoslovanske košarkarske reprezentance na svetovnem košarkarskem prvenstvu v Portoriku: Dalipagič, Slavnič, Ćosić, Marović, in Kičanović

ZA SOBOTNO ATLETSKO SREČANJE Z JUGOSLAVIJO

Sestavljena italijanska mladinska reprezentanca

Za «azzurre» bo nastopal tudi Miljčan Zecchi

Italijanska atletska federacija je sporočila imena italijanskih mladincev, ki bodo nastopali na mednarodnem atletskem mitingu v Trstu med reprezentancama Jugoslavije in Italije. Na stadionu «P. Grezar» se bodo predstavili nekateri izmed odličnih mladih atletov, ki so se že prerinili v ospredje na nekaterih velikih nastopih doma in v tujini. Srečanje med Jugoslavijo in Italijo se bo pričelo v soboto ob 17. uri, zaključilo pa se bo približno ob 22. uri. Uradna predstavitev tekmovalcev in obeh ekip pa bo ob 19. uri.

Italijanske barve bodo branili:
100 m, 200 m, 4x100 m: Genovese, Lolli, Sala, James, Campelli, Toscani
400 m, 4x400 m: Ponzin, Allegri, Zanini, Magnani, Brambilla
800 m: Grippo, Faini
1.500 m: Truschi, Guglielmini
3.000 m: Anzà, Di Benedetto
5.000 m: Gerbi, Fiore
2.000 m zapreke: Lo Russo, Pattachiola
110 m ovire: Minetti, Bottioni
400 m ovire: Zanutto, Zorn
Skok v višino: Nonino, Bergamo
Skok s palico: Barella, Colla
Skok v daljino: Maffi, Chiusa
Troskok: Monti, Lumia
Krogla: Zecchi, Sintoni
Kladivo: Bianchini, Moro
Kopje: Augusti, Canini
Rezerve: Aprillani, Sabatini in Granati.

KOLESARSTVO

TOUR BODOČNOSTI

Martinez utrdil svojo prednost

ST. LARY SOULAN, 15. — Po včerajšnji zmagi Poljaka Szurkowskega, svetovnega amaterskega kolesarskega prvaka, je danes osvojil prvo mesto na amaterski kolesarski dirki po Franciji Španec Martinez, ki je tako še utrdil svoje vodstvo na skupni lestvici, kjer vodi pred Avstrijcem Steinmayerjem. Na tretjem mestu skupne lestvice pa je mladi italijanski kolesar Mirri, ki se je v današnji etapi od Saint Larya do Soulana uvrstil na četrto mesto, s poldrugo minuto zaostanka. Španec Martinez je prispel na cilj sam z minimalno prednostjo, medtem ko je popustil Francoz Charlier, ki je bil nekaj časa skupaj z njim v vodstvu. Četrti na skupni lestvici je Poljak Kaczmarek, ki ga je italijanska kolesarska zveza danes diskvalificirala zaradi vleke za motornimi vozili med mednarodno amatersko etapno dirko po Liguriji.

Vrstni red 6. etape (165 km):

1. Enrique Martinez (Šp.)	5.31'32"
2. Jacques Charlier (Fr.)	5.31'34"
3. Steinmayer W. (Av.)	5.32'01"
4. G. Mirri (It.)	5.33'07"
5. Guy Leleu (Fr.)	5.33'43"

Skupna lestvica:

1. Enrique Martinez (Šp.)	20.37'26"
2. Steinmayer (Av.)	20.41'01"
3. Mirri (It.»	20.41'50"
4. Kaczmarek (Polj.)	20.42'53"
5. Leleu (Fr.)	20.46'20"
6. Kuhn (Švi.)	20.48'41"
7. Nazabal (Šp.)	20.48'44"
8. Pronk (Niz.)	20.49'01"
9. Linard (Fr.)	20.49'32"
10. Brzezny (Polj.)	20.50'35"

Ljubezen v reprezentanci?

Italijanska smučarska zveza ni še objavila nobenega komentarja, ki bi bil v zvezi z znanim pobegom italijanskih smučarjev iz Cervinie. Kljub temu je prišlo do ponovnega zapletljaja. Najprej so smučarji izjavili, da so zapustili znano gorsko letovišče zaradi preskromnega hotela, kjer naj bi prebivali med tekmovanjem, nato so dodali k temu še zaostrovanje odnosov med smučarji in tehničnim komisarjem Cotellijem. Dobro obveščeni krogi pa trdijo, da je bil pravi vzrok naglega pobega italijanskih smučarjev kritično stanje v ženski smučarski državni reprezentanci. Govori se namreč, da sta imela dva državna trenerja ljubezenske odnose z dvema smučarkama, izmed katerih je bila ena mladoletnica. Ta dejstva naj bi potrjeval tudi «pekoč» dnevnik neke mlade italijanske smučarke. Kopijo tega dnevnika na naj bi imeli tudi na sedežu italijanske smučarske zveze.

Nedvomno je odstranitev Antonia Sperottija, ki je bil takrat trener ženske smučarske reprezentance, povezana s temi... govoricami.

NA ATLETSKEM SREČANJU

Dober nastop Loredane Kralj

Pred nekaj dnevi so se odvijale atletske tekme, na katerih so nastopili tudi nekateri slovenski atleti.

Pozitiven rezultat je dosegel v Trstu borovec Sandi Bigatton, ki je zmagal v skoku s palico in je letvico premagal na višini 2,40 m.

Dobro sta se branili tudi Adrijana Kuret in Patricija Prodan, ki sta skakali v daljino in zasedli, 2. in 3. mesto.

Rezultati
Dečki:
skok s palico 1. Bigatton Sandi (Bor) 2,40 m
Deklice:
skok v daljino: 2. Kuret Adrijana (Boršt) 3,58 m; 3. Prodan Patricija (Boljunec) 2,98 m

* * *

V Gradišču pa so se med seboj pomerile pripadnice raznih deželnih športnih društev. Borove barve je na tem tekmovanju uspešno branila Loredana Kralj, ki je v metu diska zasedla prvo, v metu krogle pa drugo mesto. Disk je namreč vrgla 26 m daleč, kroglo pa 9,03 m. V obeh disciplinah je izboljšala osebni rekord.

KOLESARSTVO

V 16. ETAPI «TOURA»

Stari R. Poulidor zmagal s skoraj minuto prednosti

Eddy Merckx je v nedeljo osvojil etapno zmago in povečal svojo prednost na skupni lestvici

ST. LARY SOULAN, 15. — V današnji, najtežji pirenejski etapi, dirke po Franciji, je zmagal stari Raymond Poulidor, ki je tako popolnoma ovrgel vsa predvidevanja in v precejšnji meri razočaral francoske kolesarske navijače, ki so upali v zmago svojega novega idola, mladega Alaina Santya. Stari francoski as je napadel v zaključnem delu 209 kilometrov dolge etape, ko je skupina, v kateri je bil poleg njega še Merckx, komaj ujela nekaj ubežnikov. Poulidor je takrat sprintal in si kaj kmalu nabral skoraj minuto prednosti. Reakcija za njegovim hrbtom je bila silovita, toda uspelo mu je ohraniti prednost, s katero se je predstavil na končnem cilju med navdušeno množico.

Merckxu pa je uspelo, da je ohranil rumeno majico, potem ko si je včeraj privoščil tudi etapno zmago. Belgijski kolesar je dokazal, da je v odlični formi in se ni pustil presenetiti na številnih prelazih, ki so bili posejani v današnji trdi etapi. Glavne nasprotnike je našel v španskih kolesarjih, ki so tekmovali na domačem terenu in so si skušali priboriti zadostno prednost, da bi lahko izpodrinili Merckxa s položaja najboljšega na lestvici. Kljub vsem napadom pa so se podobni poskusi izjalovili, saj je bil belgijski kolesar glavna gonilna sila vseh zasledovanj na vzponih in v spustih. Vendar pa mu ni uspelo, da bi nevtraliziral poslednji napad, ko je ušel Poulidor. Tedaj je namreč Merckx s svojo skupino, v kateri so bili vsi najboljši, komaj ujel Van Nesteja, Laso in Bellinija, ki so vodili s skoraj triminutno prednostjo. Potem ko je že vse zgledalo, da bodo kolesarji prispeli skupaj na cilj, je prišlo do nepričakovanega Poulidorjevega napada, ki pa ni bistveno spremenil skupne lestvice.

Vrstni red na cilju 16. etape (Urgel-S. Lary Soulan, 209 km):

1. Raymond Poulidor Fr.)	7.53'29"
2. V. Lopez Carril (Šp.)	7.54'10"
3. M. Pollentier (Bel.)	7.54'31"
4. Santy (Fr.)	7.54'46"
5. Merckx (Bel.)	7.55'18"
6. Panizza (It.)	7.55'34"
7. Pingeon (Fr.)	7.56'03"
8. Romero (Fr.)	7.57'00"
9. Perin (Fr.)	7.57'14"
10. Van Neste (Bel.)	7.57'17"

Skupna lestvica po 16. etapi:

1. Eddy Merckx (Bel.)	92.40'18"
2. V. L. Carril (Šp.)	zaost. 2'24"
3. Gonzalo Aja (Šp.)	4'20"
4. Wladimiro Panizza (It.)	5'52"
5. Raymondo Poulidor (Fr.)	6'00"
6. Agostinobo (Port.)	10'54"
7. Pollentier (Bel.)	13'53"
8. Martinez (Fr.)	14'16"
9. Santy (Fr.)	15'07"
10. Van Springel (Bel.)	18'08"

Lestvica za gorsko nagrado:

1. Perurena (Šp.)	točk 151
2. Merckx (Bel.)	112
3. Abillera (Šp.)	88
4. Aja (Šp.)	86
5. Lopez Carril (Šp.)	75
6. Poulidor (Fr.)	65
7. Oliva (Šp.)	61
8. Panizza (It.)	47
9. Agostinho (Šp.)	30
10. Van Impe (Bel.)	28

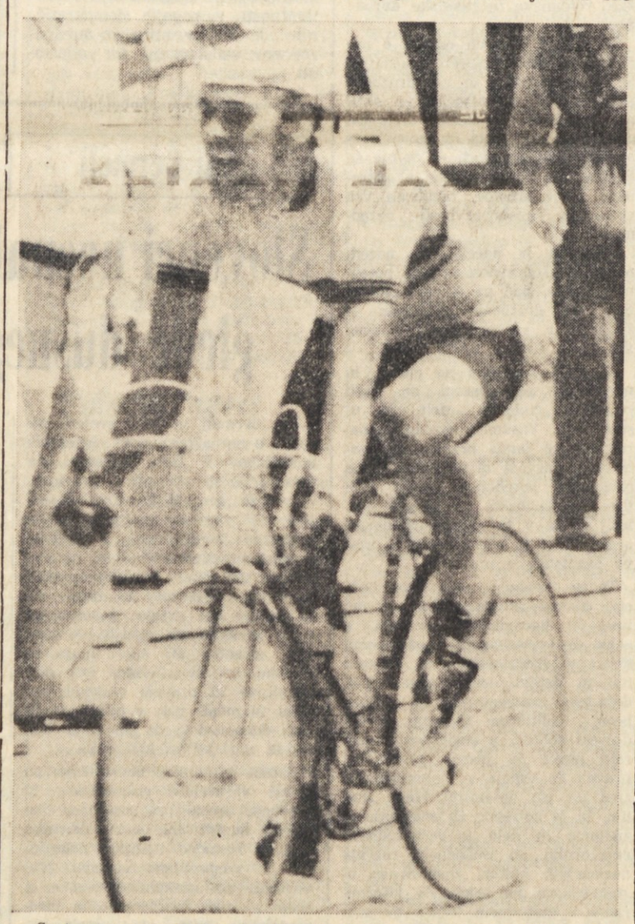

Svetovni prvak Poljak Szurkowski, ki je zmagal v nedeljski etapi amaterske kolesarske dirke po Franciji

TENIS

GSTAAD, 15. — Argentinec Guillermo Vilas je nepričakovano zmagal na mednarodnem teniškem turnirju v Gstaadu v Švici. Vilas, ki je že izločil Šveda Borga, je v finalu moških posameznikov premagal Španca Orantesa z 2:0 (6:1, 6:2). Srečanje je trajalo le borih 50 minut.

V finalu ženskih posameznic je favoritinja, zahodna Nemka Helga Hoessel le s težavo odpravila Italijanko Pericoli z 2:1 (4:6, 6:4, 6:3).

SMUČANJE

KL v Cervinii

Američan Mc Kenney prešel v vodstvo

CERVINIA, 15. — V predzadnjem dnevu spustov na ledeniku v Cervinii je na kilometer dolgi progi prešel v vodstvo Američan McKenney, ki je progo prevozil s poprečno hitrostjo 182,741 km na uro, kar je sedmi najboljši čas na vseh dosedanjih spustih. Potem ko so morali tekmovalci včeraj prekiniti spuste zaradi slabega vremena, je po današnjih vožnjah lestvica naslednja:

1. McKenney (ZDA)	182,741 km/h
2. Meynet (It.)	179,910
3. Miura (Jap.)	179,193
4. Sedivec (Tur.)	178,660
5. Cafoni (It.)	178,571

OBVESTILO

TEČAJ V IDRIJI

Organizator košarkarskega tečaja v Idriji ZSSDI naproša vse starše, da poskrbijo za prevoz tečajnikov na dom danes zvečer in ne jutri, kot je bilo prej domenjeno.

KOLESARSKE DIRKE NA CESTAH F-JK

Zaradi neumestne odločitve sodnikov Macarol le sedmi

Oba začetnika Adrie odstopila - Borbena dirka Petelina

Kolesarji veterani lonjerskega kluba Adria so v nedeljo nastopali na 104 km dolgi ravninski dirki v Aiellu, kjer je zmagal predstavnik Trevisa Tessarolo pred padovskim kolesarjem Zaramello (ki je zmagal na dirki po Lonjerju). Na skupni lestvici je Macarol sedmi z enakim časom kot zmagovalec, Bonanno je prispel na cilj dvajseti, Vižintin pa je preluknjal, potem ko je bil skupno z Macarolom na begu. V izredno borbeni dirki, saj je bila poprečna hitrost na tej dolgi progi kar 41,316 km na uro, je proti polovici tekmovanja ušla skupina kolesarjev, med katerimi sta bila tudi lonjerska predstavnika Macarol in Vižintin. Tekmovalci so složno napredovali ter se precej oddaljili od zasledovalcev, ko je proti koncu nastopa Vižintin izpadel iz konkurence zaradi preluknjane prednje zračnice. Skupina kakih dvajsetih kolesarjev se je složno predstavila na zaključni ravnini, pričeli so se sprinti za prva mesta, Macarol je bil stalno med prvimi in je vozil vse sam po levi, da bi se tako čimbolj oddaljil od skupine. Vendar pa mu vse do konca dirke ta naklep ni uspel, tako da je prešel ciljno črto najprej Tessarolo, Macarol pa je bil četrti, s čimer so se sodniki najprej strinjali nato pa so nepričakovano spremenili vrstni red in ga potisnili na šedmo mesto, delno tudi po zaslugi protestov tržaških tekmovalcev, ki so prispeli na cilj s precejšnjo zamudo. Vendar pa niso vsi protesti in dokazovanja nič zalegli in lonjerski predstavnik je moral zapustiti tekmovanje kot sedmouvrščeni po naporu, ki ga je privedel do boljšega realnega četrtega mesta.

Začetniki pa so tekmovali v Krminu na štiri kroge (63 km) dolgi progi, ki se je izkazala za zelo naporno, saj je bilo treba voziti tudi preko precej strmega vzpona pri Plešivem. Ota in Gorup sta se v začetnem delu dobro izkazala, saj sta bila v skupinici ubežnikov, ki si je priborila precejšnjo prednost. Popolnoma nepričakovano je odstopil najprej Ota, kateremu je nekoliko kasneje sledil še Gorup. Ni še povsem razumljivo, zakaj sta se «belo-modra» vozača vdala. Tudi če sta bila utrujena in nista vzdržala napornega tempa vodečih, bi lahko vedno počakala zasledovalce, ki so bili precej oddaljeni in razdrobljeni, tako da bi lahko v miru privozila na cilj v glavnini.

Med amaterji pa je Petelin nastopal v Sacileju na 83 km dolgi progi po mestnih ulicah. Kolesarji so morali pot prevoziti petdesetkrat, vozili pa so z izrednim ritmom, tako da je bila končna hitrost kar 42,931 km na uro. Zmagal je kolesar Caneve D'Agaro, ki je prispel na cilj z nekaj metri prednosti, Petelin pa se je uvrstil na osmo mesto, medtem ko je večina kolesarjev prispela z dvajsetimi sekundami zaostanka. Lonjerski kolesar se je podal v napad v štiridesetem krogu, ko se je skupno z Biasiolom odlepil od glavnine in pri izredno visoki hitrosti ujel šesterico ubežnikov, ki so bili na begu kakih deset krogov. V zadnjih dveh krogih pa je skoraj izključno sam vlekel, potem ko so drugi obnemogli in je že vse kazalo, da jih bodo zasledovalci ujeli. Napor se mu je v zadnjih sto metrih maščeval, saj ni našel več dovolj moči za končni sprint.

TONE SVETINA

STENA

140.

Planinstvo v slovenskem kulturnem in družbenem življenju

Svetina posveča «Steno» ne samo Joži Čopu, najpomembnejši osebnosti slovenskega alpinizma, temveč tudi osemdesetletnici planinske organizacije, nekdanjega Slovenskega planinskega društva, danes Planinske zveze Slovenije. Ker dobro pozna kulturno vsebino planinstva in ker sam poudarja njegov politični in družbeni pomen za slovenski narod, je prav, da to njegovo stališče utemeljimo, za nekatere morebiti opravičimo.

Iz poglavja o idejni vsebini planinstva vemo, da je imelo planinstvo v dobi razsvetljenstva in romantike, torej v dobi revolucionarnega vzpona meščanstva, raziskovalno, prirodoslovno, odkrivateljsko vlogo. Ni čuda, če je po preteku te pionirske, predhodniške dobe planinstvu segla ta kulturna usmerjenost in tvornost v dobo njegovega razcveta, v drugo polovico 19. stoletja in vse do danes, tako da je kulturni, znanstveni in umetniški izraz za planinstvo bistven prav tako kakor njegova fizična sestavina. Prav zaradi te združene duhovne in fizične, kulturne in športne vsebine so že sredi 19. stoletja imenovali planinstvo najimenitnejši šport moderne dobe. Tudi slovensko planinstvo je takoj ob ustanovitvi postavilo svoje kulturno in literarno ognjišče s svojim glasilom, ki izhaja vse od l. 1895. V njem so se poleg množice planinskih piscev oglašali tudi Finžgar, Gradnik, Župančič, vrsta znanstvenikov in kulturnih delavcev, publicistov in umetnikov. Nekateri so v tem glasilu prvič nastopili, avtor «Stene» je v njem objavil vrsto krajših spisov, najavljal pa tudi svoja večja dela z natisom izbranega poglavja. Tudi «Ukana», s katero se je Svetina uveljavil doma in po svetu kot le malokateri naš pisatelj, je prvič nastopila pot v Planinskem Vestniku v svet.

Za slovensko narodno gibanje ni brez pomena dejstvo, da spadajo predhodniki planinstva na Slovenskem v razsvetljenski krog, da je prav takrat, ko je ta krog razvijal svoj kulturni program, prišlo tudi do prvega vzpona na Triglav, v istem času, ko so Francozi zmogli priti na streho Evrope, Mt. Blanc.

Če je tam zdravnika dr. Paccarda vodil iskalec dragocene rude Balmat, so pri nas ranocelnika Willomitzerja vodili na Triglav koprivniški rudarji, ki so okoli Goreljka kopali železno rudo za Zoisove fužine. Ne dolgo po prvem vzponu na Mt. Blanc že stopa na njegov vrh znanstvenik-plemič Henri Bénédict de Saussure, proti Triglavu pa nastopi pot Valentin Vodnik, mož Zoisovega kroga, z očmi prirodoslovca, posebej geologa. Če je Vodnika njegova pot proti vrhu Triglava l. 1795 navdihnila, da je zapel odo Vršacu, svojemu Parnasu, je to v naših okoliščinah pomenilo precej več kot hvalnice Alpam, ki so jih napisali pesniki in pisatelji velikih narodov. Še bolj pomembni pa so bili impresivni verzi, ki jih je z umetniško dikcijo za vse čase kot umetniško popolnost posvetil naši gorenjski pokrajini, Vrbi in Bohinju, France Prešeren. Za njim je prišla cela vrsta pomembnih mož, ki jim je gorska pokrajina pomenila umetniški navdih v besedi, podobi in glasbi.

Med predhodniki našega planinstva ne smemo mimo Staniča, slovenskega prosvetitelja iz Kanala ob Soči. Kot alpinist je dosegel take uspehe, da ga je nemška planinska zgodovina enostavno posvojila in ga povsod še danes navaja pod imenom Stanig. Še po drugi svetovni vojni so v Münchnu, središču nemškega planinstva, njemu v spomin in čast imenovali eno od ulic tega bavarskega velemesta. Njegova dejanja v gorah so za tisti čas tako izjemna, tako velika, da so ga alpinisti večjih alpskih narodov dohiteli v hoji brez vodnika šele čez pol stoletja in več. Ni odveč poudariti, da je Stanič živel in delal kot slovenski prosvetitelj na izpostavljeni zahodni meji in da predstavlja alpinistični pojem za Karnijske Alpe tudi v italijanski planinski literaturi in zgodovini.

Naše planinstvo ima poleg vseh drugih samosvojo zgodovinsko osnovo, ki ga tesno povezuje s slovenskim narodnim gibanjem v drugi polovici 19. stoletja. V času, ko so ustanavljali planinske klube v Angliji, Švici, Avstriji, Italiji in Franciji, naše slabo razvito meščanstvo še ni imelo pogojev, da bi mimo drugih večjih, bistvenih narodnih potreb obrnilo oči tudi na dogajanja v slovenskih gorah, s katerimi mejimo na zahodu in na severu na dva neprimerno močnejša naroda. Preteči so morala še tri desetletja, da se je slovenski mali, delovni človek tudi v gorah zavedel ogroženosti slovenskega narodnega ozemlja in opozoril slovensko meščansko javnost na nacionalni pomen in vlogo planinske organizacije. In ustanovili so jo potem prav v tistih letih, ko je tudi slovensko narodno gibanje začelo dobivati močnejše oblike z ustanovitvijo obeh meščanskih strank in socialdemokratske stranke. Brez ozira na svetovni nazor in politične koncepte je slovenski človek v razvijanju Slovenskega planinskega društva videl izraz narodne volje, da dobe slovenske gore vsaj do neke mere slovenski značaj in to s slovenskimi planinskimi kočami, domovi, potmi, kažipoti in seveda slovenskimi ljudmi. To trenje s tujcem, «naše zemlje lačnim», je poteklo v mejah naših skromnih možnosti, bilo pa je žilavo, trdovratno in vztrajno in je od l. 1893 do l. 1918 že zabeležilo vrsto prepričevalnih uspehov. Kakšna narodna manifestacija so bile, na priliko, naše «navkljubne» koče (Trutzhütten), ki so nastajale že v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja v bližini kakih dvajset let starejših nemških koč!

Premagovanju našega planinskega zamudništva ne moremo odreči zgodovinske pomembnosti. Upoštevati moramo, v kakšnih okoliščinah je bilo opravljeno. Isto velja za napore dr. Henrika Tume in drenovcev (Pavel in Jože Kunaver, Badjura, Michler, Tavčar, Cerk, Brinšek idr.), ki so v desetletju pred prvo svetovno vojno s svojim delovanjem v naših gorah hoteli dohiteti tujce v premagovanju sten, v smučanju in planinski fotografiji. Visok, skoro nedosegljiv cilj je bil pred njimi, saj so Nemci in Italijani v zadnjih dveh desetletjih 19. stoletja zaznamovali izredne uspehe s pionirskimi vzponi na vrhove in v stenah. Nemci so seveda posegli tudi v naše stene, v prvi vrsti v Triglavsko, ki je zaradi svojih razsežnosti in višine znana po vsem alpskem svetu. L. 1906 je tu nastala «dolga nemška smer», ob kateri je dunajski plezalec König, tako je zapisano v nemškem opisu vzpona, na vrhu Triglava izjavil: «Triglav je nemška gora in bo to tudi ostal.» Nekaj let zatem je Tumova smer v vzhodnem delu stene res samo nakazala našo voljo, naj bi na svoji zemlji sami gospodarili. Šele nekaj let po prvi svetovni vojni se je dr. Klement Jug s svojo duhovno in moralno močjo lotil orjaške naloge, da «posloveni» Triglavsko in druge naše stene. Samo človek takih kvalitet je mogel to doseči, lahko rečemo, za ceno svojega življenja. Iz njegovih spisov je jasno razvidno, da je pripisoval planinstvu etičen in političen pomen. Komaj dvaindvajsetleten je začel sistematično obravnavati stene naših gora in je v dveh letih opravil prvenstvenih vzponov za celo življenje, vse pa podredil visokemu družbenemu cilju malega naroda, ki je hotel iz nezgodovinskega ljudstva vendarle postati narod in se kot narod uveljaviti tudi v alpinizmu. Ta cilj je Jug odkrito izpovedal in tudi s tem vplival na vse kasnejše plezalske rodove.

(Nadaljevanje sledi)

ATLETIKA

TRIDESETO JUGOSLOVANSKO DRŽAVNO PRVENSTVO V ZRENJANINU

Osem naslovov prvaka za slovenske predstavnike V dveh dneh tekmovanj je padel le en državni rekord

Presenetljiv skok v višino Dušana Prezlja, ki je prepustil prvo mesto mlademu Teminu šele po dodatnih skokih - Preporod v skoku s palico

ZRENJANIN, 15. — Včeraj se je v Zrenjaninu končalo jugoslovansko državno prvenstvo v atletiki. Atleti so dosegli nekaj res dobrih rezultatov, saj so dosegli v drugem tekmovalnem dnevu med moškimi 3 rekorde prvenstev in 1 slovenski rekord, med ženskami pa 1 rekord prvenstev.

Po predvidevanjih ni prišlo do velikih pretresov. Vsi najboljši so pokazali dobro formo, izostali pa so vrhunski dosežki, ker niso bili vedno potrebni za zmage. Celotni izkupiček enega samega državnega rekorda, in v mednarodnem merilu tudi skromnega, bi lahko po-

Luciano Sušanj

menil tudi neuspeh. V resnici so vodilni atleti dosegli le formalne zmage, ki pa so pokazale, da si državna reprezentanca od prihodnjih tekmovanj lahko še obeta lepe uspehe.

Največje presenečenje drugega dne tekmovanja je skok s palico. Rezultat zmagovalca Jožeta Kolete iz Ljubljane v mednarodnem merilu ne pomeni dosti. Skok 4,85 m pa je za Jugoslavijo velik preobrat po predolgih letih zastoja, v katerih je veteran Lešek osvajal lahke in skoraj simbolične zmage. Rekord Leška 4,91 m še vedno vztraja, od 22-letnega Ljubljančana pa lahko pričakujemo, da bo v razmeroma kratkem času premagal to mejo in kot prvi presegel tudi 5 metrov.

Nenad Stekič

Za slovensko atletiko je bil drugi dan ugoden tudi po zaslugi ostalih predstavnikov. Nedelja je bila skoraj v celoti posvečena Sloveniji s sedmimi državnimi naslovi. Z dodatkom prvega mesta Paplerjeve iz prvega dne je izkupiček osmih prvih mest za enoto boljši od lanskega.

V Zrenjaninu so postali iz Slovenije državni prvaki Meta Papler (disk), Peter Svet (3000 m zapreke), Jože Koleta (palica), Matija Košir (troskok), Zdravko Pečar (disk), Stanka Lovše (višina), Nataša Urbančič (kopje) in Danica Urankar (800 m).

Zelo dober je predvsem rezultat Koširja, ki je dosegel nov republiški rekord. Urbančičeva je zabeležila svoj letošnji najdaljši met, Urankarjeva pa je tokrat prisilila Vero Nikolić k popolni predaji in jo na cilju prehitela za kakih 7 metrov.

V zveznem merilu je razmeroma dober napredek Štefanoviča in Gluhaka na 400 metrov čez ovire.

V zaključnem delu prvega dne tekmovanja je za nemalo presenečenj poskrbel tudi skakalec v višino Dušan Preželj, Kranjčan, ki tekmuje za celjski Kladivar. Dosegel je nov osebni rekord 212 cm in se znašel na prvem mestu skupno z mladim državnim rekorderjem Teminom (215 cm). Potrebni so bili dodatni skoki, Temin pa je bil le boljši in zmagal.

Tekmovanje je služilo tudi za izbiro državne reprezentance, ki bo nastopala na balkanskih igrah ter tudi kot prvo izbirno tekmovanje za udeležbo na evropskem prvenstvu v atletiki, ki bo septembra v Rimu.

Prvaki drugega dne:

Moški

200 m — Križan	21''3
800 m — Sušanj	1'50''6
5000 m — Medan	14'32''6
400 m ovire — Stefanović	51''8
3000 m zapreke — Svet	8'4''2
palica — Koleta	4,85 m
troskok — Košir	15,60 m
disk — Pečar	58,76 m
kladivo — Stiglić	66,20 m
4x400 m — Crvena zvezda	

Ženske

200 m — Pavličič	23''9
800 m — Urankar	2'05''9
3000 m — Rajher	9'43''8
višina — Lovše	1,76 m
kopje — Urbančič	59,88 m
krogla — Tufegdžič	14,39 m
4x400 m — Slavonija Osijek	

k. b

Jelica Pavličič

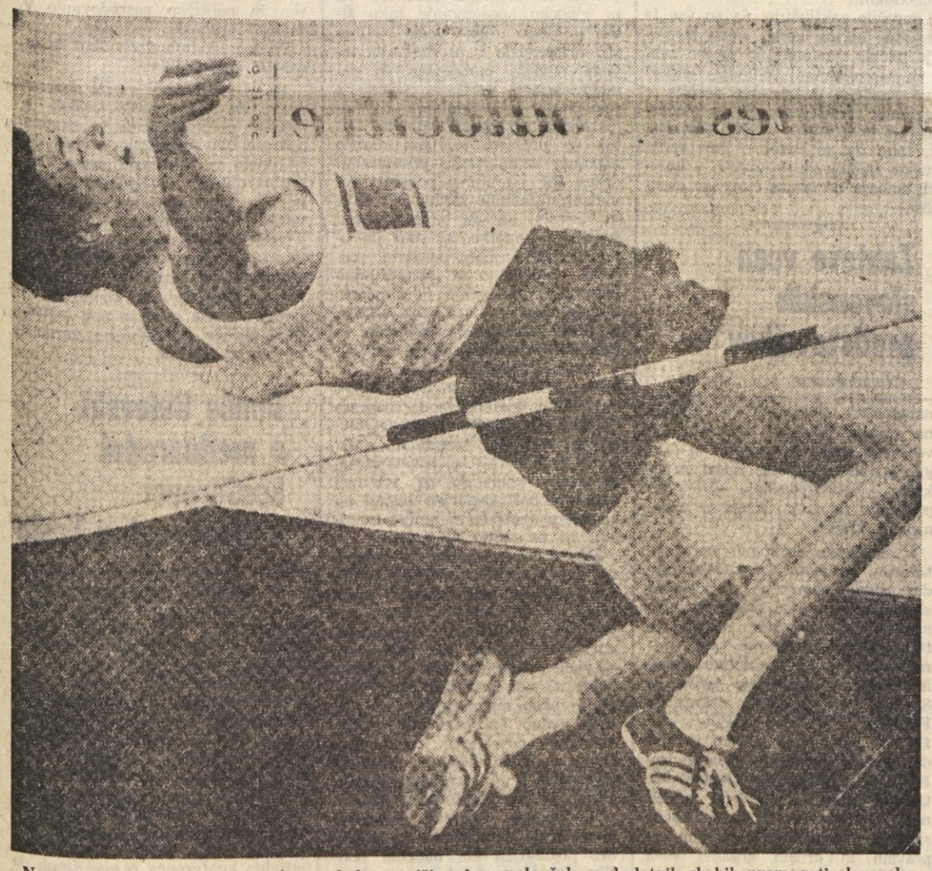

Novemu jugoslovanskemu prvaku v skoku v višino je uspelo šele v dodatnih skokih premagati slovenskega predstavnika Dušana Prezlja

PLAVALNI MARATON OD CAPRIJA DO NEAPLJA

Rekorden čas Rogošiča na 18 milj dolgi progi

Padla sta tudi rekorda pri amaterskih plavalcih in pri ženskah

NEAPELJ, 15. — Jugoslovan Veljko Rogošič je včeraj zmagal na tradicionalnem plavalnem maratonu od otoka Capri do Neaplja. S tem je osvojil že četrtič zaporedoma prvo mesto na tem izredno težavnem plavalnem tekmovanju ter je tako izenačil rekord Italijana Giulia Travaglia. Vendar je bil splitski inženir še boljši, saj je postavil letos tudi nov rekord proge. 18 milj je preplaval v 7 urah 15'2''. S tem je kar za 15'45'' popravil stari rekord, ki ga je dosegel prav Travaglio leta 1970. Po zmagi je Rogošič dejal, da se ni hotel preveč utruditi, ker mora prihodnji mesec nastopiti na štirih plavalnih maratonih v Kanadi. Šele v zadnji uri plavanja, ko je uvidel, da lahko postavi nov rekord proge, je napel vse moči in tudi uspel.

Izredni vremenski pogoji, mirno morje in rahel veter, ki je pihal v korist plavalcem, je omogočil še dva druga rekorda. Prvega je postavil Egipčan Ahmed Youssef, ki je preplaval progo v 7.19'9'', kar predstavlja nov rekord amaterjev (Rogošič je namreč profesionalec). Američanka Diana Nyad pa je progo preplavala v 8.16'21'', kar je nov ženski rekord. Prejšnji najboljši čas je branila Nizozemka Judith De Nijs (8.54'14'').

Poleg tega je vseh prvih pet uvrščenih rabilo za preplavanje proge od Caprija do Neaplja manj časa kot bivši rekorder Travaglio. Prvi Italijan je bil Mauro Castagna, ki se je s časom 7.31'49'' uvrstil na odlično peto mesto.

ATLETIKA

V disku dober met Makaroviča

V Gradišču so v soboto popoldne priredili atletsko tekmovanje, ki je, kljub hudi vročini lepo uspelo. Udeležili so se ga tudi atleti iz Nove Gorice, bolj skromno pa je bilo predstavništvo z Reke.

Ivo Makarovič je tokrat nastopil samo v teku na 100 m in v metu diska. Na 100 m je z lahkoto zmagal s časom 11''2, v disku pa je kljub poškodbi popravil letošnji najboljši rezultat.

Zelo dober je bil tudi Jure Novak v skoku v višino. Premagal je letvico na višini 198 cm, tekma pe je bila na zelo visoki ravni. Cattaruzza iz Tržiča je dosegel 208 cm, Marangoni pa 205 cm.

Tržačan Belladonna je v skoku v daljino dosegel nekoliko manj kot se je pričakovalo, dobra pa sta bila skakalca s palico Commessatto in Barella.

Zmagovalci in boljši rezultati:

100 m — Makarovič (N. Gorica)	11''2
110 m ovire — Grandis (Udinese)	15''7
400 m — Maiorana (Libertas Videm)	50''4
1500 m Battiston (Treviso)	3'55''5
2. Ortis (Lib. Videm)	3'57''8
5000 m — Masseritta (Mestre)	15'36''1
disk — Marangon (Ostia)	48,94 m
4. Mlakar (N. Gorica)	43,08 m
6. Grilanc (N. Gorica)	40,00 m
višina — Cattaruzza (Rieti)	208 cm
2. Marangoni (Pordenone)	205 cm
3. Novak (Nova Gorica)	198 cm
kopje — De Franzoni (Palmanova)	64,66 m
daljina — Belladonna (CUS Trst)	6,98 m
palica — Commessatto (Lib. Videm)	4,30 m

Veljko Rogošič po svojem prihodu v Neapelj

NOGOMET

Ob zaključku nogometnega trga

Izredna skromnost glavna značilnost prodaj v A ligi

Pri italijanskih prvoligaših ni prišlo do «milijardnih» nakupov, čeprav se je o tem precej govorilo

Prejšnji teden se je zaključil poletni rok za nakup in prodajo nogometašev. Značilnost letošnjega nogometnega trga je bila, v primejavi z drugimi leti, izredna «skromnost», saj ni do sedaj prišlo do prodaje nobenih «velikanov». Mnogo se je govorilo o prestopu Rive k Milanu, Bulgarellija k Interju, vendar ni bilo v tem nič realnega. Oglejmo si, kateri so bili glavni nakupi in prodaje pri ekipah, ki bodo v prihodnjem prvenstvu tekmovale v A ligi.

ASCOLI: Opravil je malo nakupov, vsi igralci pa bi se morali kaj kmalu integrirati v ogrodje ekipe. Ojačil se je z nakupom branilca Scorse (prej je igral za Foggio), krilca Salvorija (Foggia) in napadalca Zandolija (Reggiana). Verjetna postava: Perico, Legnaro, Scorsa, Castoldi, Salvori, Macciò, Vivani, Silva, Gola, Zandoli, Campanini.

BOLOGNA: Najvažnejša nakupa sta Bellugi (Inter) in Maselli (Genoa). Emiliski prvoligaš je med drugimi prodal tudi režiserja Gregorija. Postava: Buso, Roversi, Rimbano, Battisodo, Bellugi, Maselli, Ghetti, Massimelli, Savoldi, Bulgarelli, Landini.

CAGLIARI: Prodal je vratarja Albertosija Milanu, od katerega je dobil Vecchija in Bianchija. Napad bo ojačil Novellini (Bologna). Postava: Vecchi, Valeri, Poletti, Bianchi, Nicolai, Roffi, Novellini, Nenè, Gori, Butti, Riva.

CESENA: Najuglednejša nakupa sta Rognoni (Foggia) in Rizzo (Catanzaro); Juventusu je prodala Savoldija II. Verjetna postava: Boranga, Ammoniaci, Ceccarelli, Festa, Danova, Cera, Toschi, Brignani, Bertarelli, Rognoni, Orlandi.

FIORENTINA: Novi trener Rocco je prodal De Sistija (Roma), v zameno za katerega je dobil napadalca Capellinija. Toskanski klub bo tudi letos nadaljeval s politiko mladih. Postava: Superchi, Galdiolo, Roggi, Beatrice, Brizi, Della Martira, Antognoni, Merlo, Saltutti, Guerini in Desolati.

INTER: Prvič po mnogih letih ni zapravil visokih vsot za nakupovanje. Edini važnejši nakup je vezni igralec Cerilli (Massese), medtem ko so lombardsko prestolnico zapustili Bellugi (Bologna), Burgnich in Massa (Napoli), Magistrelli (Sampdoria). Postava: Vieri, Fedele, Giubertoni, Oriali, Catelani, Facchetti, Mariani, Mazzola, Boninsegna, Scala, Moro.

JUVENTUS: Prodal je Marchettija in Mastropasquo (Atalanta), okrepil se je z nakupoma «prostega» Sciree (Atalanta) in napadalca Damianija (Vicenza). Postava: Zoff, Cuccureddu, Gentile, Furino, Spinosi, Scirea, Damiani, Causio, Anastasi, Capello, Bettega.

LAZIO: Ohranil je moštvo, ki je osvojilo letos naslov državnega prvaka. Postava: Pulici, Petrelli, Martini, Wilson, Oddi, Nanni, Garlaschelli, Re Cecconi, Chinaglia, Frustalupi, D'Amico.

MILAN: Opravil je največ nakupov, izmed katerih so najvažnejši Albertosi (Cagliari), Bet (Verona) in Calloni (Varese). Postava: Albertosi, Bet, Sabadini, Zacchini, Turone, Maldera, Bigon, Benetti, Calloni, Rivera, Chiarugi.

NAPOLI: Okrepila ga bosta Burgnich v obrambi in Massa na sredini igrišča (oba Inter). V Rampantiju (Torino) imajo tudi dobrega veznega igralca. Verjetna postava: Carmignani, Bruscolotti, Pogliana, Burgnich, Vavassori, Orlandini, Rampanti, Juliano, Clerici, Esposito, Braglia.

ROMA: Prodala je mnogo nogometašev, med katerimi sta najbolj poznana Domenghini (Verona) in Capellini (Fiorentina). Od toskanskega kluba je odkupila De Sistija, ki bo tako pripomogel Cordovi pri graditvi igre. Postava: Conti, Negrisolo, Rocca, Morini, Santarini, Batistoni, Orazi, De Sisti, Prati, Cordova, Spadoni.

TERNANA: Ponovno bo nastopila v A ligi, zato se je znatno okrepila z nakupi Dolcija in Petrinija (Milan) ter napadalca Selvaggija (Roma). Postava: Nardin, Masiello, Rosa, Gritti, Dolci, Benatti, Donati, Valà, Garritano, Crivelli, Petrini.

TORINO: Fabbri je prodal Zecchinija in Buia Milanu, Rampantija Napoliju in Fossatija Sampdorii. Izmed novih igralcev je najbolj znan Santin (Sampdoria). Postava: Castellini, Lombardo, Callioni, Santin, Mozzini, Salvadori, Graziani, Zaccarelli, Sala, Mascetti, Pulici.

VARESE: Ohranil je svojega dobrega napadalca Libero, od Milana pa je dobil kar štiri nogometaše: Lanzija, Tresoldija, De Vecchija in Zignolija. Postava: Della Corna, Valmassoi, Zignoli, Majer, Lanzi, Borghi, Sperotto, Bonafè, Tresoldi, Marini, Libera.

VERONA: Zaradi znane «afere Giunti» bo pričela prvenstvo s tremi točkami manj na lestvici. Najvažnejši nakup je Domenghini (Roma), medtem ko je prodala Milanu branilca Beta. Postava: Giacomi, Nanni, Sirena, Busatta, Cattaneo, Mascalaito, Franzot, Domenghini, Luppi, Maddè, Zigoni.

VICENZA: Praktično je ohranila lansko ekipo, le da je Juventusu prodala Damianija, od turinskega prvoligaša pa je prevzela Savoldija II. Postava: Bardin, Gorin, Longoni, Berni, Ferrante, Bernardis, Sormani, Savoldi II., Vitali, Faloppa, Macchi.

KOLESARSTVO

Kriterij asov v Valvasoneju

VALVASONE, 15. — Več tisoč ljudi je sledilo včeraj v Valvasoneju mednarodnemu kolesarskemu tekmovanju, veljavnem za trofejo Livenza. Tekmovanja se je udeležilo mnogo znanih kolesarjev, med katerimi je bil tudi Španec Manuel Fuente. Kolesarji so se pomerili v treh disciplinah: hitrostni vožnji, izločilni vožnji in vožnji posameznikov. Prevoziti so morali 40 krogov za skupnih 50 kilometrov.

Rezultati:

Hitrostna vožnja: 1. Reibrook, 2. Basso, 3. Vicino

Izločilna vožnja: 1. Fabbri, 2. Fuente, 3. Peccolo

Vožnje posameznikov: 1. Francioni, 2. Poggiali, 3. Fraccaro.

KOLESARSTVO — 29. prvenstvo Jugoslavije

Levji delež zmag za slovenske kolesarje

Zakotnik novi državni prvak - Ekipa Roga najhitrejša v vožnji na kronometer

KRALJEVO, 15. — Včeraj se je v Kraljevu zaključilo 29. kolesarsko prvenstvo Jugoslavije v cestnih vožnjah. Levji delež zmag so odnesli slovenski tekmovalci, saj so osvojili naslov državnega prvaka v vožnji posameznikov z Zakotnikom, nato prvo mesto v ekipni vožnji po zaslugi ljubljanskega kluba Rog ter še ekipno prvo mesto pri mladincih s kranjsko Savo. Ušla jim je le zmaga pri posameznikih med mladinci, kjer je zmagal Fumič.

V članski konkurenci je nastopilo 57 kolesarjev, ki so se morali spoprijeti na 167 km dolgi progi od Kraljeva do Kragujevca in nazaj z izredno vočino (36 stopinj). Kljub temu pa je nekaterim tekmovalcem uspelo, da so ušli iz glavnine ter si nabrali večje ali manjše prednosti. Največji naskok sta si priborila Bobovčan in Trček, ko sta 50 km pred ciljem imela kar dve minuti in pol prednosti. Toda glavnina ju je ujela, tako da je o zmagovalcu odločal šele končni sprint po ulicah Kraljeva, kjer sta imela nekaj metrov prednosti Zakotnik in Valenčič, takoj za njima pa je bil Kahlina, ki je prehitel Valenčiča, Zakotniku pa je s skrajnimi močmi uspelo, da je zmagal.

Jugoslovanski kolesarski prvak Janez Zakotnik

Rekordna pa je bila udeležba pri mladincih, kjer se je za naslov prvaka potegovalo preko sto kandidatov. Po ostri borbi je zmagal Fumič (Lok.).

V članski konkurenci je v vožnji na kronometer zmagala ekipa ljubljanskega Roga, ki je prispela na cilj kar s petimi minutami prednosti pred zastopniki kranjske Save. Zato pa so se Kranjčani izkazali v mladinski konkurenci, kjer so gladko odnesli prvo mesto.

KAJAK

Včeraj je bilo na reki Muri slovensko prvenstvo v kajaku za pionirje.

Naslove prvakov so osvojili:

K 1 — Oblokar, Soške elektrarne, Nova Gorica
T 1 — Jože Štok, Hrastnik
T 2 — Volk Holze, Hrastnik
K 1 — ekipno Hrastnik

MILAN, 15. — Komisija, ki podeljuje vsako leto nagrado «Chevron Sportsman» in ki se je sestala takoj po zaključenem svetovnem nogometnem prvenstvu v Münchnu, je odločila, da je bil najboljši strelec na italijanskem nogometnem prvenstvu igralec Lazia Chinaglia, ki je v 30 tekmah dosegel 24 golov.

VESLANJE — NA ISTRSKI REGATI

Uspeh veslačev iz naše dežele

Največ prvih mest pa je pripadlo reškemu klubu Jadran

IZOLA, 15. — Včeraj je bila v izolskem zalivu 19. mednarodna istrska veslaška regata, katere se je udeležilo 18 klubov z 92 posadkami in 320 veslači.

Tekmovanja so se udeležili tudi veslači tržaških gasilcev, ki so doživeli izreden uspeh. Kar trikrat so se uvrstili na prvo mesto. Zmagali so v osmercu, dvojcu brez krmarja in četvercu s krmarjem. V četvercu s krmarjem je med mladinci zmagal čoln tržaške Saturnie, tako da je odnesla naša dežela s tekmovanja kar štiri prva mesta. K temu moramo dodati še šest drugih mest in pet tretjih. Uspeh veslačev iz Furlanije - Julijska krajine je bil zato res velik.

Poleg čolnov iz naše dežele so tekmovale še posadke iz Izole, Pirana, Kopra, Rovinja, Pulja, Karlovca, Ljubljane, Maribora, Bleda in z Reke.

Največ prvih mest so osvojili veslači reškega kluba Jadran. Ti so bili devetkrat prvi, štirikrat so se uvrstili na drugo in enkrat na tretje mesto.

Domačini Izole so osvojili eno prvo mesto, štiri druga in tri tretja mesta.

Uspeh veslačev tržaških gasilcev je še toliko bolj pomemben, ker bo čez teden dni v Mantovi državno prvenstvo. Doseženi rezultati dokazujejo, da so Tržačani v odlični formi, to pa velja še predvsem za dvojec brez krmarja, ki ga sestavljata Fermo in Ivančič in za osmerec. Ta dva čolna sta dosegla v Izoli časa, ki sta na evropski ravni.

Nekateri rezultati:

ČLANI

SKIFF: 1. Hajduk (Branik)
DOUBLE SCULL: 1. Saturnia, 2. CMM
DVOJEC BREZ KRMARJA: 1. Ravalico
DVOJEC S KRMARJEM: 1. Jadran, 2. Saturnia
ČETVEREC BREZ KRMARJA: 1. Ravalico
ČETVEREC S KRMARJEM: 1. Jadran, 2. Ravalico
OSMEREC: 1. Ravalico

KOŠARKA

CEFALÙ, 15. — Ženska košarkarska reprezentanca Sovjetske zveze je zmagala na mednarodnem košarkarskem turnirju v Cefalùju. V odločilni tekmi so Sovjetinje odpravile Francijo z 58:37 (32:23). Na tretje mesto se je uvrstila italijanska reprezentanca, ki je v zadnjem srečanju porazila Kanado s 56:52 (27:26).

Mladinska nogometna ekipa Vesne

TENIS

Šved Bjorn Borg prvi v Baadstadu

BAADSTAD, 15. — Mladi švedski teniški igralec Bjorn Borg je v finalu mednarodnega švedskega teniškega prvenstva premagal Italijana Panatto z rezultatom 3:1 (6:3, 6:0, 6:7, 6:3). Osemnajstletni švedski prvak se je moral precej potruditi, da je strl žilav odpor Italijana.

V dvojicah se je Panatta maščeval za poraz pri posameznikih, saj je skupaj z Bertoluccijem odpravil švedski par Borg - Bengtsson z 2:1 (3:6, 6:2, 6:4)

SABLJANJE

GRENOBLE, 15. — V sredo se bo pričelo v Grenoblu svetovno prvenstvo v sabljanju, katerega se bo udeležilo 42 držav s 520 sabljači. Glavni favoriti v posameznih disciplinah so:

floret moški: Noel (Fr.), Kaczmarek in Dabrowski (Polj.)

floret ekipno: SZ, Poljska in Francija

sablja moški: M. A. Montano (It.), Sidiak in Nazlymov (SZ)

meč: Edling (švedska, Hehn (ZRN)

AVTOMOBILIZEM — PO DIRKI V WATKINS GLENU

Beltoise in Jarrier zagotovila svoji tovarni naslov prvaka

Nedeljska dirka je bila praktično samogovor francoskih vozačev

WATKINS GLEN, 15. — Francoska tovarna avtomobilov matra simca je ponovno osvojila naslov svetovnega prvaka v kategoriji avtomobilskih znamk. Z zmago Beltoiseja in Jarriera na šesturni dirki v Watkins Glenu si je priborila tako prednost, da je ne more nihče več dohiteti.

Nedeljska dirka je bila praktično samogovor francoskih avtomobilov. Že po polurni vožnji sta Beltoise in Jarrier silovito potegnila in pustila za seboj vse tekmece. Pri tem pa moramo dodati, da sta izkoristila okvaro na avtu njunih klubskih tovarišev Larroussa in Pescarola, ki sta že zmagala v Le Mansu.

Potem, ko sta se prerinila na prvo mesto, sta Beltoise in Jarrier ohranila vodstvo vse do konca. Edina, ki sta ju nekoliko nadlegovala, sta bila Andretti in Merzario na alfa romeu. Sredi dirke se jima je avto pokvaril, tako da sta zgubila vsakršno možnost za višjo uvrstitev.

Zmaga v Watkins Glenu je že peta zmaga francoskih avtomobilov matra simca, medtem ko je osvojil alfa romeo prvo mesto le na dirki v Monzi. Francoski avtomobili imajo tako na skupni lestvici svetovnega prvenstva avtomobilskih znamk 120 točk, alfa romeo pa le 80. Matra simca si je tako že matematično zagotovila naslov svetovnega prvaka v tej kategoriji.

VRSTNI RED.

1. Matra (Beltoise, Jarrier), ki je v šestih urah prevozila 650 milj;
2. Porsche (Müller, Van Lennep)
3. Porsche (Gregg, Haywood)
4. Porsche (Heimrat, Cook)

TOTIP

1. —	1. Cobalt	2
	2. Torcello	1
2. —	1. Ombo	2
	2. Isolano	X
3. —	1. Elastico	1
	2. Dongennaro	2
4. —	1. Desiderio	2
	2. Saturno	1
5. —	1. Barzache	2
	2. Rodengo	X
6. —	1. Deso	1
	2. Olivo di Pila	X

KVOTE:

12 —	9.222.693	lir
11 —	283.700	lir
10 —	18.300	lir

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica GORICA, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82
Naročnina
Mesečno 1.350 lir — vnaprej: polletna 7.500 lir, celoletna 13.500 lir. Letna naročnina za inozemstvo 19.500 lir, za naročnike brezplačno revija «Dan» V SFRJ številka 1 50 din, ob nedeljah 2.— din, za zasebnike mesečno 18.— letno 180.— din za organizacije in podjetja mesečno 22.— letno 220.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Za SFRJ Tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 50101-603-45361 «ADIT» - DZS, Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22 207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 200, finančno • upravni 300, legalni 400, osmrtnice in sožalja 200 lir. «Mali oglasi» 80 lir beseda. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.P.I.
Izdaja in tiska ZTT - Trst

Odgovorni urednik Gorazd Vesel

VČERAJ NEKAJ MINUT PRED 11. URO

EKSPLOZIJA NA POSTAJI TERMINI: EN MRTEV IN ŠEST RANJENIH

Kaže, da je vzrok eksplozije uhajanje plina v kuhinji restavracije za emigrante, čeprav minerci ne izključujejo možnosti atentata - Grob napad policije na časnikarje

Po eksploziji v kuhinji restavracije za emigrante v rimski železniški postaji Termini

RIM, 15. — Močna eksplozija je davi nekaj minut pred 11. uro povzročila veliko preplaha na rimski železniški postaji Termini, kjer je promet zlasti v teh dneh zelo intenziven. Eksplozija je terjala eno smrtno žrtev, 70-letno kuharico restavracije za emigrante Ines Galvani. Množica ljudi, ki je začela iz strahu pred nadaljnjimi eksplozijami brezglavo bežati, je pomendrala šest žensk, ki se bodo morale nekaj časa zdraviti v bolnišnici zaradi podplutb in prask po vsem telesu.

Do eksplozije je prišlo v kletnih prostorih postaje ravno pod peronom številka 22, kjer je restavracija za emigrante. Po ugotovitvah gasilcev in minercev, ki so prišli nemudoma na postajo, kaže, da je vzrok eksplozije uhajanje plina v kuhinji restavracije za zdomce. Čeprav doslej preiskovalci niso odkrili ničesar, kar bi potrjevalo domnevo bombnega atentata, ne izključujejo te možnosti. Dokončni odgovor, na vprašanje, kaj je bilo vzrok močne eksplozije, bodo izvedenci lahko dali čez dan ali dva, ko bodo opravljeni laboratorijski pregledi vzorcev pregorelega materiala.

Polkovnik Corona, načelnik urada za razstrelivo pri vrhovnem topniškem poveljstvu, je izjavil, da po prvih pregledih je domneva, da je eksplozija posledica uhajanja plina, najbolj verjetna. «Na izključujemo pa nobene možnosti. Dokončni odgovor bodo dali laboratorijski pregledi vzorcev, ki smo jih zbrali,» je poudaril častnik.

Pozornost minercev je vzbudila posoda aluminita, ki bi bila lahko tudi le kuhinjski pripomoček. Od kozice je ostalo le dno in delci obodne cm debele površine «kot če — je poudaril neki minerec — bi ga raznesla eksplozija peklenskega stroja, zaprta vanj.»

Po mnenju gasilcev pa je vzrok eksplozije uhajanje plina iz kuhinje restavracije za emigrante. Ognjeni zublji, ki so sledili prvi eksploziji, so povzročili eksplozijo ene od dveh jeklenk, ki sta bili v shrambi, povezani med seboj in s kuhalnikom z bakrovo cevjo.

Policijski agentje so takoj po eksploziji obkolili postajo in odredili prekinitev železniškega prometa. Postaja je začela delovati ponovno poldrugo uro pozneje a le s 14 peroni, kar je seveda povzročilo veliko gnečo potnikov, ki so čakali na odhod. Šele proti večeru so ponovno vzpostavili promet na vseh 22 peronih.

Domnevo, da je eksplozijo povzročil plin, potrjuje tudi pričevanje nekaterih očividcev, ki so pred treskom slišali značilen žvižg uhajajočega plina. Gasilci in policijski agentje, ki so prihiteli na postajo kmalu po eksploziji niso mogli dalj časa v klet, ker sta plin in dim napolnila hodnike. Zato so tudi truplo nesrečne Ines Calvanijeve odkrili šele nekaj ur po tragediji.

Popoldne je prišlo do neljubega incidenta med policijo in kronisti, ki so si hoteli ogledati kraj eksplozije. Zahteve kronistov so se poostrile, ko so oblasti dovolile televizijskim operaterjem, da snemajo v kletnih prostorih postaje. Z nerazumljivo odločitvijo, ki predstavlja grob napad na svobodo tiska, so prisotni predstojniki ukazali agentom, naj razženejo časnikarje. V prerivanju so policisti porinili na tla novinarja tednika «Europeo» Paola Bertija, ki je po tem tudi Tržačan. Potolčenega časnikarja so nato odpeljali z rešilnim avtom v bolnišnico.

Rimsko časnikarsko združenje je v zvezi z napadom na časnikarje in fotoreporterje na postaji Termini poslalo notranjemu ministru Tavianiju protestni telegram, v katerem obsoja ravnanje policije. Združenje nadalje protestira zaradi nedopustnega favoriziranja televizijskih časnikarjev in operaterjev.

Podobna telegrama sta poslala združenje fotoreporterjev in izvršni svet meddeželne časnikarske zbornice.

Spodletel poskus ugrabitve letala na Japonskem

TOKIO, 15. — Spodletel poskus ugrabitve letala na Japonskem: mlad zračni gusar, ki je hotel preusmeriti v Severno Korejo DC-8 japonske letalske družbe s 75 potniki in 8 člani posadke, je padel v roke policiji na letališču v Nagoji, ko so mu potniki in posadka ušli.

Mladi gusar, baje pripadnik skrajnolevičarske organizacije «rdeča armada», je preusmeril letalo med poletom iz Osake v Tokio. Pirat, ki je bil oborožen le z nožem, je zahteval osvoboditev zaprtega voditelja «rdeče armade» in gorivo za polet v Severno Korejo. Ko so oblasti zavrnile zahtevi, je ukazal pilotu naj odleti v Osako. Po poti pa se je premislil in ukazal pilotu, naj pristane v Nagoji. Tu so potniki in posadka srečno ušli in roparju ni ostalo drugega kot da se vda.

Skušal je zažgati ženo

REGGIO CALABRIA, 15. — Zaradi stalnih sporov z ženo je 69-letni slepec Demetrio Musitano skušal ubil svojo 79-letno soprogo Rosario tako, da je zažgal posteljo, v kateri je ženska spala.

Zakonca sta zaradi stalnih prepirov že nekaj let spala v ločenih sobah. Ponoči je Musitano stopil v ženino sobo, polil posteljo z alkoholom in jo zažgar. Ženska se je zbudila in začela kričati na pomoč. Na srečo so jo slišali sosedi, ki so podrli vrata in priskočili priletnima zakoncema na pomoč. Za Rosario Musitano so si zdravniki pridržali prognozo zaradi opeklin po vsem telesu, njen soprog pa bo okreval v 40 dneh.

Zaključena mednarodna konferenca o manjšinah

(Nadaljevanje s 1. strani)

radi vrste socialno-gospodarskih mehanizmov, pod vplivom centraliziranih sredstev obveščanja. Vse to pa je v Zapadni Evropi posledica industrijske centralizacije in kapitalističnega izkoriščanja, ki je privedlo tudi do masovnega pojava emigracije. Zato, da se ohrani obstoječe bogastvo, ki ga predstavljajo manjšine, je treba, da se evropska kultura bori proti izkoriščanju za demokratično šolo in za socialno ureditev, ki bo pospeševala avtonomije ter pravico do svobode za vse posameznike.

Profesor Tuissant Hočevar iz univerze v New Orleansu (ZDA) je podal zaključno poročilo o delu komisije, ki je preučevala družbene in gospodarske aspekte manjšinskega vprašanja, ki ga je sestavil s sodelovanjem prof. Vladimirja Klemenčiča.

V samem začetku je ugotovil, da ima odprta meja izreden pomen za slovensko manjšino v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, kjer je taka meja lahko dejavnik družbenega in gospodarskega razvoja, lahko pa nepredvideni zapleti vplivajo nanje tudi v drugačnem smislu.

Zaradi poprejšnjih preganjanj in diskriminacij, kakor tudi zaradi nezadovoljstva manjšin je problematično njihovo preštevanje, kar pomeni, da je njihovo ugotavljanje možno samo s pomočjo posrednih metod.

Prof. Hočevar je nadalje ugotovil, da je v diskusiji prišlo do izraza, kako marsikdaj sovpada lokacija

Tuissant Hočevar

manjšine z nerazvitostjo ozemlja, kjer živijo, kar je posledica centraliziranih pojavov industrijskega razvoja nacionalnih držav. Ta nerazvitost je tudi posledica vpliva večinske skupnosti in nezadostne vloge manjšine v odločujočih organizmih.

Urbanizacija podeželja je v 19. stoletju brisala narodne razlike, na Sredozemlju pa so protislovja gospodarskega razvoja ustvarjala le rezerve delovne sile. Prehod k storitvenemu sektorju gospodarstva pa je jezikovno pogojeval (in pogojuje) etnične sheme obnašanja in potrošništva. Usluge in storitve so namreč jezikovno pogojene, v sodobni družbi pa je povpraševanje po njih, tudi med narodnimi manjšinami, kjer jim kontrola proizvodnih mehanizmov v rokah večine ali monopolističnih zasebnih skupin ni najbolj naklonjena. Živo občutena je potreba po vodilnem in tehnično pripravljenem osebju iz vrst manjšine, večine pa marsikdaj storitve pogojujejo manjšini v škodo, kot je primer Koroške pri združevanju občinskih uprav in šolskih zavodov.

Odgovor na potrebe manjšin v tem sektorju daje Jugoslavija s potenciranjem samostojnosti in samouprave narodnih skupnosti.

Industrijski razvoj, ki ga manjšina ne nadzoruje, vodi k hudim protislovjem — izkoriščanje ozemlja, razlaščanje, špekulativni pritiski, izpraznjevanje goratih predelov.

V Trstu je razlaščanje osušilo potenciale slovenske narodne manjšine, ki ni bila soudeležena niti pri samem postopku razlaščanja. Tudi pri načrtovanju industrijskega razvoja ni bil upoštevan ambientalni vpliv na pojave asimilacije manjšin, enako pri načrtovanju velikih infrastruktur.

Po mnenju prof. Hočevarja bi morali industrijsko načrtovanje usklajevati na širšem prostoru, v našem primeru Furlanije - Julijske krajine, Koroške in Slovenije. Manjšina pa bi morala biti soudeležena vsaj pri vodenju javnih storitev in uslug.

Struktura zaposlenosti dokazuje, na Tržaškem, «podzaposlenost» Slovencev glede na sposobnosti. V ta namen je treba izpopolniti šolski sistem ter odpirati zaposlovanju manjšincev tudi aparate javne uprave.

Za zaključek je prof. Hočevar svetoval tržaškim javnim oblastem, naj razmišljajo o nekaterih nujnih ukrepih, saj so doslej razvijale družbeno in gospodarsko strukturo mimo interesov manjšine. Potrebna je prisotnost Slovencev pri koordiniranju pobud, ki jih neposredno ali posredno zadevajo. Kajti v nasprotnem primeru bo industrijski razvoj, že od samega začetka, imel negativne posledice na manjšino

Ne gre pozabiti, je zaključil svoja izvajanja, da je Furlanija - Julijska krajina morda edinstveno področje v Evropi glede na etnična razmerja in splet interesov. Zato je lahko, danes in tudi v bodoče, zgled za ves svet, če bo znala uskladiti modele sožitja do skrajnih posledic.

V tretji komisiji je podal poročilo prof. Pizzorusso, ki je ugotovil, da obstajajo težave pravno-ustavne zaščite, ki so povezane s terminologijo in določitvijo pojma manjšine. Obstajajo različni instrumenti pravne zaščite in to na ravni mednarodne zaščite, kot tudi pravne norme notranjega značaja. Glede mednarodne zaščite obstajajo splošne norme, ki izhajajo iz načel OZN in norme, ki temelje na dvostranskih pogodbah.

Poročilo zaključuje, da so vse te zaščitne norme lahko samo izvajanje načela enakosti, ki pa ne zahteva samo enako ravnanje temveč tudi različno prilagojeno zaščito v različnih okoliščinah, ali pa istočasno tudi instrumenti zaščite skupnosti, tako da se zagotovi čim večja možna zaščita za skupnosti, v katerih prihaja do izraza človeška osebnost.

Zahteve vseh slovenskih predstavnikov

(Nadaljevanje s 1. strani)

narodnostne skupnosti kot celote; na primer prepoved uporabe slovenskega jezika na sodiščih in drugih javnih ustanovah, zakon in ukrepe o raznarodovanju slovenskih priimkov, zakon in ukrepe o italianizaciji krajev.

2. Sprejetje pozitivnih norm, s katerimi se mora vsestransko urediti položaj slovenske narodnostne skupnosti in s tem omogočiti njen nemoten razvoj. Med drugim je treba urediti naslednja vprašanja: zagotoviti pravico predšolske vzgoje in šolanje v materinem jeziku za Slovence v vseh treh pokrajinah Furlanije - Julijske krajine, kjer živijo v šolah vseh stopenj in vrst do univerze, ustanoviti posebne stolice in raziskovalne centre na tržaški univerzi, zagotoviti prisotnost funkcionarjev in nameščencev slovenske narodnosti v šolskih, upravnih in drugih organih vseh stopenj, zagotoviti pravico do ustne in pismene uporabe slovenskega jezika v izvoljenih organih, javnih uradih in na sodiščih, zagotoviti etnične, zgodovinske in ambientalne značilnosti krajev, kjer prebivamo Slovenci, ustavitev razlaščanja zemlje, ki je last slovenskega prebivalstva, ker povzroča gospodarsko in narodnostno škodo Slovencem in ker spreminja etnični značaj ozemlja, oskrbeti javne napise v slovenskem jeziku in slovensko poimenovanje krajev ter ulic, zagotoviti pravično zastopstvo Slovencev v javnih službah in na sodiščih ter v javnopravnih ustanovah, organizacijah in komisijah, zagotoviti ustrezno podporo tudi slovenskim kulturnim, prosvetnim, športnim, rekreacijskim, podpornim in drugim ustanovam, poenostavljen postopek za pridobitev izvirnega priimka in imena, slovenski televizijski program ter povrnitev škode Slovencem, ki so bili preganjani v času fašizma, zagotoviti izredno pomoč slovenskim gospodarskim pobudam in priznanje slovenskim denarnim zavodom najmanj takih pravic, kakršne imajo drugi podobni zavodi, kot nadomestilo za škodo, ki jo je z nasilnim uničenjem slovenskih gospodarskih ustanov in zavodov povzročil fašizem.

3. Država, avtonomna dežela v soglasju z državo in krajevne ustanove vseh vrst in stopenj naj oskrbijo uresničenje zahtev, ki so navedene pod točko 2 in vseh drugih, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost.

4. V vseh fazah priprav in uresničevanja zgoraj navedenih zahtev mora biti slovenska narodnostna skupnost aktivno prisotna. V ta namen morajo biti konzultirana politična, upravna, gospodarska, družbena in kulturna predstavništva slovenske narodnostne skupnosti in mora biti njihovo mnenje ustrezno upoštevano.

5. Potrebna je takojšnja razprava o zakonskih osnutkih, ki so predloženi parlamentu in deželnemu zboru za razrešitev vprašanj slovenske narodnostne skupnosti.

Podobne zahteve smo Slovenci že naslovili v pismu z dne 3. decembra 1970 takratnemu predsedniku vlade E. Colombu, ki naslednje leto sprejeti slovenski delegaciji ni dal zadovoljivih zagotovil, pa še tiste, ki jih je dal, niso bila vsa uresničena. Izražamo prepričanje, da bo ta konferenca dala odločilno vzpodbudo za sprejetje in skorajšnjo uresničitev naših zahtev.

Spoštovani gospod predsednik, prosimo Vas, da z vsebino tega pisma seznanite vse merodajne faktorje in sicer: predsednika ministrskega sveta, predsednika senata, predsednika poslanske zbornice, predsednika parlamentarnih skupin poslanske zbornice in senata, predsednika deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine, predsednika deželnega odbora in načelnike svetovalskih skupin deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine in da tudi Vi, gospod predsednik, podprete naše zahteve.

Govor predsednika Zanettija

(Nadaljevanje s 1. strani)

dlje v poglobitvi teh vprašanj in potrdila potrebo po priznanju njihovega obstoja, pa čeprav na razčlenjen način, v skladu s posameznimi zgodovinskimi in praktičnimi situacijami znotraj državnih skupnosti. To je prišlo na dan na osnovi izraženih moralnih in političnih zahtev po sprejemu in priznanju obstoja manjšin ne kot breme, ki ga težko prenašamo, ampak kot avtentično razširitev kolektivnega in ljudskega bogastva.

Slišali smo tudi vplivne glasove, ki so poudarili možnost, da bi globoko spoznavanje tako živih in često tako trpečih realnosti, pripomoglo k ustvarjanju novega modela omikanega in demokratičnega sožitja v skladu z resničnimi individualnimi in kolektivnimi potrebami človeka. Kot tak je problem manjšin merilo notranje demokracije posameznih držav ter jih sili v nenehno revidiranje lastnih modelov sožitja in razvoja. Ne da bi spregledali še druge napotke, ki smo jih omenili, je najbolj pozitivni moment nedvomno v še aktualno operativnih izkustvih in v napotkih za bodočo konkretno obvezo v prid valorizaciji krajevnih in deželnih avtonomij. To je mogoče v okviru zrele in zavestne deželne politike, ki jo vsi želimo, saj lahko onemogoča in popravlja najbolj nevarne hegemonistične in zatiralne težnje mehanizmov produkcije in potrošništva, ki danes pomenijo na svetovni ravni najbolj razširjen napad na bogastvo svobode in omike manjšin, in ne samo manjšin.

Da bi to uresničili, je potrebna mobilizacija vseh omikanih, družbenih in kulturnih sil, predvsem pa je potrebna zavest prvenstveno političnega pomena odgovornosti strank, kot tudi predstavnikov manjšin. Te manjšine, katerim smo posvetili konferenco in našo angažiranost, se morajo vedno bolj zavedati lastne akcijske sposobnosti, pa čeprav ob raznolikosti njihovih identitet in zahtev, ki jih izražajo. Ni slučajno, da je konferenca poudarila pomen uporabe sredstev množičnega obveščanja, ki je danes postavljen kot načelna politična zahteva, jutri pa, upajmo, kot svobodno in zavestno izvajanje odgovornosti do lastne skupnosti in do drugih.

Še najvažnejša pa je ponovna potrditev nujnosti srečanja med zahtevami, željami in stremljenji manjšinskih skupnosti in velikimi političnimi in ljudskimi gibanji, ki omogočajo demokratični napredek in nudijo politični prostor za pobude in posege.

Jasno je, da so manjšinske situacije različne med sabo in neponovljive v različnih zgodovinskih in družbenih kontekstih, saj so tudi drugačne zahteve in izbire manjšin, ki izvirajo iz njihovih jezikovnih, etničnih ali narodnostnih značilnosti. Prav tako je gotovo, da obstajajo različni pravnoustavni sistemi, v katerih manjšine živijo in se razvijajo v medsebojnem dialektičnem primerjanju in ob spoštovanju demokratične igre. Za nacionalne manjšine je treba zajamčiti povezavo z matično domovino ob korektnem spoštovanju suverenosti, nevmešavanja in ozemeljske nedotakljivosti posameznih držav.

Te manjšine opravljajo posebno funkcijo v okviru mednarodnega sodelovanja, še posebno v obmejnih področjih. V tem smislu so te manjšine globoko vključene v ravnovesje med državami in v splošno mednarodno ravnotežje, lahko pa deluje jo samo, če so svobodne, zajamčene in valorizirane v izvajanju lastnih pravic in lastnega kulturnega, omikanega in gospodarskega poslanstva, poleg tega pa lojalno prisotne v državni skupnosti, v kateri živijo.

Prav v luči teh načel, ki jih je omenil tudi Dimče Belovski v svojem pozdravu ob odprtju konference, je treba gledati na razvoj dvostranskih odnosov med italijansko republiko in SFR Jugoslavijo. K napredku teh odnosov je prav gotovo prispevala tudi konferenca ter, v tem okviru, široka in svobodna udeležba slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini in italijanske v Sloveniji in Hrvaški, kot tudi skupna obveza vseh italijanskih demokratičnih in političnih sil za rešitev problema popolne zaščite manjšine, tudi ob upoštevanju zahtev Slovencev vseh svetovnih nazorov, ki so mi bile osebno zaupane.

Ta vprašanja, ki so direktno povezana z našo odgovornostjo pobudnikov konference, sem omenil ne zato, da bi jim dali absolutno in univerzalno vrednost, pač pa ker se z reševanjem teh problemov prispeva tudi k utrditvi odprte meje, in to tudi v luči evropske varnosti, za katero želimo, da bi bila pozitivno in v kratkem času sankcionirana.

Vsega tega ne bo mogoče uresničiti, v naši deželi in v drugih delih Evrope, brez naporov in politične zrelosti, glede na različnost in zapletenost problemov. Položaj v Evropi terja od vseh, in v prvi vrsti od držav, široko politično daljnovidnost, ki bo lahko dala pozitivne sadove tako znotraj posameznih držav kot tudi v sklopu mednarodnega sodelovanja.

Če pa poglavitna odgovornost za uresničitev teh ciljev pripada državam, se morajo po drugi strani tudi manjšine odzvati temu pozivu. Zato predlagamo, da bi v zvezi s tem, kar smo pozitivnega zgradili v teh dneh (in tega je veliko), ohranili in pospeševali povezave in medsebojne informacije med manjšinskimi skupnostmi, ter med njimi in političnimi in kulturnimi zastopniki, ki so sem prinesli svoja iskrena pričevanja, svojo aktivno angažiranost in voljo, da bi ustvarili nekaj novega.

S tem želimo ponovno potrditi solidarnost, ki ni slučajna, niti ne sama po sebi umevna, ampak za katero smo se potegovali z našimi prizadevanji za zgodovinsko in politično posredovanje v sedanji evropski stvarnosti.

Po teh plodnih dneh Trst je in ostaja razpoložljiv.

Mi se pred vami vsemi obvezujemo, da bomo našli najbolj ustrezne oblike, da bi to skupno delo ne bilo razpršeno, ampak da bi imelo v bodočnosti svojo konkretno obliko; obvezujemo se, da bodo z moralnim prestižem in s politično vplivnostjo prve mednarodne konference o manjšinah čimprej seznanjeni mednarodni organizmi in vlade, ki se udeležujejo meddržavnih konferenc z namenom, da najdejo nov ustroj, od katerega sta odvisna varnost in mir v Evropi.

Dimče Belovski o mednarodni konferenci o manjšinah v Trstu

Vodja jugoslovanske delegacije, ki se je udeležila mednarodne konference o manjšinah v Trstu, Dimče Belovski je o tem srečanju dejal: «Izreči moramo priznanje predsedniku tržaške pokrajine in konference prof. Zanettiju in predstavnikom političnih strank tržaške pokrajine ter slovenske manjšine v tej pokrajini za pobudo in pripravo mednarodne konference. Jugoslovanski udeleženci so od vsega začetka veliko pomagali pri pripravah konference in bili tudi člani pripravljalnega odbora. Še zlasti moramo opozoriti na dvoje: da je to prva mednarodna konferenca o manjšinah po drugi svetovni vojni, ki so se je udeležili predstavniki manjšin, in da je to prva mednarodna konferenca, na kateri so predstavniki slovenske manjšine v Italiji tako odkrito in obširno govorili o svojih problemih, ki zadevajo njihov položaj in pravice. Predstavniki slovenske manjšine v Italiji so prijetno presenetili z izredno plodnimi razpravami in še zlasti s svojim pismom, ki so ga predložili konferenci.

Poleg tega, da je konferenca seznanila svetovno javnost s temi problemi, pa bo njen dragoceni pomen v praktičnem reševanju mnogih še odprtih vprašanj, ki se nanašajo na zaščito in uveljavljanje pravic manjšine na tem območju. Konferenca je hkrati opozorila, da je treba dosledno uresničevati obveznosti iz mednarodnih sporazumov, in poudarila, da sta nepriznavanje manjšin v katerikoli državi ter politika diskriminacije v nasprotju z ustavno listino OZN. Ob tej priložnosti se je govorilo o uspehih jugoslovanske teorije in prakse pri uresničevanju politike o nacionalni enakopravnosti narodnosti v Jugoslaviji. Na tej konferenci ni bilo slišati niti ene same kritične pripombe na račun jugoslovanskih izkušenj in prakse.

Na koncu je Belovski dejal, da smo zadovoljni z uspehom tržaške konference in da moramo pri tem opozoriti na delež jugoslovanskih znanstvenih ter javnih delavcev in da si želimo, da bi sodelovanje italijanskih in jugoslovanskih predstavnikov pripomoglo k poglabljanju stikov med državama.

PO ZADNJIH DOGODKIH NA BLIŽNJEM VZHODU

Palestinci, Izrael in Jordanija v ospredju reševanja krize

V zahodnih krogih predlagajo ustanovitev palestinske države na zahodnem delu reke Jordan

KAIRO, 15. — Egiptovski zunanji minister Ismail Fahmi bo odpotoval v Washington v začetku prihodnjega avgusta, kjer se bo pogovarjal z ameriškim državnim tajnikom Henryjem Kissingerjem. Vest je sporočil danes egiptovski predsednik Sadat na pogovoru s časnikarji, potem ko se je več kot eno uro pogovarjal z ameriškim zakladnim ministrom Williamom Simonom.

Na drugi strani sporočajo, da je voditelj organizacije za osvoboditev Palestine Jaser Arafat odpotoval v Saudsko Arabijo, kjer se bo pogajal s tamkajšnjimi oblastmi glede ureditve vprašanj, ki zadevajo palestinsko osvobodilno gibanje.

Izraelski ministrski predsednik Rabin pa je s svoje strani izjavil, da ne vidi nobene možnosti za pogajanja med Izraelom ter organizacijo za osvoboditev Palestine, pa četudi bi delegacija te organizacije bila navzoča na ženevskih mirovnih pogajanjih.

Na kraju naj še omenimo, da je libijski predsednik Gedafi izjavil, da ne obstajajo praktične možnosti za ureditev palestinskega vprašanja, ker so arabske države prekinile oboroženi boj proti Izraelu.

Vse kaže, da sedaj osnovna vprašanja glede ureditve spora na Bližnjem vzhodu nihajo okoli treh protagonistov: Izraelci, Palestinci ter Jordanci.

V Egiptu prevladuje mnenje, da je treba rešiti čimprej vsa vprašanja, ki zadevajo odnose z Izraelci ter se potem z največjo vnemo posvetiti reševanju gospodarskih vprašanj. V tej luči je treba gledati tudi obisk ameriškega zakladnega ministra Simona po vrhunskih srečanjih Nixona s predsednikom Sadatom. Izraelci s svoje strani pravijo, kot smo že dejali, da se s Palestinci ne bodo pogovarjali. Vprašanje zase je jordanska kraljevina. V nekaterih krogih, predvsem v zahodnih, prevladuje mnenje, da bi bilo treba prisiliti Jordanijo, da odstopi ozemlje na zahodnem delu reke Jordana novi državni tvorbi, to je palestinski državi, ki bi jo bilo treba sicer šele ustanoviti. Izraelci ne sprejemajo teh zahtev, ker ozemlja nočejo zapustiti, obstajajo pa tudi težave glede privolitve jordanske kraljevine za ustanovitev take državne tvorbe. Na vsak način je pomembno dejstvo, da se je kolikor toliko že ustalilo neko stališče, ki naj bi dopuščalo ustanovitev palestinske države na nekem določenem ozemlju.

Arabcem se mudi, Izraelci čakajo na morebitne predloge, ZDA in Sovjetska zveza pa sta zelo previdni ter nočeta izzvati dogodkov, ki bi ju prisilili v najkrajšem času da sprejmeta hitre sklepe. Arabci, posebno v Egiptu, so malce nezadovoljni zaradi sovjetske politike ter zato zahtevajo, da bi Moskva čimprej izrazila svoja stališča do teh vprašanj. Vse pa kaže, da so tako Sovjeti kot Amerikanci previdni skoraj izključno zaradi palestinskega vprašanja. Amerikanci se bodo verjetno pogajali v kratkem s Palestinci ter jim mogoče ponudili določene rešitve, toda levičarske palestinske organizacije že sedaj odvračajo vsakršno rešitev, ki bi pomenila priznanje izraelske drzave.

Čez tri ali štiri dni povratek Artiukina in Popoviča na Zemljo

MOSKVA, 15. — Sovjetska tiskovna agencija TASS je sporočila, da sta kozmonavta Pavel Popovič in Jurij Artiukin opravila tudi danes vrsto znanstvenih poskusov v vesoljskem laboratoriju saljut 3. Vesoljca, ki že deset dni krožita okrog našega planeta, se bosta v kratkem (čez tri ali štiri dni) vrnila na Zemljo.

Prvič odkar sta se preselila v saljut sta Popovič in Artiukin danes pregledala vesoljsko ladjico sojuz, s katero se bosta vrnila na Zemljo. Kozmonavta sta nadalje zaključila še en ciklus zdravniško-bioloških poskusov na svojih telesih in preučila predvsem vpliv breztežnosti na delovanje srca in ožilja ter vzdržnost človeškega organizma za delo v breztežnostnem stanju.

Tajnik radikalcev Pannella obtožuje dnevno časopisje neobjektivnosti

RIM, 15. — Tajnik LID in radikalne stranke Pannella je v zvezi z vestjo, da ga bo sprejel predsednik republike Leone, ki so jo objavili vsi listi, izjavil, da je tisk grobo prezrl politično izjavo, ki jo je ob tej priliki dalo tajništvo radikalne stranke.

Pannella, ki je skupaj z nekaterimi radikalnimi voditelji delal gladovno stavko, zaradi diskriminacij do njegove stranke, je prosil predsednika časnikarske zbornice, naj ga izključi iz zbornice. V tej zvezi je poudaril, da je zahteval izključitev, ker ni mogel dati ostavke. Dejal je tudi, da noče biti več član zbornice, v kateri le redki branijo čast demokratičnega časnikarstva. Pannella je še pribil, da odslej ne bo dajal več informacij dnevnemu časopisju.

Zračni vrtinec v Budoii pri Pordenonu

PORDENON, 15. — Močan zračni vrtinec, ki je nastal po neurju v vasi Budoia pri Pordenonu, je dobesedno odtrgal z neke tovarne 250 stotov težko streho in jo zalučal na bližnjo stavbo. Žrtev ni bilo, škode pa je za okrog 20 milijonov.

Umrl je glavni urednik lista «Combat»

PARIZ, 15. — V francoski prestolnici je včeraj v 77. letu starosti umrl založnik in glavni urednik znanega lista «Combat» Henry Smadja.

Smadja se je rodil v Oranu leta 1897 in je diplomiral na medicinski fakulteti v Parizu. Kmalu po diplomi pa se je posvetil časnikarstvu in je začel izdajati listi «La Presse». Leta 1945 je postal glavni urednik in založnik lista «Combat», ki je občasno izhajal že med nemško okupacijo.

Vse kaže, da tudi list ne bo preživel smrti svojega glavnega urednika zaradi finančnih težav in nasprotij med uredniki.

Na začasni svobodi oče ki je zadušil pohabljeno hčerko

MILAN, 15. — Milanski preiskovalni sodnik dr. Tucci je izpustil na začasno svobodo 36-letnega Antonia Borghera, obtoženega umora, ker je 17. aprila letos zadušil 5 dni staro hčerko, ki se je rodila pohabljena.

Kot je znano se je Borghero odločil, da umori hčerko, ko je zvedel, da se je rodila pohabljena in da ji zdravniki ne bodo mogli pomagati k okrevanju. Obupan se je mladi oče ponoči odpravil na ulico. Otroka je zavil v odejo in mu zamašil usta in nosnici z robcem, da se je zadušil. Takoj nato se je javil na komisariatu javne varnosti in povedal, kaj je naredil.

Sodni zdravnik je z obdukcijo ugotovil, da je bil otrok zares pohabljen. Zato je preiskovalni sodnik izpustil Borghera na svobodo, tudi ker so psihiatri ugotovili, da ni socialno nevaren človek.

V NEDELJO ZJUTRAJ V OTRANTSKEM PRELIVU

Trčenje med panamsko in jugoslovansko ladjo

Gosta megla vzrok nesreče - Jugoslovanska ladja se je potopila nekaj ur po trčenju - Nobene človeške žrtve

TARANTO, 15. — Pristaniško poveljstvo v Tarantu je danes začelo preiskavo, da bi ugotovilo vzroke trčenja med jugoslovansko ladjo «Cavtat» in panamsko «Lady Rita». Jugoslovanska ladja se je nekaj ur po trčenju potopila, ko je bila posadka že rešena.

Podatki o nesreči so za sedaj še zelo skopi, kaže vsekakor, da gre trčenje pripisati gosti megli na katero pa je luško poveljstvo iz Taranta opozorilo vse ladje po radiu. Morje je bilo na srečo mirno, tako da trčenje ni terjalo človeških žrtev. Obe ladji nista bili opremljeni z radarskimi napravami za instrumentalno plovbo.

Jugoslovanska ladja «Cavtat», ki je vpisana v dubrovniški pomorski register je bila namenjena v Reko, medtem ko je panamska «Lady Rita» plula proti Avgusti na Siciliji. Ladji sta trčili okrog 4. ure zjutraj. Nos panamske ladje se je zaril v desni bok jugoslovanske ladje, v kateri je zazevala velika odprtina. Poveljnik jugoslovanske ladje, Dubrovničan Niko Lučić je verjetno sprva mislil, da mu bo uspelo priplути do tarantskega pristanišča. Ko pa je videl, da se ladja hitro potaplja, je po radiu prosil za pomoč in ukazal posadki, naj se vkrca na rešilne čolne. Brodolomce je sprejela na krov panamska ladja in jih peljala do Taranta, od koder bodo danes odpotovali v Bari s trajektom «Sveti Štefan».

Preiskovalna komisija tarantskega pristaniškega poveljstva je danes zaslišala jugoslovanskega kapitana Lučića, katerega je asistiral jugoslovanski konzul v Bariju. Poveljnika panamske ladje Carmineja Laudata iz Neaplja pa bodo zaslišali jutri, ko bo prišel v Taranto panamski konzul v Neaplju.

BARI, 15. — Troje ljudi je izgubilo življenje v vasi Santo Spirito pri Bariju zaradi trčenja med dvema oplomaa kadet. Žrtve so 70-letni Teodoro Micoli in njegova 69-letna žena Maria ter njun 78-letni prijatelj Vincenzo Giancarlo. Nesrečo je povzročil Micoli, ki se ni ustavil ko je s stranske ceste privozil po državni cesti 45-letni mornar Giovanni Stuoia, ki je ostro zavrl, a se ni mogel izogniti trčenju. Njegov kadet se je s silo zaril v levi bok Micolijevega avtomobila. Stuoia in dva prijatelja, ki sta se peljala z njim, so bili lažje ranjeni.